

Henriette Sofie Broks

Vodou-identitet på internett

Vodouisants identitetskonstruksjon på r/Vodou

Masteroppgave i Religionsvitenskap

Veileder: Asbjørn Dyrendal

August 2022

Henriette Sofie Broks

Vodou-identitet på internett

Vodouisants identitetskonstruksjon på r/Vodou

Masteroppgave i Religionsvitenskap

Veileder: Asbjørn Dyrendal

August 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Det humanistiske fakultet

Institutt for filosofi og religionsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Vodou-identitet på internett: Vodouisants identitetskonstruksjon på r/Vodou

Abstrakt:

Denne avhandlingen er en analyse av de ulike identitetsdannende prosessene som oppstår når ulike definisjoner av samme religion møtes i nettforum. Disse prosessene utforskes ved å analysere diskusjoner som oppstår naturlig i nettforumet «r/Vodou» på nettsiden «Reddit». Analysen er gjort på innsamlede innlegg og kommentarer publisert av brukere på nettforumet. Datasettet omfatter perioden ca. 2019 til 2022. Vodou er en haitisk religion som gjennom populærkulturen er blitt tilknyttet en rekke stereotyper. Jeg legger frem teori om populærkulturens voodoo og forholdet det har til vodou. Sammen med diskursteori danner dette grunnlaget for en analyse av de ulike diskursene som oppstår i nettforumet r/Vodou. Jeg ser på hvordan hvites hyppige publiseringer i r/Vodou viser definering og grensesetting rundt identiteten «vodouisant». Analysen fokuserer også på hvordan konflikt om autoritet kan føre til et skifte i gruppedynamikk. I slike konflikter kommer også identitetsdannede prosesser tydelig frem. Sentrale tema som analyseres er hvithet i vodou, stereotyper, legitimitet og autoritet.

Vodou-identity Online: Vodouisants' Construction of Identity on r/Vodou

Abstract:

This thesis is an analysis of the different identity forming processes that happen when different definitions of the same religion meet online. I explore these processes by analysing the discussions that naturally arise on the online forum “r/Vodou”, on the website called “Reddit”. I do this analysis on the collected posts and comments published by the users on the forum. The dataset spans from ca. 2019 to 2022. Vodou is a Haitian religion that through popular culture have been connected to several stereotypes. I lay out theories surrounding popular cultures “voodoo”, and the relationship it has to vodou. With discourse theory this forms the base of an analysis of the different discourses that arise in the forum r/Vodou. I look at how white peoples frequent posts in r/Vodou show vodouisants defining and setting boundaries around the “vodouisant” identity. The analysis also focuses on how conflict surrounding authority can lead to a shift in the groups dynamic. In conflicts like these we can see the identity forming processes emerge. The central themes I analyse are whiteness in vodou, stereotypes, legitimacy, and authority.

Innhold

Forord.....	3
Hvorfor minoritetsreligioner?.....	3
Hensikt	4
Kapittel 1 Innledning.....	6
Kapittel 2 Diskursteori	11
Diskurs og rasisme	13
Religiøs autoritet og media.....	15
Kapittel 3 Material og metode.....	18
Valg av metode.....	18
Datainnsamling.....	19
Forskningsetiske utfordringer.....	21
Kapittel 4 Populærkultur og forskningshistorisk kontekst	24
Voodoo vs vodou	24
Dannelse og spredning	25
Dimensjoner av voodoo.....	28
Kapittel 5 Normer og regler	35
Kapittel 6 Å konstruere en hvit vodouisant.....	38
Hvites tilnærming til svart religion	39
Guddommelig autoritet og dens formidlere	41
Historie som argument	47
Stereotypien og vodou.....	51
Kapittel 7 Ikke-hvites identitetskonstruksjon som vodouisant.....	56
Hvor haitisk må en være?.....	56
Når ulike sannheter møtes	58
Innviet eller medfødt magi?	62
Kapittel 8 Legitimitet og autoritet	64
Hvordan utfordres og forsvares autoritet?.....	64
Innvielse som legitimeringsmetode.....	69
Uthenging som virkemiddel	75
Kapittel 9 Avslutning	78
Reflekterende konklusjon.....	78
Hva nå?.....	82
Litteraturliste	85

Forord

Denne oppgaven tar utgangspunkt i et nettforum for vodoupraktiserende for å undersøke hvordan de selv trekker linjer for hva vodou er, og hvem som er vodoupraktiserende. Det er et stort interesseområde hvordan en så grov feilrepresentasjon av en hel religion og et helt folk har klart å bli en så allmenn oppfatning hos mennesker utenfor. Konsekvensene av at de stereotypiske fremstillingene er normen, gjenspeiles og diskuteres i kommentarfelt og publiseringer inne på forumet. Rasisme er et hyppig tema inne på nettforumet hvor data for oppgaven hentes ut. Det overordnede temaet er dog identitetskonstruksjon.

Identitetskonstruksjon og prosessene som oppstår blir vinklingen som diskursene på r/vodou tolkes og forskes på gjennom. Hvordan utfolder disse prosessene seg i et åpent og anonymt nettforum skapt av en gruppe mennesker som opplever enormt press i hverdagen fra samfunnet rundt dem?

Vodou har blitt feiltolket så lenge og av en så bred del av verdens befolkning, at mye av selve forskningen på vodou har dreid seg om nettopp denne representasjonen. Jeg ser rom for å utføre en diskursiv sosial analyse av indre identitetskonstruksjon og prosessene det innebærer på et dypere nivå enn et bredt nasjonalt nivå. Arbeidet er rettet mot individuelle prosesser innad i en mindre gruppe som praktiserer en skjermet religion ofte ansett som lukket og for tilbaketrasket til å forskes på i dybden.

Hvorfor minoritetsreligioner?

Valget av oppgave har falt på å fokusere på en minoritetsreligion som mange kanskje ikke visste om. «ikke vite om» i den forstand at de fleste jeg har vært i samtale med angående tema kun forbinder ordet vodou med den populærkulturelle konstruksjonen voodoo. Det er en utbredt «skjult» hverdagsrasisme som mange ikke er klar over at de bærer. Mangel på refleksjon over de bildene vi konsumerer av populærkultur gjennom vår livstid gjør at vi kan gå lenge med rasistiske holdninger som vi ikke er klar over at vi har. Den manglende kunnskapen om denne rasismen i allmuen er noe som må rettes opp i. Selv om det er en rekke forskningsartikler om temaet allerede, er det fortsatt et behov for å produsere mer. Vi må ikke legge fra oss rasismedebatten selv om gode artikler dekker mange tema. Artikler må

produseres, deles og diskuteres til argumentene gjort i forskningsarbeid blir del av den daglige diskursen.

Mangel på kunnskap om vodou er med på å umenneskeliggjøre en stor gruppe mennesker som på tross av all forskning på svart lidelse har mye glede og kjærighet i svart kunst og religion. Ved å forske på minoritetsreligioner lager vi plass til at flere mennesker får plass i allmennkunnskapen. Med dette menes at en har en overordnet forståelse for at vodou er en religion blant kristendom, jødedom, hinduisme ol.

De siste årene har vi sett et skifte hvor små religioner og spirituelle retninger som bla new age religioner (NAR) og wicca har blomstret. Religioner sterkt knyttet til patriarkalske systemer og ideologier resonnerer ikke lengre med de aller fleste. Selv om wicca og NAR ikke kan grupperes sammen med vodou i «religionstype» er det ofte gjennom disse retningene at vesten finner veien til vodou. Det er viktig at også disse mindre religionene og spirituelle retningene forskes på da dette utgjør en del av vårt samfunn. Det er også viktig å forstå hvilke diskurser som oppstår og sirkulerer innenfor de ulike miljøene. Diskurser forteller oss hvilke problemer deltakerne av diskursen opplever på individuelt og sosialt plan.

Et spesielt behov oppstår når vi blir mer oppmerksomme på at noen samfunnsgrupper opplever diskriminering og urett. Det er klart flere områder av samfunnet som trenger arbeid når det kommer til å skape et likestilt samfunn. Et svært viktig tema er rasisme. Vodou er et lysende eksempel på hvordan fordommer kan spres, viderefremidles og repeteres i lang tid. En skal ikke lese mange artikler om vodou før man blir oppmerksom på hvordan man ukritisk har godtatt en stereotype som var oppdiktet av rasister for å videreføre rasistiske holdninger og rettferdiggjøring av deres behandling av haitiere og afro-amerikanere.

Hensikt

Hensikten med oppgaven er å gjennom en analyse av identitetskonstruksjon i vodou på r/vodou få et innblikk i hvordan samfunnets holdninger til marginaliserte religioner påvirker individene som praktiserer den. Oppgaven er ment å belyse en «bortgjemt» gruppe mennesker som ofte ikke får dele sin fulle identitet med omverden. Ikke minst er det et forsøk på å tydeliggjøre rasismens «usynlige» tilstedeværelse i dagens samfunn, i hjem, og i populærkultur.

Takk til

Denne oppgaven er et resultat av god hjelp og støtte fra flere flotte mennesker jeg holder kjært. Gode og dyktige medstudenter har vært nøkkelen til idemyldring i oppstart og innspurt. Jeg vil for alltid sette pris på sene kvelder på masterlesesalen, og lange samtaler i den røde sofaen på Låven. Jeg gleder meg til å lese deres masteroppgaver.

Jeg vil også takke Erik som har holdt ut med min frustrasjon og usikkerhet på sene kvelder og lange dager. Du er det ultimate mennesket å ha heiende på sidelinjen. Jeg setter også stor pris på at du har bistått med moralsk støtte og (gjentakende) korrekturlesing.

Sist men ikke minst en stor takk til min veileder, Asbjørn Dyrendal. Det er nok ingens råd og kritikk jeg stoler mer på en min veileders. Takk for at mine mange utkast har blitt lest om og om igjen. Jeg setter stor pris på at du er der for oss masterstudenter når vi trenger deg. Om det er frustrasjon, fortvilelse, eller grammatikken som trenger bistand. En unik veileder som virkelig forbedrer en masterstudents opplevelse av to krevende år.

Disse årene, og disse menneskene, har resultert i arbeidet jeg har utført i denne oppgaven. Takk.

Kapittel 1 Innledning

Det er gjort mye forskning på hvilke følger feilrepresentasjon av vodou i populærkultur får i kulturmøter. Ofte konstateres det at vodoupraktiserende i USA holder skjult en vesentlig del av deres kultur og identitet på grunn av denne negative feilrepresentasjonen i media. Men hvordan ser denne dynamikken ut innad i gruppa? Hvilke definisjoner har de praktiserende selv skapt innenfor deres praksis? Og hvordan har bildet utenfra påvirket hvordan de har valgt å definere seg selv? Disse spørsmålene skal besvares i oppgaven.

Mye av forskningen på feltet har omfattet vodou i et samfunnsperspektiv. Historisk og kulturell utvikling, og vestens oppfatning av vodou er et hyppig tema. Det er også gjort godt feltarbeid på individnivå. Deriblant Karen McCarthy Browns *Mama Lola: A Vodou Priestess in Brooklyn*. Browns nære bånd med Mama Lola danner et rikt og interessant bilde av vodou fra innsiden. Likevel kan det virke som det mangler forskning på individer i vodou i de siste årene. De siste 10-20 årene har samfunnet endret seg vesentlig. Mye av vår sosialisering med andre mennesker finner i dag sted på internettet. Sosiale medier har gjort det mulig for personer å dele informasjon anonymt på internett. Samtidig har vi også blitt mer og mer oppmerksomme på samfunnsgrupper vi ikke har geografisk tilknytning til. Det betyr at forskere har et enormt hav av kildemateriale de før ikke hadde tilgang til.

Reddit er en plattform som tillater folk fra alle mulige samfunnsgrupper å dele sine fortellinger. Gjennom subredditen¹ r/Vodou kan vi observere hvordan individer fra både utgruppen og inngruppen sosialiserer med hverandre. Her er det potensiale for et nytt innsideperspektiv på vodou. Både de praktiserende og forskeren er anonyme. Hvordan representeres vodou i et anonymt nettforum? Er denne selvrepresentasjonen ulik feltarbeid utført på 1900- og 2000-tallet?

Hva er vodou og hvordan er dette annerledes fra voodoo? For de fleste kan vodou og voodoo virke som forskjellige skrivemåter av samme konsept. Adam M. McGee skiller mellom to ulike konsepter med lignende navn (McGee 2012:231). Vodou og voodoo. Vodou brukes til å referere til religionen som praktiseres i dag. Religionen har sin tilknytning til Haiti og historien om republikken. Voodoo brukes til å referere til en populærkulturell stereotypi. Skillet vodou/voodoo er skapt for å kunne fremstille religionen vodou atskilt fra stereotypier

¹ En subreddit er et spesifikt underforum på nettforumet Reddit.

vi ser i populærkultur (McGee 2012:231). Dette skillet vil utdypes i kapittel 2 populærkultur. Likevel er det hensiktsmessig med en kort redegjøring for hva jeg mener når jeg bruker begrepene.

Kort fortalt er voodoo en myte som ved hjelp av populærkultur har bredt seg til store deler av verden. Voodoo portretteres i filmer, serier, bøker, spill, og i nyheter. Disse mediene sprer historier til hele befolkningen i et samfunn. Det er medier som legger til rette for at fortellinger blir populærkultur. Fortellingen som produseres og formidles av mediene om voodoo er oftest negative. Disse bildene fremstilles som en ekte fortelling om noe som faktisk eksisterer og har tilhengere. I realiteten eksisterer voodoo kun i populærkulturelle settinger.² Med populærkulturelle settinger menes situasjoner hvor blant annet film, bøker og memes konsumeres eller er et tema.

Religionen vodou defineres av Leslie G. Desmangles slik:

Vodou is a system of beliefs and practices that gives meaning to life: uplifts the spirit of the downtrodden who experience life's misfortunes, instills in its devotees a need for solace and self-examination, and relates the profane world of humans to that of incommensurable mythological divine entities, called lwas, who govern the cosmos (Desmangles 1992:2-3).

Desmangles definisjon skiller seg ikke stort ut fra hvordan en ville definert andre vestlige religioner. Definisjonen inneholder et system av tro og praksis. Systemet inneholder Gud (Bondye), ånder og et verdensbilde. Religionens hensikt er trøst og selvinnsikt. Deres guddommelige lwa³ blir bindeleddet mellom mennesket og Gud.

Vodou er en religion som oppstod blant slaver på Haiti. Afrikansk kultur og religion møtte katolisisme håndhevet av en hvit undertrykkende makt. Religionens praksis og hensikt er preget av befolkningens lidelser under religionens blomstring. Vodou har som hensikt å tilfredsstille materielle behov og har fokus på å takle livet en lever nå (Desmangles 1992:5). Vodou er en praktisk religion. Religionen skiller seg slik fra mange vestlige religioner som har kognitive funksjoner og som har fokus på livet etter døden.

² Så hvis voodoo eksisterer som populærkulturelt konsept, hvorfor har jeg definert den som en myte? Jeg har definert populærkulturens voodoo som en myte fordi medias fremstilling av voodoo som en mystisk afrikansk religion har blitt akseptert av allmuen som virkelig eller sannsynlig. Det er fortellinger om overnaturlige og guddommelige vesener med tilhengere som ikke eksisterer i virkeligheten.

³ Lwa beskrives av Anderson som ånder eller mindre guder som eksisterer i naturen og det større universet (2015:167). Det finnes mange lwa, og hver vodouisant har sin overordnede lwa som «går med dem».

Historisk er vodou tett knyttet til katolisismen. Flere av praktiserende (vodoisants) regner seg, ifølge Desmangles, som katolske (desmangles 1992:1). I nyere tid har praktiserende begynt en afrikanisering av vodou og andre afrikansk-avlede religioner. Flere amerikanere ønsker en sterkere tilknytning til sine afrikanske røtter. Det finnes derfor varianter av vodou som aktivt unngår katolsk symbolikk. Andre ser ingen konflikt i å praktisere både katolisisme og vodou. For noen vodouisants (vodoupraktiserende) er katolisismen en viktig del av vodou. Vodous variasjon og kompleksitet skal diskuteres i dybden i analysedelen.

Ofte brukes begrepene vodou, hoodoo og conjure om hverandre. Anderson skiller dem som vodou som religionen i system, og conjure som folkemagi (Anderson 2015:58). Inne på r/vodou defineres hoodoo, conjure og rootwork som afrikansk-amerikansk folkemagi som ikke trenger ha direkte tilknytning til haitisk vodou⁴. Omtrent tolv tusen haitiere dro til New Orleans fra 1790-tallet til 1810. New Orleans hadde da allerede en etablert afrikansk kultur (Michel og Bellegarde-Smith 2006:121). Når kulturer eksisterer sammen over lengre perioder vil de påvirke hverandre på sikt. Vi får variasjoner av vodou og hoodoo med innflytelse fra andre afrikanske og vestlige religioner i området. Vodouisants bruk av disse begrepene vil drøftes i analysedelen.

Kapittel 2 Diskursteori danner grunnlaget for hvilke verktøy som brukes i analysen. En diskurs er alle samfunnsaktuelle tema og overordnede samtaler vi har. Det gjelder samtaler vi har offentlig og privat. Det gjelder også tanker og holdninger vi har. Hver gang vi prater om aspekter av hverdagen, om det er politikk, memes, mote eller menneskerettigheter, deltar vi i en bredere diskurs. I et samfunn deltar vi i flere diskurser kontinuerlig. De diskurser vi deltar i former hvordan vi sanser og tolker verden rundt oss. Selv diskurser vi velger å ikke delta i former oss. Men hva betyr egentlig det? Hvordan fungerer diskurs og mediadiskurs i praksis? Organisasjoner og enkeltpersoner har gjennom tidene systematisk brukt diskursens makt til å nå egoistiske materielle mål. Flere av disse målene har fått farlige konsekvenser for marginaliserte mennesker. Kapitlet skal ta for seg hvor mektig diskurs kan være for menneskelig atferd, og hvilken rolle dette har hatt for vodou.

⁴ *Hello! Can a reputable initiate please explain proper divinationsystems within Vodou? og How to become an official member of the community i r/Vodou.*

Kapittel 3 Material og metode vil jeg forklare og begrunne valg av metode. Jeg vil legge frem valg av datamateriale og hvilke metoder som er brukt for å analysere datasettet. Kapittelet vil redegjøre for hvordan datasettet ble laget og hvordan innhenting av data ble utført. Dette vil blant annet omfatte metode for valg av relevante redditposter og valg av koder. Hvilke utfordringer har valg av reddit som datakilde? Valgt metode for analyse av data er diskursanalyse. Som supplement til rådata er artikler og bøker av andre forskere brukt for å utføre analysen. Her vil jeg også ta for meg forskningsetiske utfordringer i henhold til oppgaven. Dette kapittelet har som hensikt å gi leseren innsikt i forskerens grunnlag for analysen.

I kapittel 4 Populærkultur og forskningshistorisk kontekst argumenteres det for skapelsen av en populærkulturell voodoo. Voodoo separeres fra Vodou, hvor sistnevnte omtaler religionen. Den forskningshistoriske konteksten dannes underveis som det redegjøres for voodoo vs. Vodou. I daglige samtaler med mennesker utenfor forskningsfeltet er det tydelig at en av disse er totalt ukjent for de aller fleste. Om dine første assosiasjoner til ordet vodou er tøydukker med nåler, forbannelser, og farlige heksedoktorer, har du falt for populærkulturens konstruksjon av noe som ikke eksisterer. Fortellingene populærkulturen produserer om at vodou er en religion som benytter tøydukker og magi for å forbanne og manipulere sine fiender er falske. Hvorfor har da alle hørt om voodoo, men så få har hørt om vodou? Hva er vodou? Hvem praktiserer vodou? Kapittelets hensikt er å gjøre rede for hvordan aktører har brukt diskurs og populærkultur for å skape en falsk religion. Samt å vise hva målet med voodoo var og er.

Kapittel 5 Normer og regler er en kort analyse av underliggende regler for hvordan man skal oppføre seg i diskurs på r/vodou. Alle samfunn har normer for diskurs. Slike normer kan være retningslinjer i nettforumet. Men også holdninger og normer gruppen har kan skape uformelle regler for hvordan man skal prate om ulike tema. Hvor personlig forventes det at man er på r/vodou? Vi skal se at enkelte krever mer personlige detaljer av brukere som et krav for å få delta i den reelle diskursen. Hvordan omtaler man andre religiøse grupper? Har type religion noe å si for dette? Både kristne og vestlige hekser er til stede i r/vodou og deltar i kommentarfeltene. Ulik religiøs og etnisk bakgrunn vil bære med seg ulike holdninger og normer til diskurs. Hvor oppstår det konflikt? Alle disse faktorene avgjør om ens argumenter blir ansett som relevante og akseptable for diskurs på ulike tema i en gruppe.

Kapittel 6 Å konstruere en hvit vodouisant drøfter et essensielt tema i r/Vodou. En gjennomgående problematikk i forumet er hvorvidt vodou kan praktiseres av hvite. Er Vodou en lukket religion forbeholdt mennesker med tilknytning til Haiti og Afrika? Hvite fra Nord-Amerika, Canada og Europa har studert vodou og blitt akseptert av prestene. Noen hvite har også blitt innviet, steget opp i hierarkiet, blitt prest og fått status innenfor miljøet. Individuer utenfor vodou har altså greid å bli del av det indre samfunnet. Hvilken legitim rolle får hvite i en religion som ofte henvender seg til et haitisk og afrikansk publikum? Hvor viktig er ens familiehistorie? Jeg skal se på hvordan hvites identitet som vodouisant forhandles om i r/Vodou. Det er tross alt samfunnet som avgjør hvem som slipper inn. Kommer hvite seg inn i vodou miljøet på r/vodou? Påvirkes hvite som kommer til r/Vodou av stereotypene i Amerika?

I Kapittel 7 Ikke-hvites identitetskonstruksjon som vodouisant skiftes fokuset fra hvite over på vodouisants som faller imellom identitetsmarkørene hvit og haitisk. Hvordan påvirker debatten om hvithet i vodou andres identitet som vodouisant? Plattformen reddit har gitt vodouisants fra både Haiti og utenfor Haiti muligheten til å møtes på internettet. Hva skjer når flere ulike oppfatninger av vodou møtes i r/Vodou? Hva bestemmer ens rett til vodou? Kapittelet vil fokusere på hvordan disse ulike temaene henger sammen med en vodouisants identitetskonstruksjon.

Kapittel 8 Legitimitet og autoritet analyserer en situasjon i forumet hvor den etablerte autoriteten utfordres. Under denne konflikten kommer flere identitetsdannede prosesser til syne. Hvordan utfordres en etablert autoritet i r/Vodou? Hvordan forsvarer den etablerte autoriteten sin posisjon i gruppen? Og hva gjør slike konflikter med gruppedynamikken? Kapittelet vil gjennom analyse av en indre konflikt utforske hvordan holdninger endrer eller befester seg når det er uro i gruppen.

Kapittel 9 Avslutning vil være en reflekterende oppsummering på oppgaven. Her oppsummeres og drøftes funn.

Jeg vil kort si noe om valg av «ikke-hvit» som betegnelse på vodouisants som faller utenfor kategorien «hvithet» og «haitisk». I utgangspunktet ønsker jeg ikke å bruke et begrep som omtaler en gruppe mennesker som en motsetning til hvithet. Jeg observerer at denne gruppen står i en egen posisjon når de skal konstruere sin identitet som vodouisant. En betegnelse på de brukerne i forumet som ikke klassifiserer seg selv som hvite eller haitiere er derfor nødvendig. «ikke-haitiere» kan ikke beskrive denne gruppen da betegnelsen vil omfatte

også hvite vodouisants. I mangel på et godt norsk ord for denne gruppen vodouisants har jeg valgt å bruke «ikke-hvite».

Kapittel 2 Diskursteori

Kritisk diskursanalyse betegner en gruppe teorier og metoder for empirisk studie av forholdet mellom diskurs og sosial og kulturell utvikling i ulike sosiale domener (Jørgensen og Phillips 2002: 60). Jeg har valgt å bruke hovedsakelig Norman Faircloughs teorier sammen med Marianne Jørgensen og Louise J. Phillips. Jørgensen og Phillips «kritisk diskursanalyse» er en kritisk tilnærming til analyse med samfunnsendring som formål. Teorien er ikke politisk nøytral men står på de undertrykkedes side (Jørgensen og Phillips 2002:64). Kritisk diskursanalyse forsøker altså gjennom forskning å endre forhold i samfunnet gjennom å trekke frem i lyset de undertrykkede gruppers perspektiv. Samtidig avsløres sosiale prosesser som er til fordel for undertrykkeren. Jørgensen og Phillips skriver at kritisk diskursanalyse har som intensjon å avdekke hvilken rolle sosial diskurs har i å opprettholde den sosiale verden. Dette inkluderer sosiale relasjoner og konstruksjoner som skaper skeiv maktbalanse i samfunnet (Jørgensen og Phillips 2002:63). Dette er innenfor forskningsspørsmålets tema. Dette utgjør basen for diskurs og identitetsteori fremover.

Kritisk diskursanalyse anser diskursiv praksis som viktige aktiviteter som former den sosiale verden vi lever i. Dette inkluderer sosial identitet og sosial relasjon (Jørgensen og Phillips 2002:60). Jørgensen og Phillips bruker diskursiv psykologi og argumenterer for at diskurs selv skaper en verden som er ekte for mennesket som snakker. Språk er et verktøy som skaper verden. Dette i motsetning til et verktøy for å beskrive verden. Det vil si at den sosiale verden ikke anses som noe allerede eksisterende (Jørgensen og Phillips 2002:103). Med dette menes ikke at ord skaper materielle ting ut av intet, men at ord skaper meningen materielle ting innehar. All mening som materielle gjenstander har, har de fått gjennom språk og diskurs. Det er mening som avgjør om en gjenstand har verdi eller ikke for samfunnet og individene som lever i det. Dette står i motsetning til en kognitivistisk tilnærming hvor en snakker om en psykologisk verden som eksisterer fra før av, og at denne psykologiske verden danner grunnlaget for diskurs (Jørgensen og Phillips 2002:103). Diskursen er beskrevet som i et syklisk forhold med sosial praksis. Diskurs påvirker og utvikler sosial praksis, men diskurs er også formet av annen sosial praksis (Jørgensen og Phillips 2002:60).

Det er nødvendig å ha oversikt over konteksten en diskurs finner sted i. Media har blitt en stor del av hverdagen og har til en viss grad blitt innlemmet i samfunnet. Det er tilnærmet umulig å ikke konsumere en eller annen form for media i løpet av hverdagen. Alt fra nyheter til kommunikasjon i arbeidsdagen. Vi ser også en økning i forskning på hvordan sosial og individuell identitet formes av og i medier. Det er viktig å ha en oversikt over sosiokulturell kontekst fordi dette er det som danner diskursen. Særlig i media ser vi hvordan samfunnet rundt former diskursiv praksis og i sin tur blir formet av den (Fairclough 1995:50). Fairclough forklarer dette sykliske forholdet på en ryddig måte: «the media are shaped by the wider society, but they also play a vital role in the diffusion of such social and cultural changes, and this should be one focus in analysis of media discourse», deretter påpeker Fairclough at konstruksjoner som kjønnsrelasjoner, raserelasjoner, klasserelasjoner, og endringen av disse er åpenbare temaer her (Fairclough 1995:51).

Gjennom kritisk diskursanalyse i en mediakontekst kan vi se hvordan media og diskursiv praksis bidrar til skapelsen av, og videreføringen av skeive maktforhold mellom sosiale grupper. Dette kan være grupper som kjønnsgrupper, rase, eller religiøse grupper (Jørgensen og Phillips 2006:63). Det vil si at kritisk diskursanalytikere argumenterer for at konseptet rase og diskrimineringen av underkategoriene av rase er sosialt konstruert. Dette begrunnes ved at inndelingen av mennesker i raser med ulik mengde verdi ikke har objektiv eller biologisk betydning (Delgado og Stefancic 2017:85). Om rase som system for rangering av et menneskets overlegenhet eller verdi ikke kan forklares med biologi, er neste logiske forklaring at det er et sosialt konstruert system. Hensikten med systemet er at en samfunnsgruppe skal nyte fordeler på bekostning av andre. Hvite menn skal ha høyere verdi enn svarte menn og kvinner. Dette er en påstand som blant annet Justine Bakker (2019:4) og Delgado og Stefancic (2017:9) også argumenterer for.

Analyse av media og språkbruk og dens effekt på konsumentene av media er for Fairclough et viktig element av forskning på sosial og kulturell endring og utvikling (Fairclough 1995:2). Han analyserer bilder brukt av mediekanaler for å fremkalle spesifikke følelser og holdninger hos seeren på en manipulativ måte (Fairclough 1995:3). Eksempler på slik bruk av media kan sees på Justine Bakkers *Hidden presence: race and/in the history, construct, and study of western esotericism*, og Adam McGees *Haitian Vodou and Vodou: Imagined Religion and Popular Culture*. Her vi hvordan Bakker og McGee argumenterer for at media har fremkalt negative fremstillinger av vodou og repetert disse slik at deres perspektiv ble del av populærkulturen. De beskriver godt hvilken effekt media har på

populærkulturen, effekten populærkulturen har på samfunn og dermed også hvilken effekt det har på individer av utgruppen i møte med religionen som de har feil oppfatning av (Bakker 2019, McGee 2012).

Diskurs og rasisme

Oppgaven skal se på hvordan stereotypiene av voodoo påvirker en gruppe vodouisants på nettforumet reddit. Rasisme og stereotyper er tett knyttet hverandre. Analysen skal omfatte blant annet hvordan rasisme og stereotyper opptrer i diskurs på et spesifikt nettforum. Dermed er det nødvendig å legge en base for diskurs- og raseteori. Hvordan henger disse to samfunnskonseptene sammen?

Reisigl og Wodak definerer rasisme slik:

Racism is based on the hierarchical construction of groups of persons who are characterised as communities of descent and to whom are attributed specific collective, naturalised or biologically labelled traits that are considered to be almost invariable. These traits are primarily related to biological features, appearance, cultural practices, customs, traditions, language, or socially stigmatised ancestors. These are — explicitly or implicitly, directly or indirectly — evaluated negatively, and this judgement is closely in accord with hegemonic views. As an ideological mix, racism combines different, and some-times even contradictory, doctrines, religious beliefs and stereotypes.

(Reisigl og Wodak 2001:10).

Rasisme som sosial praksis og som ideologi oppstår og viderefremmes gjennom diskurs (Reisigl og Wodak 2001:1). Rasistiske holdninger deles, diskuteres og viderefremmes. Som barn blir man først eksponert for holdningene i hjemmet. Etter som man blir eldre beveger man seg inn og ut av hjemmet og begynner å delta i diskurser som andre mennesker fra andre familier har med seg fra sine hjem (Jørgensen og Phillips 2011:109). Sammen deltar mennesker fra ulike hjem i en større diskurs. Noen har like holdninger, andre ulike. Gjennom diskurs utvikler holdningene seg. Hvordan forholder man seg til de nye holdningene som avviker fra de man dannet hjemme? I møte med nye verdenssyn gjør man et valg på egne holdninger. Bevisst eller ubevisst vil en enten tilpasse eller endre sine holdninger etter de nye, eller velge å forsterke sine allerede eksisterende holdninger (Jørgensen og Phillips 2011:109). Uavhengig av hva en velger, tar en med seg holdningene videre når en beveger seg fra diskurs til diskurs, fra gruppe til gruppe. På denne måten henger flere ulike diskurser sammen.

Holdninger som selv enkeltindivider har tilegnet seg gjennom diskurs får materiell effekt på menneskene holdningene er rettet mot. Holdninger vi danner oss når vi konsumerer produkter av media ligger til grunn og i bakgrunnen når vi tar valg i livet. Selv lover og regler tolkes på bakgrunn av kulturelle påvirkninger som vi tar inn over oss daglig (Delgado og Stefancic 2017:50). Negative bilder av spesifikke kulturer og religioner fortalt gjennom media påvirker dermed individer som tilhører disse kulturene og religionene. Dette er illustrert i Delgado og Stefancics *Critical Race Theory* som et eksempel på hvordan rasistiske bilder i populærkultur er med på å avgjøre hvilke valg en tar i livet. Her eksemplifisert igjennom hvordan en dommer kan avgi en dom basert på hvor eksponert hen har vært ovenfor negative fremstillinger av for eksempel svart religion (Delgado og Stefancic 2017:50). Det vil si at mediebildet en dommer i en rettsal er eksponert for kan påvirke hvorvidt hen dømmer en voodooisant skyldig i en rettsak. En dommer som har høy eksponering for stereotypiene rundt voodoo kan trekke urealistiske korrelasjoner mellom tilbøyelighet for vold og svart religion. Som vi skal se i kapittel 4 hevder John P. Bartkowski at det ble produsert negative bilder av voodoo i media i perioden hvor USA skulle frigjøre Haiti fra en ond landsleder. Dette med hensikt å bruke den onde og djevlelske voodoo til å fremstille deres president Noriega som ond. Og samtidig fremme sitt eget bilde som den gode helten. Dette er et eksempel på hvordan diskurs historisk sett har blitt brukt for å fremme enkeltgruppers interesser og maktposisjon.

Anthea Butler skriver i sin bok *White evangelical racism: the politics of morality in America* om hvordan kristne ledere i USA gjennom tidene har brukt rasisme både åpenbart og skjult for å fremme hvit kultur i Amerika (2021). Butler viser godt hvordan rasisme i den evangelikale kirken tok bruk av media for å skape diskurser til fordel for deres fremgang. Kirkens voksende maktposisjon førte til medlemmers økende engasjement i politikk. Rasisme maskert som inkludering ble hvitvasking av afrikansk kultur og religion (Butler 2021:58).⁵ Denne historiske samfunnsendringen er viktig å ha med seg når vi ser på hvordan medlemmene på r/Vodou reagerer på spørsmål rundt identitet. Det er viktig fordi det gjennom flere kommentarer og poster gis inntrykk av at nykommerne, eller de nysgjerrige, ikke helt forstår hvilken betydning historien har for de praktiserende og hvordan historien påvirker

⁵ Butler beskriver hvordan den evangelikale kirken presset frem et fargeblind evangelie. Dette ble fremstilt som et likestillingstiltak. Den ekte hensikten bak bruken av fargeblind-het i kirken var å påvirke svarte kristne til å bli ta til seg hvit kultur. Assimilering for å gradvis fjerne svart kultur fra Amerika (Butler 2021:58). Underliggende her er hvordan hvithet blir klassifisert som norm og utgangspunkt. Ved å ikke anerkjenne at det finnes et bredt spekter av religioner og kulturer, vil effekten være den samme som å kun anerkjenne hvit kultur.

dem. Vodouisants er altså kjent med at deres kultur blir utvasket eller appropriert i likestillingens navn.

Det å være observant rundt hvordan rase og rasisme spiller inn i ulike aspekter av samfunn og forskning er viktig. Ikke minst er det interessant fordi dette er en vinkling som ofte blir neglisjert. Også konstruksjonen av "hvit" som en overordnet rase og dens evne til å gi eller ta fra andre makt er viktig å drøfte rundt. Bak all kultur, handling og holdning ligger de ulike rasedefinisjonene. De bestemmer i stor grad makthierarkiet i samfunnet. Kritisk rase teori er ameriksentrert og er begrunnet i rasismen og samfunnet som er bygget i USA. Den er likevel relevant for r/vodou da diskursen på forumet også forholder seg til et amerikansk verdensbilde. Rase er et stort element for hvordan voodoo er blitt konstruert. Dette fordi voodoo som nevnt er bygd opp av flere rasistiske stereotypier som igjen kommer av en lang historie av rasistisk kultur og et rasistisk verdens- og samfunnsbilde i USA. Vodous tilknytning til rase skal vi senere se er av svært ulik betydning for de praktiserende.

Kritiske hvithetsstudier handler om å drøfte hvor linjen går for hvem som regnes som hvite, hvorfor det finnes en grense, og hvilken posisjon «hvit» har i samfunnet. I flere vestlige samfunn er hvit normalen. Utseende og behov som mennesker med hvit hud har er ansett som utgangspunktet, og alt som faller utenfor anses som unormalt eller som spesielle behov. Vi definerer ofte andre grupper ut fra hvilke likheter eller ulikheter de har sammenlignet med hvite. Dette perspektivet er også med på å fremme minoriteter som eksotiske i populærkulturen. Det som unnviker fra normalen blir spennende og eksotisk. Når hvit er normalen, blir andre kulturer spennende og eksotisk.

Religiøs autoritet og media

Media er nå ved hvert individs fingertupper. Stort sett alle som vil kan publisere innhold og påvirke hva som spres i ulike typer medier. Dette har påvirket religiøs autoritet. Vi skal i analysen se at autoritet og legitimitet er store tema i nettforumet r/Vodou. Først ønsker jeg dermed å kort vise til hvordan medias tilgjengelighet, diskursteori og religiøs autoritet henger sammen.

Stewart M. Hoover skriver at media utfordrer tradisjonell religiøs autoritet fordi media virker gjennom like metoder som religion gjør. Media er blitt en plattform for meningsproduksjon, slik som religion (Hoover 2016:23). Dette betyr at en nå selv kan

produsere og påvirke meningsproduksjon i religion. En kan forbigå den religiøse autoriteten helt, gjennom å diskutere med andre medlemmer på internettet. Vodou er en muntlig religion hvor autoriteten ligger i nærhet til de praktiserende. Med dette menes at personen som inneholder autoritet gjerne er i fysisk nærhet til praktiserende. Dette i motsetning til for eksempel katolsk kristendom som har sin overordnede autoritet i Paven. Hodet⁶ av huset som en er medlem av vil være autoriteten for hvordan en selv praktiserer vodou. Gjennom media (da særlig sosiale media) har hus fra ulike regioner muligheten til å ikke bare samle seg på internettet. Men også utvikle en bred forståelse for hvordan ikke-vodouisants oppfatter vodou.

På r/Vodou ser vi hvordan uenigheter i inngruppen fører til en bredere autoritetskamp på tvers av hus og regioner. I tillegg til den indre konflikten av autoritet og legitimitet må brukerne også forholde seg til utsidebildet av vodou, fordi majoriteten av innleggene i forumet postes av brukere utenfor vodou. Majoriteten av tilbakemeldingene er fra vodouisants. Andre institusjonelle religioner med en autoritet i ledelsen, for eksempel katolisismen, kan oppleve utfordringer med regionale endringer og tolkninger av skriftene gjennom media. Vodouisants oppleve utfordringen av at det finnes store, og mange, forskjeller i tolkninger av vodou. Nå møtes de alle på nettforum og havner i konflikt om hvilken tolkning som er den riktige, rene vodou. Hoovers teorier om media og religiøs autoritet vil derfor også kunne brukes i analyse av religioner med hierarkiske strukturer som avviker fra vestlige religioners institusjonelle religioner.

Hoover beskriver flere ulike former for autoriteter. Noen av dem kommer tydelig frem hos flere av brukerne i forumet. Den mest fremtredende formen for autoritet i r/Vodou er karismatisk autoritet. Karismatisk autoritet er en midlertidig autoritetsform som baserer seg på personens karismatiske ferdigheter. Endringer i gruppedynamikk eller situasjon kan gjøre at det blir vanskelig for personen som har blitt gitt autoritet å holde på den (Hoover 2016:44). Dette kan skyldes nye tilskudd til gruppen som fører til en endring i holdninger og meninger hos medlemmene i gruppen. Nye meninger som havner i konflikt med de gamle normene i gruppen vil utfordre gruppens autoritet.

Autoritet kan også oppnås om en person inntar en lærer-rolle i gruppen (Hoover 2016:44). Denne formen for autoritet oppstår hos prestene i forumet. Manbos (kvinnelig prest) og hongans (Mannlig prest) har en særstilt tittel som innebærer andre former for autoritet som de andre ikke kan ha. Lwa snakker direkte gjennom dem. Vi ser likevel at når

⁶ Personen i en vodou familie som har høyest autoritet kalles «hodet» eller «head of the house».

det kommer til vodou så er prestene avhengige av gode familiemedlemmer for å bli ansatt som en god og ekte manbo/houngan.

Ritualene selv kan også ha en viss autoritet i religiøse grupper. Noen ritualer får autoritet uavhengig av personen som utfører dem (Hoover 2016:45). For eksempel ved magiske ritualer som alle vodouisants kan utføre og tolke selv. Ritualene oppfattes å ha overnaturlig autoritet gjennom lwa. Drømmer og besittelser oppstår på lwas ønsker og selv om kun en manbo eller en houngan kan tolke dem helt korrekt, er det mange individer i forumet som tolker disse selv. Likevull virker autoriteten å være separat fra den som drømmer, og separat fra presten som blir besatt av lwa.

Felles for alle disse formene for autoritet er at autoritet gis av gruppen kollektivt. Det vil si at det må være et flertall i gruppen som anser en person som autoritet for at en skal ha noen påvirkningskraft på gruppen.

A religious person or body may take action based on an assumption that they have the authority to do so, but unless what they claim is recognized and accepted as legitimate by those they are seeking to command, there is no authority – only attempted power.

(Hoover 2016:46).

Personer kan altså utnytte diskursens evne til å spre holdninger og informasjon ved å selv argumentere frem holdninger som kan være til nytte for hen. Rasistiske holdninger og stereotyper kan spres og befestes gjennom diskurs. Dette kan ha stor påvirkning på det materielle samfunnet. Mennesket utgjør samfunn. Og mennesket utgjør de ulike autoritetene i det større samfunnet. Omgivelsene rundt oss og diskursene vi observerer og deltar i har altså effekt også utenfor den spesifikke diskursen. Man kan visualisere seg samfunnets diskurser som et edderkoppnett. Når vi beveger oss fra diskurs til diskurs kobler vi også diskursene sammen. Vi frakter med oss våre dannede meninger og holdninger fra ulike diskurser og tar dem med oss videre i neste diskurs. Samtidig som vi justerer på disse holdningene og meningene for hvert punkt på edderkoppnettet vi er innom. Slik kan en påvirke individer langt ut i nettverket. Dermed er det vesentlig å være bevisst aktuelle diskursive tema i samfunnet rundt. Selv når en analyserer en spesifikk diskurs er den del av et større diskursivt samfunnsbilde.

Media har gitt vanlige mennesker muligheten til å påvirke religiøse dogmer gjennom ulike diskurser de deltar i. Dette har også gitt vanlige mennesker muligheten til å påvirke hvem og hva som regnes som religiøs autoritet. Vi skal straks se nærmere på hvordan denne individuelle påvirkningskraften utspiller seg i r/Vodou.

Kapittel 3 Material og metode

Forskningstema er identitet og diskurs innad i vodou. Vodou er en religion med tunge og utbredte stereotyper som preger de praktiserende i ulik grad. Praktiserende verden over med ulike tolkninger av religionen møtes på nettforum for Haitisk vodou. Her oppstår konflikter som grunner seg i viktige hjørnesteiner for egen- og gruppeidentitet. Ikke minst den underliggende problemstillingen «hvordan forholder vi oss til stereotypene som utgjør voodoo?». Flere identiteter i samme religiøse gruppe møtes online i konflikt. Hvordan går man frem for å gjøre en analyse av dette?

Valg av metode.

Det var en rekke måter å tilnærme seg innhenting av data på. Spørreundersøkelser og intervjuer er ofte brukt når man forsker på individer og holdningene de har. Gruppeintervjuer gjennomføres ofte når man vil se hvordan holdninger endres eller forsterkes i møte med andre. Slik datainnsamling innebærer at man spør individer om de ønsker å være med på forskningen. Man er åpen om hva hensikten med forskningsarbeidet er og hva deres bidrag vil brukes til. Frivillighet og åpenhet er viktig. Et par anledninger har det blitt postet spørreundersøkelser i r/vodou hvor doktorander har bedt om deltakere for sine studier. Slike innlegg har lav synlig respons. De få interaksjonene som er synlige viser noen få stemmer opp (positiv reaksjon) og ingen negative kommentarer. Jeg kan dog ikke vite hvor mange som tok kontakt med forskeren via direkte meldinger. Det er usikkert hvor effektiv denne framgangsmåten kan være. Ulempen med en slik tilnærming er at en ikke får observert mennesker i naturlig diskurs. Deltakeren blir oppmerksom på at en er subjekt for forskning og dette påvirker innsamlet data. Dette trenger ikke være et problem så lenge det ikke forhindrer forskeren å besvare forskningsspørsmålet. Denne oppgaven er dog avhengig av å kunne observere naturlig diskurs slik den oppstår selv.

Metode ble valgt basert på tidligere erfaring. Internettet er rik på alle slags ytringer og samfunn. I tiden vi lever i nå er stort sett alle på internett. Folk er ærligere og er ikke redde for å dele holdninger som avviker fra normen i samfunnet de er del av. Slikt materiale er fruktbart for analyse av menneskets holdning og handling i samfunnet. Jeg valgte diskursanalyse som metode fordi jeg tidligere har gjort en slik analyse av wiccatilhengere på subredditen r/Wicca. Her viste metoden seg å være god for forskning på identitetsdannelse i grupper innenfor alternative religioner. Analysemetoden er en analyse av hva slags holdninger, verdier og normer, samt samfunnsproblemer, som kommuniseres i offentlige samtaler på internett. Holdningene supplementeres med redegjøring og drøfting av vitenskapelige teorier for å bedre forstå hvordan slike holdninger oppstår innenfor en mindre gruppe og i motsetning til en større gruppe.

Diskursanalyse alene er ikke nok for å utføre en god og dyp analyse. Konteksten diskursen som analyseres befinner seg i er vesentlig for en utdypende analyse (Jørgensen og Phillips 2002:86). Dermed er det også viktig å ta i bruk teorier om for eksempel kulturelle og religiøse strukturer. r/Vodou trenger teoretiske verktøy som omhandler kultur, religion og historie om Haiti, USA og internett. Det vil si at det etter datainnsamling også er behov for å supplere med litterære kildematerialer som gir innsikt i kontekst. Historisk, sosial og forskningsmessig kontekst vil også bidra som verktøy for selve analysen. Verktøy i den forstand at de gir bredere kunnskap å tolke innsamlet data gjennom.

Datainnsamling

Da jeg bestemte meg for at jeg ville gå inn i dybden på vodou var et av de første problemområdene kildematerialet. Det var mange artikler å velge i. Det har blitt publisert både en god del forskning og flere bøker om vodou. Når det kom til primærkilder ønsket jeg å tenke bredt på hvor jeg skulle finne forskningsobjekter. De fleste litterære kilder forteller om vodou som en lukket religion og et samfunn som ikke er lett å komme tett på. Dette ga oppfatningen av at å finne en gruppe vodoupraktiserende som ønsket å delta kunne bli vanskelig. Det ble ikke aktuelt med spørreskjema fordi jeg ønsket en analyse av naturlig diskurs. I tillegg er masterstudiet kort og jeg skriver oppgaven under, og i etterkant av, en global pandemi som ikke gjør det mulig å reise. Feltarbeid på Haiti eller i USA var derfor utelukket. Men verden har de siste årene blitt mindre og mindre og i dag kan man kommunisere på tvers av landegrenser. Her sikter jeg hovedsakelig til internettet.

Selv er jeg aktiv på sosiale medier (SOME) og min SOME tilstedeværelse forholder seg stort sett innenfor amerikanske områder. Jeg har tidligere utført en analyse på hvordan hvite hekser bygger sin kollektive identitet på internettforumet reddit i subredditen r/Wicca. Reddit flourer av forum hvor religiøse og nyreligiøse mennesker samles og deler sine erfaringer om hva enn de måtte ønske. Derfor begynte jeg med å søke etter vodou og voodoo på reddit for å se om det fantes et slikt samlingssted for vodouisants. Jeg fant da r/Vodou som har 4200 følgere. I løpet av 2022 har aktiviteten på forumet avtatt noe. Dette anser jeg ikke som et problem da jeg henter data fra eldre tid. Forumet har en god del innlegg som går noen år tilbake i tid. Det virket derfor som et godt område for sinking av data. Flere aspekter ved reddit er grunnlag for at jeg valgte nettsiden som datakilde. En av grunnene er at det er en offentlig plattform som er åpen for alle. Brukernes anonymitet er en fordel for personvern. Innad i subredditer kan man også søke på poster som inneholder gitte søkeord. Dette gjør tematisk innhenting av data enklere.

Jeg begynte med å samle inn data for perioden ca. 2020-2021⁷. I tillegg til dette oppsto det økt aktivitet i løpet av januar-april 2022. Data fra denne perioden er også tatt med i analysen. Dette fordi postene inneholder mye nyttig informasjon som er til hjelp for analysen. Poster med særlig lav aktivitet og uten informasjon av verdi, ble ikke tatt med i samlingen. Til sammen skjedde altså innsamling av data i to perioder. En i slutten av 2021 med innsamling av eldre poster fra 2020-2021. Og en innsamling i perioden januar-april, med innsamling av poster fra samme periode. Første steg var å lese gjennom poster fra r/vodous startside. Jeg så etter hvilke typer poster som hadde hyppig aktivitet eller som brakte sterke reaksjoner fra medlemmene. Jeg så etter hvilke diskurser brukere ofte deltok i og hvilke de unngikk. Slik dannet jeg meg et bilde av diskursive tema på subredditen. Derfra plukket jeg søkeord som var gjennomgående i de relevante postene. Søkeord som ble brukt var «Christianity», «white» og «innitiation». Disse hadde høyest aktivitet både i post og i kommentarfelt. Dette var også poster hvor flere perspektiv ble formidlet og diskutert. Jeg samlet en rekke innlegg med kommentarer fra hvert av disse søkene. Andre innlegg fra tidligere år ble nødvendig for å kartlegge hvilke diskurser som var trender på forumet. Innlegg som hadde ingen, eller få kommentarer uten særlig meningsinnhold ble valgt ut av datasett.

⁷ Dette er omtrentlig fordi reddit ikke datostempler sine innlegg og kommentarer. Nettsiden bruker «1 year ago» og lignende for å vise omtrentlig når innlegg ble publisert. Datasett omfatter derfor poster markert «2 years ago» og nyere.

Datakilden ga meg en stor mengde data som skulle sannes, behandles og oppbevares. Jeg forsøkte en rekke automatiserte metoder for sanking av dataene. Jeg prøvde ut «reddit scraper» fra Apify en rekke ganger. Med dette verktøyet opplevde jeg mange problemer med å få sanked inn alle kommentarer i redditinnlegg. Denne automatiserte metoden gjorde det ikke mulig å sanke inn med en 10 kommentarer uten en skreddersydd kode. Jeg transkriberte derfor innleggene fra reddit til Nvivo manuelt.

Jeg samlet inn innlegg fram til det ikke oppsto noen nye relevante tema. Jeg bemerket meg at enkelte tema gjenoppsto i bølger i r/Vodou og ble stort sett alltid diskutert nøye. Videre kodet jeg innleggene i Nvivo. Innleggene ble sortert tematisk. Ved å bruke Nvivo som kodingprogram kunne jeg lett søke opp temaord for sammensettingen av statistikk. Selve kodingprosessen gjorde også at jeg fikk et overfladisk overblikk av dataene. Dette var til hjelp når jeg skulle utføre teorien til oppgaven fordi jeg da hadde en vag ramme av hvilke verktøy jeg kanskje ville ha bruk for til å utføre analysen. Nvivo gir deg også muligheten til å se ords hyppighet ved å lage ordskyer eller se de som liste. Fra listeoversikten kan man også klikke på ordet man ønsker å se nærmere på og få fremhevet ord fra innleggene de er del av. Slik kan man se hvilke kontekster spesifikke ord og begreper blir brukt inne på r/Vodou fra 2020 til 2022.

Forskningsetiske utfordringer

Å forske på internett byr på forskjellige utfordringer. Særlig når det kommer til forskningsetiske retningslinjer. De nasjonale forskningsetiske komiteene (NESH) publiserte i desember 2021 *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. Sentralt i retningslinjene ligger det at det skal være åpenhet rundt forskningen, forskningsindivider skal samtykke, og utsatte grupper skal skjermes. Da valgt metode innebærer at gruppen som forskes på ikke blir kontaktet og ikke er bevisst over at de forskes på er samtykke et problemfelt. Det er viktig å kunne utføre observasjoner også på individer som ikke vet at de blir observert. Ønsker man forskning på gruppedynamikk slik den oppstår utenfor en forskningssituasjon kan ikke individene vite at de blir observert. NESH forskningsetiske retningslinjer gir også unntak for krav om samtykke «hvis det ikke er direkte kontakt mellom forsker og de berørte, gitt at opplysningene er lite sensitive og ikke identifiserende og forskningen har en verdi for de berørte som klart overstiger ulempene ved å delta» (NESH 2021:20). I dette arbeidet har forskeren ingen direkte kontakt med de berørte, informasjonen

er ikke av sensitiv natur og fremlegging av resultater og materiale er gjort på en måte som ikke skal være identifiserende ovenfor de berørte.

Når det kommer til ytringens offentlighet og kontekst må man vurdere hvordan plattformen reddit fungerer i praksis. Meningene i oppgaven er ytret på offentlig forum. Forumet «reddit» har som kultur at brukerne generelt sett er anonyme. Individuer er derfor stort sett skjermet fra at deres ytringer blir tilknyttet deres identitet. I praksis er deres offentlighet i deres egne hender. Brukernes anonymitet var i utgangspunktet ikke et problem da de fleste hadde alias som ikke var lett gjenkjennelige. I løpet av tiden hvor materialet ble innsamlet oppsto det en endring i gruppens norm. En håndfull medlemmer begynte å dele deres identitet med navn og bilder. De første månedene av 2022 begynte også noen prester å jevnlig publiserer selvportrett og skjermdumper av meldinger mellom dem og sine kunder. I utgangspunktet hadde jeg planlagt å trekke frem sitater for å vise hvordan jeg analyserer publiseringer og kommentarer. Men jeg anser dette som problematisk. Dette fordi medlemmene ikke lengre er fullstendig anonyme. Istedenfor er hyppige brukte ord og holdninger skildret for analysen. I de tilfellene jeg bruker sitater er disse oversatt til norsk og forkortet. Dette for å gjøre det vanskeligere å søke opp brukeren som ytrer seg.

Jeg ønsker at alle brukerne på r/vodou skal forholdes anonyme selv om de ytrer seg på offentlig forum. De fleste som poster på nettforum er sannsynligvis ikke bevisst over at ens meninger kan bli brukt i forskning. Man er som regel klar over at ens data og informasjon lagres av nettstedet, men ikke klar over hvordan informasjonen blir brukt. Det antas at få brukere på reddit tenker over hvilke mennesker eller institusjoner som kan være til stede i forumet. Dette betyr at personer kan poste ytringer som de ikke ønsker skal kunne knyttes til deres identitet. Inne på anonyme nettforum har en som regel ikke søkt publisitet på lik måte som en gjør om man publiserer artikler og leserinnlegg. Personer som poster i åpne nettforum er derimot innforstått med at denne informasjonen er offentlig tilgjengelig for alle som velger å lese dem. Brukere på reddit har også muligheten til å slette egne kommentarer og egne brukere. Dette gjør det enkelt for individer å angre på sine ytringer eller selv slette sin bruker tilknyttet ytringen. Dette er begrunnelsen for at ytringer på r/Vodou blir brukt i analysen.

Når det kommer til gruppens sårbarhet må man vurdere gruppens historie, som er tilknyttet deres posisjon i samfunnet og populærkulturen. Vodou har som nevnt vært utsatt for feilrepresentasjon i media i flere år. De praktiserende er i en sårbar posisjon på grunn av flere faktorer. De er minoriteter både på kulturell og religiøs basis. Det er en gruppe mennesker

som ofte holder skjult deler av sin identitet på grunn av diskriminering som de opplever daglig. Dette er sårbare grupper som, som vi skal se i analysedelen, uttrykker frykt for stigmatisering. Enda en faktor som gjør det nødvendig å utelate informasjon som kan kobles til individene. Jeg ønsker ikke å legge opp til at enkeltindivider forfølges for ytringer de har gjort i gruppen. Basert på innsamlet data mener jeg også at det er liten risiko for at noe slikt vil skje.

Det er viktig at forskningen som utføres på individer som ikke kan samtykke er til fordel for den samme gruppen. Denne oppgaven søker å motvirke stigmatisering av den marginaliserte gruppen. Individene holdes anonyme for deres sikkerhet. Det er viktig at det produseres mer forskning på samfunnsgrupper som har blitt presset ut av samfunnsbildet. I NESH forskningsetiske retningslinjer står det: «Medlemmer i kulturelle grupper kan ønske ikke bli forsket på, for eksempel av frykt for stigmatisering eller andre negative konsekvenser. Samtidig er overdreven beskyttelse av kulturelle grupper uheldig. Det kan medføre at deres perspektiver ikke blir inkludert i forskning og at samfunnet ikke får relevant kunnskap om viktige problemstillinger.» (NESH 2021:27). Basert på hvor åpne noen av individene på r/Vodou er i kommentarfeltene har jeg ikke fått inntrykk av at de ønsker å skjule sitt perspektiv. Men utdraget fremhever viktigheten av forskning på dette feltet. Det er altså viktig å produsere artikler om vodou slik den faktisk er, slik at deres perspektiv kommer frem i samfunnet. Skildringen og resultatene kan også oppfattes som mer genuine for leseren. Når deltakerne ikke har motiv eller mulighet til å tilpasse sine ord og holdninger til fordel for hva utgruppen vil synes om dem, er det større sannsynlighet for at deltakerne handler og representerer seg på en mer genuin måte.

Når man kommer til oppgavens muligheter for etterprøving kan en med det første finne problem i at teksten som blir analysert ikke er oppgitt i sitatformat. Fordi personene i analysen er anonymisert for deres egen sikkerhet kan det være vanskelig for andre å finne de konkrete postene som det refereres til. Dermed brukes det tid på å gjennom dette kapittelet være så transparent rundt metode og materiale som mulig, uten at det risikerer subjektens sikkerhet. Innsamlet data er ivaretatt, men vil ikke legges ved oppgaven. Om en skulle ønske å etterprøve resultatene av oppgaven er det dog mulig å utføre lignende analyse, siden datakilden er offentlig og tilgjengelig for alle. Etterprøving er altså mulig. Det krever bare mer arbeid enn om data hadde blitt lagt ved oppgaven.

Teori

Kapittel 4 Populærkultur og forskningshistorisk kontekst

Dette teorikapittelet vil gjøre rede for den historiske konteksten som forskning på vodou og voodoo eksisterer i. Dette for at du skal ha en forståelse for hvilken sosial kontekst diskursene i analysen foregår i. Det overordnede temaet for dette kapittelet er populærkulturelle stereotypier om voodoo. Den forskningshistoriske konteksten dannes underveis. Jeg begynner med å kort utdype forskjellen mellom vodou og voodoo. Deretter vil jeg vise hvordan stereotypien kan ha blitt skapt og utbredt i USA. Til slutt vil jeg se nærmere på de ulike dimensjonene av voodoo som vi kan se både i populærkulturen og i r/Vodou.

Voodoo vs vodou

I introduksjonen gjorde jeg kort rede for hvordan voodoo slik den er representert i media er et populærkulturelt konsept som ikke gjenspeiler virkeligheten. De aller fleste hvite tenker kanskje på voodoo som en fiktiv religion som har sin tilstedeværelse i skrekkfilmer og tegnefilmer. Voodoo er nesten alltid fremstilt som et onde. Likevel vil et enkelt kildesøk fortelle deg at vodou ikke ligner voodoo i det heletatt. Selv wikipedias artikkel om vodou inneholder mye informasjon om haitisk vodou og dens opprinnelse under kolonitiden på Haiti.

Karen M. Brown har skrevet en etnografisk studie av Mama Lola, en manbo i New York. Her beskriver Brown funksjonen til vodou som et system for å håndtere livets lidelser. Vodou skal lette smerten, hjelpe å håndtere tap og styrke de gjenlevedes overlevelsesinstinkt (Brown 2001:xxxii). Religionen har altså fokus på inngruppen selv. En religion for etterkommere av slavene på Haiti, utviklet for å takle daglige problemer som en opplever igjennom livet. Det vil innebære magiske urter for å lette sykdom, ritualer for å beskytte seg selv eller andre, eller seremonier for å be lwa om for eksempel økonomisk hjelp.⁸ Til motsetning portretteres ofte voodoo som en mystisk kraft, hvor innehaverne av kraften har fokuset rettet mot utgruppen. Voodoo blir et verktøy for hevn over andre, i motsetning til vodou som et verktøy for å håndtere det daglige liv. Voodoo er skapt av hvites rasistiske angst

⁸ Dette er eksempler man kan finne i r/Vodou i ulike poster og kommentarfelt. Slike ritualer beskrives også i Brown fra 2001 (47).

ovenfor svarthet. Vodou er skapt for å skape et samhold og håp i en situasjon hvor de nektes dette.

Vodou er en religion med fokus på å lege og hjelpe etterkommerne av slavene som sammen skapte religionen. Voodoo portretteres i medier som en ondskap som eksisterer i svart kultur. Ofte fremstilles den ondskapsfulle voodoo som en motsetning til «den gode kristendom». I realiteten er de fleste vodouisants kristne. Dette skriver Desmangles delvis er en konsekvens av skismaet mellom den haitiske stat og den romerske kirken. Skismaet gjorde at to generasjoner av haitiere ikke fikk noen katolsk opplæring i kristendom. Resultatet var at katolisismen som kolonistene brakte med seg, og de ulike variasjonene av afrikansk religion som slavene hadde med seg, blandet seg sammen til en kollasj av kristendom og afrikansk religion (Desmangles 1992:43). Dette, skriver Desmangles, er det som utviklet seg til å bli vodou (1992:43). Vodou er en religion som har oppstått som en overlevelsesmekanisme for de som ble utsatt for hvite kolonisters undertrykkelse. Selv om vodou inneholder prester i kontakt med lwa, dans, og ofring til lwa, er slike aspekter svært karikerte i stereotypien voodoo. Vi skal se nærmere på dette straks. Først ønsker jeg å vise hvordan stereotypien kan ha spredt seg, og blitt så etablerte selv i dagens våkne samfunn.

Dannelse og spredning

John P. Bartkowski som vi så vidt var innom i kapittel 2, bruker sosialkonstruktivisme i sin artikkel *Claims-making and typifications of voodoo as a deviant religion: hex, lies, and videotape* for å undersøke tre ulike bilder amerikansk media har produsert av voodoo gjennom historien (Bartkowski 1998). I samme artikkel argumenter han for hvordan voodoo ble så utbredt som det den er i dag (i 1998 da han publiserte artikkelen). Bartkowskis teori er at amerikansk militær og rettshåndhevere med hjelp av media har bidratt til spredningen og masseproduseringen av voodoo (Bartkowski 1998:560). Vi så i kapittel to at sosialkonstruktivisme anser den sosiale verden som konstruert gjennom syklisk diskurs. Konsepter som skapes gjennom diskurs har også materiell effekt, og påvirker mennesker på flere aspekt. Denne teorien er essensiell for Bartkowskis argumenter om voodoos utbredelse.

Vi kan se at å kategorisere mennesker i grupper har effekt i samfunnet selv om de er skapt diskursivt og uten biologisk grunnlag. Dette ser man for eksempel på historiske hendelser, som slaveri og segregering, hvor det å kategorisere mennesker i ulike grupper basert på hudfarge har ført til mindre rettigheter for alle som falt utenfor kategorien hvit. På

Haiti har presidenter gjennom historien forsøk å undertrykke vodou ved å gjøre aspekter som er essensielle for praksisen av vodou ulovlig. Dans og sammenkomster ble i en periode ulovlig på kveldstid. Sosiale aktiviteter som var viktige for å danne samfunnsfølelse blant befolkningen ble ulovlige for å forhindre opprør (Desmangles 1992:45). Vodou ble altså anset som et sterkt verktøy for slaver (og tidligere slaver etter frigjøringen) for å danne sterke sosiale bånd med andre, og ikke minst danne håp om en bedre fremtid. Vi skal i analysen se nærmere på hvor viktig familiære bånd er for vodouisants i dag.

Selv om konseptet rase og rasisme er sosialt konstruert blir mennesker diskriminert på bakgrunn av det samme konseptet. På samme måte som konseptet rase er skapt til fordel for den hvite mann (Bakker 2019:4), er stereotypiene rundt svart religion del av det samme motiv. Bartkowski klassifiserer aktører som skaper «sannheter»⁹ for å tjene på at en spesifikk gruppe fremstilles negativt, som primære «claims-makers». I mangel på en god norsk oversettelse av begrepet «claims-makers» vil jeg fortsette å bruke det engelske begrepet for å beskrive aktører som skaper (og videreformidler) fortellinger, og fremstiller dem som sannheter.

I Bartkowski sine eksempler er det USA's militær og offiserer som er primære «claims-makers». Media klassifiseres som sekundære «Claims-makers» (Bartkowski 1998:561). Dannelsen av stereotyper skjer altså gjennom to aktører, de som lager historier og de som sprer historiene. Denne klassifiseringen illustreres i Bartkowskis artikkel med USA's invadering av Panama. Det var en fordel for USA's militær å kunne rettferdiggjøre invaderingen av Panama ved at republikkens president var en ondskapsfull voodooopraktiserende som var en fare for demokratiet i Panama (Bartkowski 1998:562). En slik situasjon omgjør USA til demokratiets beskyttere og helter.¹⁰ Offiserer rapporterte om funn av kultiske gjenstander i president Noriegas bolig og fargela fortellingen ved å trykke en grotesk fortelling om voodooopresidentens lugubre religiøse tilknytning (Bartkowski 1998:563). Her viser Bartkowski hvordan militæret som «claims-makers» skapte fortellinger som malte Panamas president som en ondskapsfull, udemokratisk og djevelsk person. Samtidig som denne fortellingen malte USA som en helt.

⁹ «sannhet» i hermetegn fordi dette er fortellinger som presenteres som sanne, men som ikke har grunnlag i virkeligheten og dermed er fiktive og usanne.

¹⁰ I analysen skal vi se at å fremstille noen som en ond fiende med magiske krefter er et virkemiddel vodouisants på r/Vodou også bruker for å fremstille seg selv som en beskytter ovenfor vodou.

Bartkowski påstår ikke at voodoo ble skapt under innvandringen av Panama. Men påstår altså at gjennom historien har mennesker i autoritets stillinger skapt fiende-fortellinger om svart kultur og religion fordi dette er til fordel for dem som hvite menn. Ikke minst er dette med på å lette skyldfølelsen hvite har for deres historiske gjerninger mot svarte slaver (McGee 2012:239). Disse fortellingene blir så publisert av media som setter sitt preg på historien slik at de skal selge flest mulige aviser. Befolkningen konsumerer fortellingene, deler dem og skaper i samme omgang en etterspørsel for flere skumle fortellinger om denne mystiske afrikanske religionen som finnes blant oss. Med begrepene «claims-making» kan man se det sykliske forholdet mellom media, diskurs og individ. Samtidig setter begrepene tydelig mektige aktører som skapere av stereotypier.

Philip Jenkins argumenterer også for medias vesentlige rolle i dannelsen av voodoo. Her legger han til at disse fortellingene ble videreutviklet fra USAs allerede godt etablerte rasistiske stereotypier (Jenkins 2000:113). Her blir dannelsen av voodoo presentert som en kategori som utvikler seg til å omhandle all svart religion i USA. Disse fortellingene blir så videre utviklet og spredt av media når USA på 1930-tallet gjennomgår en periode med frykt for kulter (Jenkins 2000:113). Voodoo blir dermed en farlig satandyrkende og kannibalistisk kultbevegelse. Jenkins skriver at historiene ble godtatt som sannheter fordi de ofte ble skapt med små mengder fakta som fungerte verifiserende for hele fortellingen (2000:113). Noen seremonier kan innebære ofring av for eksempel geiter eller høns (Brown 2001:205). Dette kan ha vært nok sannhet for datidens hvite amerikanere å konkludere at kannibalisme og menneskeofring også var sannsynlig. Fortellinger om voodoo spredt gjennom nyhetskilder passet altså slik inn med det allerede eksisterende narrativ om svart religion i USA.

Voodoo eksisterte i USA som en samlebetegnelse på svart religion og kultur lenge før vodou kom til landet. Midt 1900-tallet ble selv islam omtalt som voodoo i USA (Jenkins 2000:112). Vodou, santeria, hoodoo, all religion som ikke hadde hvit opprinnelse ble feid under en felles stereotypi. I lang tid har denne stereotypien blitt brukt i media for å begrunne kidnappinger og drap, beskrevet som ofringer i kannibalistiske ritualer (Jenkins 2000:114-119). I dag opptrer disse fremstillingene som «harmløs» underholdning. Det kan være vanskelig å se rasisme når den fremstår i en mer «diskret» form. Slik diskret rasisme, eller «hverdags rasisme», videreføres mellom mennesker gjennom vaner og normer som oppfattes som normale for den dominante gruppen (Williams 2020:7). Mikroagresjoner er ofte tilknyttet hverdags rasismen. Mikroagresjoner er uttalelser eller handlinger som fremstår

ufarlige, men som degraderer eller nedsnakker personer fra marginaliserte grupper (McTernan 2018:261).

I den tidlige forskningen på vodou kan vi se at selv biografier om vodou måtte henvende seg til stereotypen voodoo. Et av arbeidene som ofte refereres til i forskningsartikler er Leslie G. Desmangles arbeid. Noen av hans skildringer ble tatt i bruk ovenfor. Hans bok *the Faces of the Gods* (Desmangles 1992) tar for seg et historiografisk perspektiv på vodou i Haiti fra 1492 til i dag (som på den tid var senest 1992). Desmangles dedikerer noen sider i begynnelsen av boken for å adressere populærkulturens voodoo og hvordan dette har ført til stereotyper rund haitisk religion og kultur (Desmangles 1992:1). Boken omhandler hovedsakelig vodou og religionens historie på Haiti, samt hvordan en afrikansk avledet religionen ble tvinnet inn med katolisismen. Også her ser vi forfatterens behov for å kort adressere stereotyper skapt gjennom voodoo. Forskernes bevissthet ovenfor voodoo og stereotypene som følger ser vi altså veldig tidlig. Vi ser også tidlig et behov for å forklare til den hvite befolkning hva vodou er. Samtidig sier det noe om hvor dype røtter stereotypene om svart religion under merkelappen «voodoo» hadde fått i USA, at forskere stadig måtte definere forskjellen på voodoo og vodou. Jeg skal nå se enda litt nærmere på spesifikke fremstillinger av voodoo som vi ofte ser i media og i forumet r/Vodou.

Dimensjoner av voodoo

Media har altså vært et viktig ledd i spredningen av voodoo i form av iøynefallende nyhetsoverskrifter. Men media i form av TV og film har også hatt en viktig rolle. Det er tross alt gjennom disse mediene vi konsumerer fantastiske fortellinger for underholdningens del. Selv om vi vet at fiksjon ikke er ekte kan vi danne holdninger av TV og film. For mennesker som ikke er del av et miljø hvor vodou er synlig, kan den informasjonen vi får om gjennom film være den eneste informasjonen en har om religionen. Det vil si at alt en har å tolke afrikansk religion gjennom kan være stereotypene om voodoo. I forumet kommer dette frem i variasjoner. Magien er mektig fordi den er ekte. Lwa kan være farlige fordi de er mektige og er preget av sin historie. Og vodouisants og prester er farlige fordi de kan bruke den mektige magien. Disse er ikke alltid moralske personer. Denne fremstillingen er ikke forbeholdt hvite, men rettes i forumet ofte mot alle nybegynnere til vodou (uavhengig deres tilhørighet til Haiti).

Eksempler på voodoo i film og tv er for eksempel *American Horror Story (AHS): Apocalypse* og *Coven* hvor Marie Leveau og Papa Legba er karakterer. *Apocalypse* sesongen ble tilgjengelig i 2018. Den historiske manboen og haitiske ånden presenteres som mektige og med umoralske intensjoner. Flere ganger i AHS *Apocalyses* siste episode gjøres det et poeng av at Papa Legba trenger en tilhenger som kan utføre ondskapsfulle gjerninger for ham. I forumet beskrives Papa Legba som en snill gammel mann, med stakk og stråhatt. Papa Legba er vokteren av dører og barrierer, og tilbes alltid først i en seremoni (Brown 2001:25). I AHS er Papa Legba portrettert i dress, flosshatt, hvit ansiktsmaling og med røde glødende øyne. AHS er en skrekkserie hvis mål er å skape frykt hos seeren. Papa Legbas grovt ukorrekte portrettering er dermed sterkt påvirket av seriens hensikt: skremsel. Denne serien er dog ikke alene i å bruke voodoo som virkemiddel for skrekk og ubehag hos seerne.

Også barnefilmer bruker voodoo som et onde. Her trekker Adam McGee i sin artikkel fra 2012, *Haitian Vodou and Voodoo: Imagined Religion and Popular Culture*, frem Disneys *Prinsessen og frosken* hvor skurken i serien er en voodoo-doktor. I forumet er vodou «doktorer» et sjeldent tema. Prestene (manbo/houngan) er dog et sentralt tema. En manbo har kunnskapen til vodou som du har behov for når du blir syk eller opplever motbakke i livet. I forumet er manbos og houngans hjelpende karakterer. Noen brukere skildrer prester som misbruker sin makt og kunnskap. Men disse fremstillingene er ulike fra populærkulturens «voodoo-doktor».

Bruk av voodoo som virkemiddel for å skape frykt og ubehag i TV og film er ikke overraskende for McGee: «The appeal of voodoo(the imagined religion) in horror is not surprising, since for Europeans and white Americans, vodou (the religion) has always been greeted as a kind of horror» (McGee 2012:240). Som tidligere nevnt er stereotypiene om svart religion som et onde godt etablert i USA. I et slikt miljø samstemmer representasjonen av voodoo i skrekksjangeren med deres verdensforståelse. Voodoo som ondskap i skrekkfilm bidrar også til at stereotypiene sprer seg. Her kommer også konsumentenes ønske om mer voodoo som underholdning inn i produksjonen av flere slike narrativ. I analysen skal vi se hvordan slike fremstillinger også påvirker både gamle og nye vodouisants.

Et annet aspekt ved voodoo er fortellinger som skaper frykt hos hvite. Dette er vanlige fremstillinger i film. Bruken av voodoo i skrekksjangeren er skadelig for de praktiserende fordi sjangeren ofte bruker vold, seksualitet og seksuell vold som virkemidler i filmer og serier. Dette kan ha bidratt til forståelsen av vodou og de som praktiserer religionen som

voldelige og seksualiserte mennesker (McGee 2012:240). Voodoos skrekdimensjon observerer jeg i ulike former i r/Vodou. Skrekdimensjonen fremmer blant annet hvites frykt for svart kultur og religion som verktøy for svart hevn over hvite makter (McGee 2012:246). Dette kan også ses i AHS Apocalypse episode 10 hvor det kan se ut som Marie Laveau er ment å torturere en tidligere slaveeier. I forumet ser vi en meget mild fremstilling av lwas nag mot hvites forfedre. Oftest blir historiske fortellinger om hvites behandling av slaver kun brukt for å poengtere at lwa er mindre sannsynlig til å oppsøke hvite. I skrekfilm fremstilles samme historie som bakgrunn for at vodouisants ønsker hevn over hvite.

Haitis slaveopprør og konsekvensene det fikk for hvite slaveeiere på Haiti kan bidra til hvites angst om svart hevn. Da slavene på Haiti vant opprøret ble en rekke voldshendelser utført fra slaver på tidligere eiere (McGee 2012:238). Her er det viktig å understreke at underliggende engsteligheter hos hvite, tilknyttet hvites behandling av slaver historisk sett, ikke begrunnes i svarte mennesker ei heller slavene som gjorde opprør. Her argumenteres det for at hvite mennesker bruker historiske hendelser som slaveopprøret på Haiti som en begrunnelse og rettferdiggjøring av deres rasisme og angst. Dette er en måte å maskere rasisme på, og en måte å distansere seg selv fra sin egen angst og skyldfølelse for hva forfedre har gjort mot svarte slaver. Mulig er det også en frykt for å miste de fordeler en har oppnådd fordi man er hvit i et rasistisk samfunn.

Rasistiske stereotyper i voodoo er også utspilt i representasjon av svarte kvinner som eksotiske, seksuelle skapninger. Fremstillinger av svart religion som eksotisk, spennende og pirrende er en tredje dimensjon av stereotypien voodoo. McGee analyserer filmer hvor svarte kvinnelige vodouisants presenteres som «willing and decadent lovers because their religion (and their skin color) predisposes them to ignore the inhibitions that prevent virtuous white women from acting on their basest urges» (McGee 2012:245). I løpet av oppgavens toårsperiode har det oppstått flere innlegg av ikke-vodouisants som hevder å ha møtt lwa i seksuelle drømmer. Her kommenterer hougans og manbos med at lwa stort sett lar mennesker holde private aspekter av livet sitt privat: «lwa har ikke for vane å være til stede i vår sexliv i noen måte eller form». Lwa er ikke interessert i vodouisants sexliv.¹¹ Voodoo fremstiller altså kvinnelige vodouisants som løssluppen og seksuelle på grunn av deres religion. Av vodouisants på r/Vodou fremstår det liten sammenheng med seksualliv og religiøs praksis.

¹¹ Dette ser vi blant annet i innlegget *i saw papa legba last night but i dont practice vodou* i r/Vodou.

I medias voodoo presenteres også den svarte kvinnen som en motsetning til den hvite kvinnen. Selv om den svarte kvinnes seksuelle vaner beskrives som en negativ motsetning til sofistikerte hvite kvinner, er det disse egenskapene som hvite menn tiltrekkes mot. Synet på kvinner generelt som objekter er åpenbar her. Den hvite kvinnen skal eies av noen, og derav er kyskhets viktig for hennes verdi. Den svarte kvinnens verdi er ikke av bekymring av den hvite mann som vil tilfredsstille sine lyster uten å berøve andre menns eiendom (den hvite kvinnen fra den hvite mann). Denne framstillingen av svarte kvinner med høy sexlyst og lav moral er skadelig. I kapittel 2 ble det lagt grunnlag for identitetsdannelse og rollen diskurs har i prosessen. Man lærer hva man liker gjennom sine egne reaksjoner på tema som blir diskutert. Gjennom denne prosessen lærer man også av populærkultur. Hvis svart religion og svarte kvinners eneste (eller hyppige) representasjon i populærkulturen er som villige og lystende etter hvite menn, påvirker dette hvordan konsumenten ser svarte kvinner i samfunnet.

Også i tidlig forskning på vodou kan en se tegn til fetisjering av svart religion. Milo Rigauds *Secrets of Voodoo* er en bok som dukker opp på r/Vodou. Inntrykket er at denne boken er lett tilgjengelig for vodou-interesserte utenfor forskningsmiljøet. I kommentarfeltet hvor boken nevnes blir Rigaud beskrevet som en dårlig kilde for vodou. Boken fra 1969 bærer tydelige preg av «en annen tid». Elementer ved vodou beskrives i boken på en måte som i vår tid kan tolkes som en fetisjering av «eksotisk» afrikansk religion. Denne oppfatningen skyldes både språkbruk og hvilke elementer som fremheves som annerledes fra den vestlige kulturen. Eksempler på dette er hvordan Rigaud beskriver vodou seremonier som «spectacles» og «eerie midnight ceremonies». Skildringer som «mystical aroma of Afrika» viser til mystifiseringen av vodou og svart kultur generelt (Rigaud 1969:8). Disse framstillingene ligner den voodoo vi ser på tv og film.

Selv om forfatteren legger frem vodou som noe positivt og ufarlig, er oppfatningen noe motstridende enn den som skrives. Denne kilden er et eksempel på hvordan tidlig forskning kunne bringe videre stereotypier av svart religion, selv om forskningens intensjon var å motvirke farlige stereotypier. Boken forsøker å dele vodous hemmeligheter, men når man leser den får man inntrykk av at boken er rettet mot hvite lesere. Han henvender seg til leseren med referanser rettet mot hvite når han skriver at flere elementer ved vodou er «totally alien to white culture». Rigaud legitimerer også vodou som seriøs religion gjennom å sammenligne vodou med kristendom, jødedom og islam (Rigaud 69:7).

Stereotypien voodoo danner grunnlaget for hvordan de fleste hvite oppfatter religionen vodou. Noe tidlig forskning har videreført denne fortolkningen. Vi som mennesker trenger en referanseramme når vi ser noe som er ukjent for oss. Er stereotypier alt vi har av referanseramme er det dette vi vil gjenkjenne det ukjente som. Dette skjer bevisst eller ubevisst. Hvordan en hvit mann oppfører seg i møte med en svart kvinne vil være påvirket av hvilke oppfatninger han har fra før han møtte kvinnen. Uavhengig av hvordan kvinnen oppfører seg i et slikt møte med en hvit man, vil mannen tolke hennes ord og handlinger gjennom stereotypiene. Det betyr at den hvite mannen kan feiltolke kvinnens intensjoner basert på hvilke stereotypier han har lært fra før. Derfor kan stereotypier i film og TV utgjøre en fare for svarte menn og kvinner.

Forskning på svart religion har i en periode vært grunnet i at man ønsket å forklare en «fremmed» kultur for hvite. Phillip Jenkins beskriver en lignende oppfatning på slike kilder: Zora Neal Hurston skrev i 1938 boken *Tell my Horse*. Hurstons arbeid hadde som hensikt å feire afrikansk kultur. Likevel skriver Phillip Jenkins at bøker som dette oppmuntret stereotypier om at svarte amerikanere var sannsynlig å ta del i ville ritualer (Jenkins 2000:119). Det er slik boken *Secrets of Voodoo* oppfattes når den leses i dag. Mystifiseringen av voodoo og dets mange hemmeligheter fremstilles som eksotiske. Vodou i Rigauds bok presenteres som et mystisk spetakkel for leseren, og man får inntrykk av at det er ment som underholdning.

Senere ser vi dog at forskningen på vodou skifter over til å fremheve rasismens rolle i forskning på vodou og voodoo i populærkultur. Justine M. Bakker skriver om hvordan rase stort sett er blitt oversett i forskning av vestlig esoteriske religioner (Bakker 2019:1). Bakker definerer rase som et sosialt konsept skapt av mennesker som brukes til å klassifisere sosiale og kulturelle forskjeller i mennesker, ved å påstå at disse forskjellene er biologiske. Konseptet rase brukes til å legitimere og forsterke ulikheter i samfunnet (Bakker 2019:3). Med ulikheter menes skeiv maktfordeling basert på hva som er til fordel for den hvite mann. Forskere som Bakker har nå satt fokus på hvithet og hvilken effekt konseptet «hvit» har på religion og samfunn.

Den voodoo vi alle kjenner fra tv-serier, bøker og spill er altså ikke ekte. Likevel er den populærkulturelle voodoo du tenker på når jeg sier at vodou er en religion som praktiseres den dag i dag. Det er denne rasistiske stereotypien dine assosiasjoner går til når du hører ordet

Vodou. Voodoo er blitt utgangspunktet, imens vodou har blitt unntaket. Andre har påpekt forundring over at stereotypiene er så bredt akseptert når rasismen er så åpenbar. Brown gjør poenget at slike stereotyper om andre religioner ikke ville blitt tolerert. Rasisme pekes på som begrunnelse for at den negative fremstillingen av afrikansk basert religion tolereres (Brown 2001:90).

Gjennom McGees analyser av film og TV kan vi altså se hvordan voodoo knyttes til svarte mennesker. Voodoo fremstår som fremdriver for negative trekk hos de praktiserende. Samtidig fremstår voodoo som noe som ikke kan separeres fra svarthet. Disse trekkene, tilbøyelighet til vold, seksuelt løssluppen og overtroiske, presenteres også som motsetninger til hvite mennesker. Altså som egenskaper hvite menn og kvinner ikke har. Svart religion, her representer via den imaginære voodoo, beskrives i kontrast til hvit religion og kultur. Hvit tilegnes alle rasjonelle og gode karakteristikk. Svart tilegnes alle de negative og onde egenskapene. Ofte differensiert mellom sofistikerte og primitive egenskaper.

Amerika hadde godt etablerte rasistiske stereotyper før de kom i kontakt med vodou. Gradvis blir svart religion mer utbredt og synligere. Amerikas hvite befolkning tolker de nye svarte religionene i lys av sine allerede etablerte stereotyper av svarthet. Hvite menn i autoritets-stillinger anser dette som en mulighet for å fremme egen posisjon i samfunn og som land. De skaper gradvis voodoo. En ondskapsfull, primitiv og kannibalistisk religion som praktiseres av svarte mennesker med primitive lyster og voldelige tendenser. Media blir en katalysator for spredningen av voodoo. Den hvite befolkning som konsumerer media ønsker mer og mer skrekkefortellinger om voodoo. Sirkelen av stereotypiproduksjon er i gang. Det er dette arbeidet som har ført til at en kanskje tenker voodoo dukker og forbannelser når en hører voodoo, istedenfor den haitiske kulturen og religionen vodou står for.

Det er nettopp fordi stereotypien av vodou og svart religion er blitt så utbredt, at det publiseres flere og flere artikler om distinksjonen mellom voodoo og vodou. Adam McGee understreker nødvendigheten av en slik distinksjon, og skriver at spørsmål rundt voodoo vs vodou er viktige fordi vodou og dets praktiserende lever i dag. McGee skriver: «to greater or lesser degrees, what one believes about imagined voodoo is also what one believes about all of these people» (McGee 2012:237). Med dette menes at begrepene voodoo og Vodou er så like (i stavemåte og fonetisk) at for de aller fleste har de samme betydning. De aller fleste har ingen fremstilling av hva haitisk vodou er, men kan i ulik grad redegjøre for hva voodoo er.

Det vil si at sannsynligheten for at en vodoupraktiserende i vesten blir møtt med stereotypiske fordommer basert i voodoo er høy.

Vi har altså sett forskning på svart kultur og religion gå fra antropologisk og historisk, til en dypere analyse av konseptet rase i løpet av de siste 70 årene. Det er fullstendig mulig at det finnes artikler og bøker som var forut sin tid. Men basert på enkle kildesøk er rase og hvithet tema som har økt gjennom årene. Dette ser vi også på samfunnsdebatten de siste årene. Blant annet gjennom økt fokus på rasisme i media, og mer inkluderende pensum på skoler. Denne oppgaven vil i stor grad fortsette i trenden av rasisme, stereotypi og populærkultur. Den tidligere forskningen har lagt en god base for forskning inn i dybden på svart religion. Nå ønsker jeg å ta med meg forskningen som er gjort på stereotypien voodoo videre i en analyse av en liten gruppe mennesker slik de opptrer i åpne nettforum. På denne måten kan vi undersøke hvordan gruppen selv forholder seg til stereotypiene og hvilken virkning de har på dem og deres religiøsitet. Vi får med andre ord høre via deres egne ord.

Analyse

Så langt har vi sett hvordan vodou oppfattes og forklares innenfor fagfeltet. Nå skal jeg skifte fokuset over på vodouisants selv. Det er interessant å se hvordan enkelte medlemmer av r/Vodou definerer religionen og aspekter av den. Ved ulike anledninger gis definisjoner av små aspekter ved vodou. Samlet og satt sammen forteller de en historie om hva og hvordan religionen er for vodouisants. Vi skal altså se hvordan haitiere og ikke-haitiere bygger sin identitet som vodouisants. Dette kommer frem gjennom ulike prosesser i konflikter og diskurser i forumet. Det er spesielt et par hendelser som trigger en større identitetskonflikt innad i r/Vodou.

Gjennom de to årene som data er hentet fra er det noen tema som vedvarer gjennom hele perioden. Det er i disse tematiske diskursene at vi ser hvilke sosiale prosesser som oppstår i en gruppe. Sladder og offentlig uthenging er eksempler på noen prosesser som er viktig for identitetsbygging. Det er disse prosessene som kommer til syne om man dykker dypere i konfliktene som oppstår på forumet. Det største tema i forumet er diskusjonen rundt rase.

Rase spiller en hyppig rolle i legitimitetsdiskurs i forumet. Dette er også et tema hvor jeg, i løpet av de to årene oppgaven tar for seg, ser to tydelige grupperinger oppstå i forumet.

Gjennom denne grupperingen ser jeg medlemmer ta i bruk ulike virkemidler for å kjempe om sin plass i gruppen. Ikke minst oppstår en kamp mellom hvem som er «ekte» og derav også hvem som er «falske». Gjennom kapittel seks, syv og åtte viser jeg hvordan begrepet rase omformes etter behov når gruppedynamikken blir urolig. Det er her at jeg ser det oppstå dannelsen av nye grupper internt i r/Vodou.

Jeg skal gå i dybden på hvordan hvite skaper en identitet som vodouisant. Deretter skal vi se hvordan ikke-hvite definerer sin identitet som vodouisant i kjølevannet av konflikten «hvite i vodou». Her skal jeg også se nærmere på hvordan kollisjonen av flere varianter av vodou påvirker individenes identitetsoppfatning. Til slutt skal jeg se på hvordan prestene i r/Vodou bygger og opprettholder sin autoritet som legitim kunnskapskilde i r/Vodou. Jeg vil så avslutte med en konkluderende refleksjon over arbeid og funn. For å sette konteksten vil jeg først påpeke de mest fremtredende normer og regler som jeg kan observere i gruppens diskurser.

Kapittel 5 Normer og regler

All diskurs har et sett med normer og regler for hva som er greit å si og hvordan man skal oppføre seg i diskursen. Normene trenger ikke å være offisielt laget, eller nedfelt i forumet. Det som danner normene er gruppens felles forståelse og enighet om hvordan man skal opptre. Disse finner man ved å se på medlemmenes reaksjoner på hva som er ok og hva som ikke er ok når man har en diskurs. Hvilke argumenter er ikke ansett som reelle eller fornuftige argumenter? Forumet har ingen nedfelte regler for hvordan man skal oppføre seg i diskusjoner. Den eneste retningslinjen for forumet er at r/Vodou skal hovedsakelig omfatte haitisk vodou, og spørsmål rundt New Orleans vodou og afrikansk vodun er tillatt. Forumet omfatter vodouisants fra flere ulike verdensdeler. De reglene og normene av vodou som er geografisk eller samfunnsbestemte vil derfor være ulike. Økt aktivitet og økt medlemskap i gruppa bringer fram disse ulikhetene. På r/Vodou møtes disse og tilpasning til andres diskursive regler kan være vanskelig.

Et av gruppens normer som man ser utspille seg i forumet, tilsier at man legger frem sin erfaring og sitt hus før man svarer på spørsmål om praksis. Dette gjøres som en legitimeringsprosess, slik at den som spør vet hvilke råd hen burde følge. Dette er en norm hvor det oppstår konflikt hos den andre gruppen som mener at å utlevere hus og slektslinje er upassende og til tider kan være farlig. Her oppstår det da en konflikt rundt hva som avgjør hva

som er legitime råd. Vodouisants som bor og praktiserer i Haiti understreker at det hos dem ikke er normalt å vise til hus og ramse opp navn på sine åndelige foreldre. Vodouisants utenfor Haiti har blitt vant til at dette er en normal måte å presentere seg på slik at alle kan føle at de kan stole på hverandre.¹²

Begge grupper viser dog enighet i at ansiennitet er viktig. Hvor lenge man har praktisert og vært prest er en viktig legitimeringsmetode. Argumenter som støttes opp av manbos og hougans med langvarig praktisering fremstår som mer legitime argumenter. De fremstår slik fordi postere selv begrunner sine argument med dem ofte. Gjerne sammenlignes også ens lengde på tjeneste¹³ til lwa med hverandre for å vinne fram sine argument.

Respekt for sine med-prester er en viktig regel. Under tiden data ble samlet inn oppstod det konflikt hvor et nytt medlem ble aktiv i gruppen. Det nye medlemmet kom i konflikt med en bruker som lenge har hatt autoritet i gruppen. Konflikten viste en vektlegging på vodou som samfunnsbasert religion. En skal respektere sine med-prester, og ikke minst respektere sine eldre. Likevel uttrykker de gamle medlemmene at respekt ikke kommer ufortjent.

Dette er en av kommentarene fra et innlegg hvor det nye medlemmet konfronterer den gamle autoriteten direkte. Kommentarfeltet er en lengre diskusjon om hvem av de to prestene som er den urimelige parten. Det valgte utdraget ovenfor viser et eksempel på hvordan flere konflikter rundt legitimitet har utspilt seg i forumet. Kommentaren er også et resultat av at de to overnevnte diskursive reglene har kollidert. Reglene for å presentere sitt respektive hus og familie har vært norm de to årene informasjonen ble sanket inn. Likevel har noen brukere

¹² Innhentet data viser at det oftest er vodouisants fra Asson grenen av vodou.

¹³ Vodouisants tjener lwa (åndene). Ofte argumenter en med «i have served the lwa for xx years».

begynt å ytre sin misnøye med denne regelen. Det nye medlemmet konfronterte altså en av diskursens regler og brakte så frem en diskusjon tilknyttet legitimitet i forumet. En diskusjon som tydeliggjør forskjellene mellom de ulike grenene av vodou.

Det er en felles forståelse for at vodou inneholder en bred gruppe med variasjoner. Dette på grunn av hvordan miljøet rundt gradvis påvirker ens regler og normer selv i religion. Med dette mener jeg at de aktive brukerne på r/vodou har en forståelse for at vodou i New Orleans (NO/NOLA) er påvirket av blant annet kulturen og det esoteriske miljøet i USA. Det er en forståelse blant medlemmene for at vodou i NO praktiseres annerledes enn vodou på Haiti. Likevel argumenterer vodouisants fra Haiti og vodouisants utenfra Haiti på basis av at deres vodou er den rette måten å gjøre det på. Under konflikt vektlegger også noen haitiske vodouisants tilknytning til Haiti mer enn noe annen legitimeringsmetode.

Yeah there ae different types of Vodou all right. Vodou means "to serve the spirit" and a Houngan or Mambo literally means "one who serves the spirits with both hands". Haitian Vodou is much different than NOLA Voodoo which tends to include anything and everything. NOLA have begun to recite their lineage like Yoruban systems do whereas Haitian Vodou Houses do not do that, we use signs and passwords not unlike the Masons to identify one another.

 2   Reply [Share](#) [Report](#) [Save](#) [Follow](#)

- 3 mo. ago

Not in makout lineages. And I am not a child. I am a manbo makout and the owner of my own lakou that I inherited from my deceased parents. Keep that asson make-believe political crap over there. Everybody doesn't operate by those rules and they certainly don't mean anything to lineages that predate asson by 10,000 years. You don't know the first thing about makout reglemen so you can ask all the questions you want but you will never get answers talking to us like we are beneath you. And you're racist too. Learn how to respect boundaries and leave people alone. You're picking a fight with the wrong one so keep it moving.

 2   Reply [Give Award](#) [Share](#) [Report](#) [Save](#) [Follow](#)

Ovenfor ser vi to eksempler på hvordan ulike medlemmer forholder seg til de ulike variasjonene av vodou. Den første kommentaren forteller om de to ulike variasjoner av vodou. NOLA og Haitisk vodou. Samtidig ser vi en tydelig forståelse for at noen hus legger frem sin tilhørighet mens haitisk vodou ikke gjør dette. Andre kommentar er skrevet av det nye medlemmet som direkte utfordret den gamle autoritetens plass i gruppen. Her viser hun

en forståelse for at det eksisterer ulik praksis i ulike grener av vodou. Likevel trekker hun fram argumenter om at hennes gren er mer autentisk. Vi ser også hvilken effekt normen om titler og tilhørighet har på Haitierne som ikke følger disse strenge reglene. Å legge frem sin tittel og sitt hus oppleves av den ene gruppen som en måte å vise makt og autoritet på. For den andre gruppen oppleves det som uærlighet og et forsøk på utnyttelse.

Diskusjonene og kranglene som oppstår rundt autoritet, danner en egen innside/utside gruppering inne på r/vodou. Hvor hvite ikke-haitiere danner en gruppe, og haitiere danner en annen «mer legitim gruppe»¹⁴. Sistnevnte beskrives ofte som mer riktig om «virkeligheten».¹⁵ Det vil si vodousants fra Haiti beskriver ofte sin praksis som en mer autentisk og mer nøyaktig fremstilling av hvordan vodou faktisk praktiseres i sitt hjemland. Ofte går argumentene i forumet på hvem sine meninger som har mest vekt. På grunn av denne oppdelingen i to grupper, når jeg skriver «haitiere på r/Vodou» omfatter dette aktive brukere som selv har kategorisert seg som haitisk vodouisant i diskusjoner rundt hvite i vodou.

Kapittel 6 Å konstruere en hvit vodouisant

Innlegg som diskuterer hudfarge og vodou, og innlegg som diskuterer innvielse er de innleggene hvor de identitetsbyggende prosessene kommer tydeligst til syne. Dette er også et gjennomgående tema i hele oppgaven. Dette kapittelet analyserer innlegget «hvite folk som praktiserer voodoo» publisert ca. 2020 i r/Vodou. Innlegget har hele 81 kommentarer og omfatter et bredt spekter av meninger og holdninger fra folk utenfra og innenfra vodou. Jevnt gjennom subredditen finner du flere slike poster fra ulike tider og av ulike brukere. Det er et tema som de to siste årene har vært til høylytt diskusjon i forumet. Det er rett og slett for mange innlegg for å analysere alle på dypt nivå. Dermed er innlegget med mest aktivitet valgt ut for analyse. Jeg vil trekke inn andre innlegg der det er nødvendig.

Jeg ønsker å se nærmere på hvordan identitetsgrenser formes i ulike grupper. Da er det nyttig å kartlegge både tydelige og mindre tydelige grenser for identitet. Hvit vs. svart eller vestlig vs. afrikansk er en av de tydeligste grensene. Alle vodouisants i gruppen har måttet forholde seg til denne grensen og dette spørsmålet på et tidspunkt. Dette fordi slike innlegg publiseres med jevne mellomrom i forumet. I denne delen vil jeg se på hvordan grensen

¹⁴ Som beskrevet av medlemmene på r/Vodou

¹⁵ Do you believe initiation is a MUST in order to practice vodou?

mellom hvit og svart forhandles om i r/Vodou. Jeg vil ikke følge kommentarfeltets rekkefølge, da dette blir uoversiktlig og forstyrrer analysens poenger. I stedet vil jeg ta for meg kommentarene tematisk.

Det er fire hovedtema som brukes i forhandlingene i r/Vodou om hvor grensen for hvite i vodou går. Først vil jeg se på hvordan hvite tilnærmer seg medlemmene av et forum for haitisk vodou. Videre fokuserer jeg på argumenter som bruker guddommelig autoritet som legitimeringsmetode. Deretter skal jeg ta for meg argumenter som baserer seg på felles historie og historiske hendelser. Til slutt skal jeg se på hvordan stereotypien voodoo kan ses på brukernes advarsler og skrekkhistorier til nye medlemmer. Med disse fire hovedpunktene analyseres hvordan hvite argumenterer for tilhørighet i vodou, og hvordan svarte vodouisants forholder seg til dette i forumet r/Vodou.

Hvites tilnærming til svart religion

Vi begynner med å se på hvordan personen i selve innlegget «hvite folk som praktiserer voodoo» tilnærmer seg gruppen som en utenforstående:

  r/Vodou · Posted by 2 years ago
 White People Practicing Voodoo

Hello, all. I am starting this discussion with all respect and without any entitlement. I would like to start this by mentioning I am not an initiated practitioner, as there are no temples within a 6-hour drive of my house. Anyways, I have been working with Legba Atibon for about a year now, and I have also had experience with Oshun, Baron Samedi, and Ezili Fweda. I am, however, white. I wanted to possibly start a discussion on this. Would you say a white person could practice Voodoo? (Note that I am referring to New Orleans Voodoo more so than Haitian Vodou or traditional Vodun.)

 81 Comments Award Share Unsave Hide Report 76% Upvoted

Innlegget begynner varsomt. Brukeren velger å først forsikre gruppens medlemmer om at hen stiller spørsmålet med respekt og ønsker ikke å bli oppfattet som berettiget. Så legger hen fram sin praktiske relasjon til vodou. Av praktiske årsaker er hen ikke innviet. Men har praktisert vodou i omtrent et år. Videre lister hen opp lwa som de har hatt erfaringer med. Ledende opp mot innleggets hovedspørsmål skriver hen at hen er hvit.

Brukeren velger altså å først tilnærme seg gruppen ydmykt, så vise til erfaring og kunnskap, før hen avslører sin hudfarge. Vi ser at dette er en trend på forumet. Hvite brukere

som kommer med spørsmål til vodouisants beskriver nesten alltid sin relasjon og erfaring med vodou sammen med hvilken hudfarge og relasjon til Haiti eller Afrika de har. 44 av 81 innlegg begynner med en forklaring av sin etnisitet eller hudfarge. Vi ser at det er vanlig for hvite å nærme seg gruppen ydmykt og forsøke å distansere seg fra sin egen gruppe: hvite personer. Dette er interessant når vi ser tilbake på hva Jørgensen og Phillips skriver om gruppeidentitet og ønsket om å presentere sin egen gruppe positivt. Fordi ens individuelle selvbilde og selvtillit som gruppemedlem henger sammen med gruppens selvbilde, føler man seg bra med seg selv, om en føler seg bra med gruppen (Jørgensen og Phillips 2011:101).

I r/Vodou ser vi at flere hvite ikke føler seg bra med gruppen de tilhører (hvite), og at de derfor forsøker å separere seg fra sin hvithet. Vi ser at hvite folk som ankommer forumet gjerne presenterer sin tilhørighet til gruppen «hvite mennesker» negativt. De forventer at deres hudfarge gir negative reaksjoner fra vodouisants og viser forståelse for, og rettferdiggjør negative følelser ovenfor hvite. Den opprinnelige posteren (OP) skriver for eksempel at hvite har gjort en rekke ondskapsfulle og slemme ting. Hen skriver også at de ikke ville stolt på hvite om hen var i deres posisjon.¹⁶ Folk som ikke er med i vodoumiljø og ikke praktiserer selv er altså redde for å være respektløse eller hensynsløse når de stiller spørsmål til vodouisants. Blant innsamlet data er det tjuefire innlegg hvor posteren skriver at de er hvite. Femten av disse bruker ord som «respekt» og «ydmyk» når de henvender seg til gruppens vodouisants.¹⁷ Flere brukere kjenner også et behov for å legge frem sin egen hudfarge og etnisitet før de stiller spørsmål. Dette gjøres på lik måte som OP av «hvite folk som praktiserer voodoo».

Vi ser ofte i diskusjoner i r/Vodou at det legges vekt på familiære bånd. Religionen skal praktiseres på lwaenes språk. Derfor må du kunne i det minste forstå kreolsk om du i det hele tatt skal kunne forstå hva lwa sier om de besøker deg. Dette begrenser klart hvem som kan praktisere religionen, men utelukker ikke direkte basert på hudfargen. Noen av brukerne på r/vodou mener tydelig at den eneste forutsetningen du må ha for å praktisere vodou er haitisk blod. Man kan se kommentarer som «Du er ikke en gang haitisk» og «alt handler om blodlinje» i flere diskusjoner rundt hvite i vodou.¹⁸

¹⁶ *White people practicing voodoo* i r/Vodou.

¹⁷ Dette er ikke medregnet kommentarfelt, men kun innleggs forfattere.

¹⁸ *Hello! Can a reputable initiate explain utilization of spiritual bath in Vodou... og Does anyone know if there is a sub specifically for Las 21 Divisiones?* i r/Vodou.

Siden vodou er en religion som stammer fra afrikansk kultur, og fokuset på etnisk tilhørighet til vodou er så sterkt, vet hvite at de ikke kan kreve tilhørighet i gruppen på basis av etnisitet og hudfarge. Derfor distanserer de seg fra hvithet ved å fremme den oppfatningen de tror vodouisants har om hvite. Etter å ha etablert at de ikke er som de andre hvite, spør de om lov til å bli ansett som del av gruppa. En kommentar viser irritasjon over at OP søker tillatelse fra gruppen til å praktisere vodou når «noe i hennes sjel sier henne at det ikke er rett».¹⁹

Hvite tilnærmer seg altså gruppen ved å presisere at de ønsker å være respektfulle ovenfor en kultur de vet ikke er deres egen. De forsøker å distansere seg fra hvithet, samtidig som de anerkjenner at de er hvit. De viser en forståelse og en aksept for at hvithet er negativt ladet i r/Vodou. Dette er et forsøk på å komme nærmere gruppen ved å viske ut den mest åpenbare forskjellen mellom dem, hudfargen. Denne taktikken virker ikke å være veldig effektiv for den som ønsker å bli vodouisant. Vi skal se at det er vanskeligere å separere hvithet fra de hvite medlemmene enn som så.

Guddommelig autoritet og dens formidlere

Det første hinderet for hvite vodouisants på forumet er om vodou er en åpen eller en lukket religion. Svaret på dette spørsmålet avgjør om man som hvit i det heletatt har mulighet til å bli del av religionen. Dette er også en diskusjon hvor man oftest ser bruken av lwa som legitimeringsmetode. Et medlem som vi skal se mye til i denne oppgaven er en jeg har valgt å kalle Lisa. Hun skriver til OP at vodou er en lukket religion:

Her skriver hun at vodou er en lukket praksis. Samtidig beskriver lisa en misnøye over hvite hekser fra wicca-miljøet som henter inspirasjon fra ulike praksiser. Vi ser på kommentarens «-1» at Lisas kommentar har ikke fått positiv respons. Likevel er det flere vodouisants som deler meningen at vodou er en lukket religion:

¹⁹ *White people practicing voodoo* i r/Vodou.

2 yr. ago

Vodou is indeed a closed practice, in that it is initiatory and knowledge is not freely available to anyone. If you are supposed to serve the lwa, you will be allowed in. If you aren't, you won't. It is indeed the lwa who call us, and who choose their priesthood. But becoming an houngan or mambo requires access to knowledge that is both sacred and secret. The houngan and mambo of Vodou are more than go-betweens. They have their own power. They have significant amounts of knowledge. Most importantly, they are the ones who perform initiations.

 3   Reply Give Award Share Report Save Follow

Vi skal se denne brukeren flere ganger i løpet av oppgaven, derfor kaller jeg han Daniel. Her defineres vodou som en lukket religion gjennom argumenter som bygger på hellig autoritet. Daniel skriver at vodou er lukket fordi en må bli valgt av lwa for å bli med. Om det er meningen at du skal tjene lwa, så blir du tillatt inn i gruppen. Gjennom den hellige autoriteten skaper Daniel et skille for hvem som kan praktisere vodou. Daniel bruker også presteskapet som et legitimeringsverktøy, men dette skal vi ta for oss i kapittelet om legitimitet og autoritet. For ordensskyld lar vi dette ligge for nå.

Hvor Daniel bruker lwas autoritet for å begrense tilgangen til vodou, bruker OP lwas autoritet for å skape plass for hvite i vodou:

OP · 2 yr. ago

So how would you feel about the Lwa Maman Brigitte? If white people are just barred off from black spirituality, how could a Lwa herself, and such an important one at that, be white?

 0   Reply Give Award Share Report Save Follow

Som vi så er posteren hvit og har praktisert vodou i et år allerede. Når hen blir fortalt at vodou er lukket for hvite står deres identitet som vodouisant i fare. Dermed kan hen ha et behov for å forsvare sin plass. I kommentaren ovenfor brukes lwa i et forsøk på å rettfærdiggjøre hvite vodouisants. Lwa regnes i vodou som å ha all autoritet (foruten om gud, og prestene som kan videreformidle lwas ønsker): «Hvordan forsvarer man ekskludering av hvite når en av deres lwa er hvit selv?». Ved å definere en lwa som hvit forsøker OP å skape en naturlig plass for hvite vodouisants.

Dette argumentet blir avfeid av Daniel, som vi møtte tidligere. Daniel forteller at fremstillingen av Maman Birgitte som hvit lwa var oppdiktet av en manbo som ønsket å tjene på det pagansitiske miljø og wicca miljøet. Daniel skildrer her en situasjon hvor vodou har blitt tilpasset for å kunne utnytte hvite uvitende som søker spirituelle retninger. Forsøket på å feste sin identitet som vodouisant (på tross av sin hvithet) gjennom lwa fikk liten effekt for dem. OP kommenterer ikke videre på tema etter at hens argument blir avfeid.

Daniel har altså påstått at ikke alle kan bli en vodouisant fordi lwa må velge deg. Lisa har tidligere påstått at vodou er lukket uten å argumentere for hvorfor. Dette skaper reaksjoner hos hvite vodouitsants:

· 2 yr. ago

I wouldn't bother listening to them. They're attitude is a shitty one.

Voudon is far from a closed practice ~ the Lwa are the ones who do the choosing, not the mambos or houngans. They are merely priests who act as go-betweens for the Called and the Lwa. That is, they can verify if a Lwa has Called you/

 2   Reply Give Award Share Report Save Follow

I denne kommentaren prøver en å undertrykke noe av autoriteten prestene har både i forumet og ellers i vodou. En prest er bare et mellomledd for deg som er tilkalt og lwa, som sitter med den ordentlige makten. En taktikk vi ofte ser hos hvite vodouitsants er å fastsette all autoritet i lwa. Dette anses av de som bruker argumentet som den ultimate legitimeringsform fordi lwa nyter høy respekt i vodou. Og «hvem er du, til å si imot lwa?». Å begrunne argumenter i åndelige og guddommelige enheter er mektige virkemidler. På den ene siden kan man ikke påstå at man vet bedre enn maktene en tilber. På den andre siden har en få (eller ingen) metoder for å vite om åndene har uttalt seg om tema.

Særlig i vodou kan guddommenes ønsker og regler være vanskelige å kontrollere fordi lwa ofte kontakter mennesker gjennom drømmer.²⁰ Det er et personlig element til vodou som kan føre til mye individualisme. Vodou har ingen felles nedskrevne dogmer og regler for religionen, slik som for eksempel kristendommens bibel. Det vil si at når det oppstår uenigheter i dogmer kan en ikke vise til skrifter for å løse konflikten. Hva som er riktig eller

²⁰ Det publiseres hyppig poster på forumet som omhandler et besøk fra lwa i drømmene. Det beskrives i forumet ofte som vodouitsants første møte med vodou.

feil praksis kan avgjøres av de individuelle prestene. I kapittel åtte skal vi se nærmere på hvordan variasjon av praksis påvirker manbos og hougans i r/Vodou.

Forrige kommentar definerte vodou som en åpen religion fordi lwa kan velge sine tilhengere uavhengig av hudfarge og nasjonalitet. Daniel argumenterte for at vodou er lukket fordi lwa velger sine vodouisants. Altså, hvem som helst kan ikke bli vodouisant. Man må være utvalgt av guddommene selv. Lisa skrev tydelig at vodou er lukket for hvite, uten å presisere noen unntak. Påstandene om at vodou er lukket skaper en reaksjon hos den hvite vodouisanten fra kommentaren vi sist så på. Denne personen føler seg angrepet og i risiko for å miste sin tilhørighet til vodou. Hen anklager Lisa for å diskriminere hen fordi hen er hvit.

2 yr. ago

How about you stop with the obnoxious and even perhaps racist gatekeeping?

The Lwa are the ones who decide, not you.

Igjen presiseres det at Lisas meninger er irrelevante fordi lwa er autoritetene ikke henne. Hvite europeere og amerikanere har ulik opprinneshistorie enn haitiere. Svarte vodouisants på r/Vodou henvender seg ofte til en felles opprinneshistorie som ofte enten er knyttet til Haiti eller Afrika. Opprinneshistorier påvirker hvordan man tolker verden rundt seg. Historiene påvirker også hvordan en tolker lwa og lwas natur. Siden hvite ikke kan relatere til haitieres opprinneshistorie, klarer de heller ikke å tolke lwa gjennom haitiske øyne. Brukeren ovenfor viser ikke forståelse for at lwas og vodouisants historie påvirker hvordan lwa opptrer, og at historien påvirker hvem som har «retten» til å praktisere vodou. En bruker skriver at noen lwa kan være rasistiske ovenfor hvite:

2 yr. ago

Some of them do care about race and skin colour. Not all the lwa are the same, and some can be quite racist and refuse to work with white people. Others are very accepting of everyone. Some have preferences for Black people, but are still willing to work with white people. The lwa are a diverse bunch, and you can't really generalise and say that they all are or are not something.

↑ 4 ↓ Reply Give Award Share Report Save Follow

Ovenfor beskrives lwa som en gruppe guddommer med et bredt spekter av personlige egenskaper. Noen kan nekte å samarbeide med hvite. Dette begrenser også hvites muligheter i

vodou. Denne fremstillingen av lwa er den vanligste i forumet. Det er denne dualiteten som ofte blir misforstått i vesten. Vi ser denne tendensen beskrevet hos Brown i *Mama Lola: a Vodou priestess in Brooklyn*:

For example, in stories about the soldier spirit Ogou/Saint James, he not only liberates his people but also betrays them. Ezili Danto/Mater Salvatoris, the mother, cradles and cares for her children but also sometimes lashes out at them in rage. The Vodou spirits are not models of the well-lived life; rather, they mirror the full range of possibilities inherent in the particular slice of life over which they preside. Failure to understand this has led observers to portray the Vodou spirits as demonic or even to conclude that Vodou is a religion without morality—a serious misconception.

(Brown 2001:xxviii)

Ovenfor ser vi hvordan Brown oppfatter dualiteten til lwa. Skildringen viser oss også at denne dualiteten var ulikt vestens gudebilde. Brown setter lwas natur opp mot kristendommens gudebilde i forkant av skildringen ovenfor (Brown 2001:xxviii). Vi har også sett en tendens hos hvite som ønsker seg inn i vodou for å ikke forstå hvorfor de ikke kan praktisere vodou. Og hvorfor lwa ikke skulle velge dem, når de selv anser seg som gode nok mennesker:

2 yr. ago

Sorry, but this reads like total bullshit.

The Lwa are more than understanding enough to not meaninglessly persecute a called individual for whatever crimes their ancestors may have committed against the practitioners of Voudon.

From everything I'm aware of about the Lwa, they're far from being so petty.

 3   Reply Give Award Share Report Save Follow

Her bygges det videre på argumentet rundt lwas makt og vodouisants respekt ovenfor lwa. En begrunner hvithet i vodou gjennom å fremme lwa som gode og rettferdige guddommer som aldri ville ha dømt en person for hva ens forfedre har gjort. Her prøver brukeren å sette opp argumentet på en måte som sier at om en påstår at lwa ikke tillater hvite, så sier man også at lwa har lite forståelse og er slemme skapninger.

Forskjellen fra hvordan kommentarene beskriver lwas natur kan også kobles til det ulike gudebilde en er vokst opp med. Den siste kommentaren beskriver et narrativ som er normalt innenfor vestlig religiøsiteter. Portretteringen av at guddommen skal være god, allmechtig og forståelsesfull. Vestlig kristendom fremmer for eksempel ofte et narrativ om at

gud er god, og hjelper de som er god. Uhell og vanskeligheter begrunnes derfor ofte i at en har gjort noe for å fortjene dette. For en religiøs som anser seg som god vil en derfor også forvente at guddommer er gode mot dem, fordi de ikke har gjort seg fortjent til noe annet enn godhet fra dem. Dette narrative er annerledes i r/Vodou. I forumets vodou har lwa mer komplekse personligheter og har absolutt evnen til å være sta, fornærmet og kan bære nag.

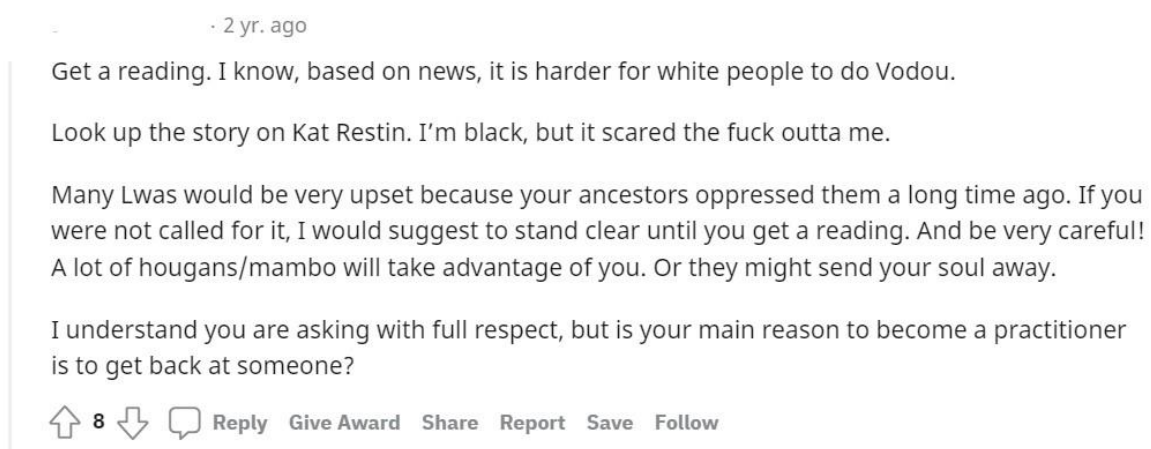
Hvite vestlige har et annet verktøy til å tolke religion gjennom enn personer oppvokst i svart religiøsitet. Vi så også i kommentaren fra den hvite vodouisanten ovenfor at hen ikke viste forståelse for at handlinger ens forfedre gjorde kan påvirke lwas oppfatning om hen i dag. Fra et perspektiv utenfra kan i verste fall dualiteten med vestlige religiøse rammer tolkes som at guddommene ikke er fult moralske, og i ekstrem form kan lwas evne til å bli irriterte tolkes som ondskap. Vi så gjennom Brown at vestens manglende forståelse for lwas dualitet har ført til at utenforstående har oppfattet lwa som demoniske, og vodou som en religion uten moralitet. En slik fortolkning av vodou vil henge tett sammen med stereotypien voodoo. Det er også mulig at disse ulike verdensoppfatningene, og manglende forståelse kan ha bidratt til å drive frem stereotypiene som «sannheter» for hvite. Voodoo sier at åndene er ondskapsfulle og hevngjerrige. En lwa som misliker hvordan en vodouisants har tilbedt eller behandlet dem kan derfor oppfattes som verifiserende for den utenforstående som ikke er vant til å se religiøse makter være annet en tilgivende og gode.

Vi har hittil sett hvordan lwa tilegnes stor autoritet. Denne hellige autoriteten brukes ofte som et legitimeringselement for å fremme ens egne perspektiv på lwa og vodou. Hvite bruker lwas autoritet og autonomi som begrunnelse for at hvite ikke kan stenges ute av religionen. Hvite anklager vodouisants for å ekskludere dem fra vodou, noe de mener de ikke har rett til. Bare lwa kan ekskludere. Haitiske vodouisants bruker lwas autoritet og autonomi som begrunnelse for at hvite er mindre sannsynlig å bli utvalgt til tjeneste for lwa. Vodouisants argumenterer ofte for at de ikke utestenger hvite, men at lwa kan gjøre dette. Hvite mener altså at lwa aldri ville ha utestengt noen fordi de er hvit. Vodouisants mener at lwa absolutt ville utestengt noen fordi de er hvite, og ligner deres undertrykkere. Lwa bestemmer selv hvem de ønsker skal tjene dem. Dette innebærer at hvite kanskje ikke er ønsket av flere lwa. Hvordan lwa tolkes i forumet er ulikt fra hvite og svarte. Svarte har kjennskap til, og knytter seg tett til historier om undertrykkelse og kampen for frihet. De har ikke glemt hvem fienden var. Hvite har kanskje kjennskap til vodous forhistorie, men har ingen personlig tilknytning til historien. Dette fører

til forvirring og følelse av urettferd for hvite som ikke får tilgang til en religion som fasinerer dem.

Historie som argument

Vi så ovenfor at den hvite vodouisanten argumenterte for at lwa ikke ville holdt historiske hendelser imot noen. Dette er et motargument til flere kommentarer som begrunner lwas misnøye til hvite i haitisk historie. Kommentaren nedenfor har flere interessante tema. I første omgang fokuserer jeg på første setning i tredje avsnitt i kommentaren.

«Mange lwa vil være veldig opprørte fordi dine forfedre undertrykket dem for lenge siden». Dette poenget understrekes med ordene «mange» og «veldig». Selv om hen uttrykker at hvite kan praktisere vodou, bruker hen også mange ord på å beskrive hvor vanskelig dette kan være for en hvit person. Hen er forsiktig med å slippe hvite inn i vodou, og konstaterer at man må være kallet til religionen for å få lov til å tilbe lwa. Her forsvares gruppens motvilje til å fritt tillate hvite i vodou gjennom å henvise til historien. Gruppen deler en felles identitet. Denne identiteten har en historie om hva de har opplevd som gruppe, og hvordan dette definerer dem i dag. Et vesentlig element i vodouisants felles identitetskarakteristikk er historien om hvordan de ble undertrykket av de hvite okkupantene av Haiti.

Nedenfor er et eksempel på hvordan en bruker begrunner selve formålet med vodou i Haitis historie:

2 yr. ago

I understand your noble act of trying to dispel those old tropes and stereotypes. I think there are some pointed differences between New Orleans voodoo and Haitian voodoo. While it is speculated that Marie Laveau was half white, Haitians in Haiti really aren't as 'understanding'. The memory of colonization has not been lost upon them even today. Voodoo was created to have power over and destroy the colonizer and their descendants. Full transparency, i dont think OP has been called by any of these spirits... Oshun and Erzulie Freda? How Sway? I think OP is simply enamored with black spirituality and is trying to get the green light even though something in her mind/spirit is telling her it ain't right.

 5   Reply Give Award Share Report Save Follow

Hen drar opp historiske argumenter fra revolusjonen og slavedriften på Haiti. Her beskrives det at vodou historisk sett har hatt vært et verktøy for slavene for å overvinne deres livssituasjon og ødelegge de hvite maktene som koloniserte øya. Vi har sett at noen vodouisants er mer motvillige enn andre med å tillate hvite i vodou. Brukeren ovenfor oppfatter en holdningsforskjell fra haitiske vodouisants i Haiti og New Orleans. Haitiere som lever på øya har sterkere tilknytning til revolusjonen og tiden før, enn andre utenfor Haiti har. Hen uttrykker også en oppfatning av at haitiere har et tydeligere skille mellom haitisk og resten. Og at det av den grunn er sterkere reaksjoner overfor hvite i vodou fra haitiere enn andre ikke-haitiske vodouisants.

Ovenfor påstås det at haitiske vodouisants definerer en identitetsgrense for vodou som er delvis basert på om en stammer fra undertrykket eller undertrykker. Forfatter av innlegget forsøker å flytte grensen fra hvit/svart:

OP · 2 yr. ago

Now, I respectfully ask, if you define it as a closed practice, closed to whom? Black people as a whole? What about a black person descended from a tribe that enslaved other African tribes?

Her trekker OP fram afrikanske stammer som selv drev med salg av mennesker som et eksempel. OP prøver å flytte skillet fra svart vs. hvit til slaveeier vs. ikke-slaveeier. Slik forsøker hen da å få flyttet grensen for inngruppen til å også omfatte dem som hvit person (så lenge deres forfedre ikke eide slaver). OP prøver også her å separere hvithet fra sin historiske tilknytning til undertrykkelse og slaveri. OP uttrykker med sitt siste spørsmål at om en godtar en svart person som stammer fra en som solgte mennesker, så må også hvite godtas. Igjen et

forsøk på å separere hvithet fra sin historie som slaveeiere. OP forsøker å definere undertrykkelse og salg av mennesker som en negativ handling som ikke er relatert til hvithet.

Historier om hvite undertrykkere blir altså brukt i et forsøk på å begrense hvites tilgang til vodou. Det er likevel noen brukere som argumenterer for at hvite kan praktisere vodou og forsøker å legitimere hvites plass gjennom historier. En bruker gir en tydeligere teori om hvorfor hvite har blitt kalt inn av lwa:

[deleted] · 2 yr. ago

This is such an overwhelmingly common question. The lwa can be served by whomever they call. When I was in Haiti for my kanzo one of the Haitian houngans present had a lot to say about why white people were being called--a tacit admission that they are and for a reason. Additionally, Haitian Vodou is not solely African in origin; it also contains influences, practices, and spirits from Europe, the indigenous people of what is now Haiti, etc. But the advice in the other comment is good--get a reading. ASAP.

↑ 11 ↓ Reply Share Report Save Follow

Ovenfor er ett av mange uttalelser som viser at spørsmål rundt hvorvidt hvite kan praktisere vodou ofte dukker opp i forumet. Spørsmålet er «overveldende vanlig». Her ser vi igjen bruken av argumentet «lwa velger selv hvem som skal tjene dem». Med dette argumentet insinueres det at hvite kan praktisere vodou. Videre legitimerer hen utsagnet sitt ved å vise til en erfaring i Haiti med en houngan. Hen henviser altså til en autoritet, og understreker autoriteten ved å si «haitisk houngan». Til slutt legitimeres utsagnet med å påstå at vodou ikke er rent Afrikansk. Vodou har påvirkning fra Europa. Hen tilpasser altså historien om hvordan vodou ble dannet slik at religionen ikke lengre eksklusivt tolkes (av kommentarens forfatter) gjennom en verdensoppfatning fra afrikansk perspektiv. Ved å beskrive vodou som en afrikansk religion med europeisk innflytelse skaper hen også en «naturlig» plass for hvite i vodou.

I en senere utdypelse av kommentaren ser vi hvordan hen også gir «vitenskapelige» argumenter til hvorfor hvite tilkalles av lwa:

[deleted] · 2 yr. ago

He gave a few reasons. 1) Many Haitians turning away from Vodou to Protestantism; 2) the Lwa wanting to "expand their turf" as far as where they're venerated; in part because of 3) climate change making Haiti perhaps uninhabitable in the next few decades to a century, requiring them to "set up shop" elsewhere; and 4) healing of racial divisions and strife through shared practice.

Note that I list these without assessing them or giving personal opinions. I am simply reporting his comments.

1 Reply Share Report Save Follow

Det første argumentet hen gir er at haitiere selv forlater vodou for protestantismen. Dette er et argument som legger årsaken i haitierne selv. På grunn av deres eget frafall velger lwa å ta kontakt med hvite. I tillegg ønsker lwa å utvide landegrensene for hvor de tilbes på grunn av klimaendringer som gjør Haiti ubeboelig på sikt. Her befestes argumentet til geografiske og miljømessige årsaker. Det vil si hen bruker naturvitenskapen som legitimeringsmetode.

Til slutt begrunnes det også i et ønske om å lege splittelsen som har oppstått mellom raser. Her argumenteres det for at vodou som delt praksis mellom hvite og svarte kan bidra til å minske forskjellen og lege spenningen rundt rase. Dette er et argument som står i stor kontrast til de andre meningene som ytres på forumet. Den mest utbredte holdningen blant haitiske houngans og manbos i forumet er at grensene for hvem som kan praktisere vodou finnes, og bør opprettholdes. Argumentet for at lwa ønsker å minske grensene gjennom lik praksis for hvit og svart er derfor i kontrast til flertallets fortellinger om hva lwa ønsker. Vi har også sett dette på hvordan lwa beskrives å favorisere svarte vodouisants foran hvite.

I sin tidligere kommentar legitimerte hen sin påstand ved å knytte argumentet til en haitisk houngan. Ovenfor prøver en å tilegne listen med begrunnelser en større grad av legitimitet, fordi argumentene, ifølge forfatteren, kommer fra en haitisk houngan og ikke hen selv. Ved å gjenta dette tydeligere flere ganger i sin andre kommentar, distanserer hen seg selv fra uenigheter som kan oppstå. Dette er en av de få kommentarene som gjør en større innsats for å legitimere hvite folk som praktiserer vodou. Med dette mener jeg at hen bruker flere legitimeringsmetoder for å forklare, og til dels rettferdiggjøre og normalisere, hvites plass i haitisk vodou. Ingen andre har kommentert videre på meningene ytret ovenfor. Verken for eller imot.

Basert på de andre kommentarene vi har sett på hittil kan vi se en trend. Hvite praktiserende er i en posisjon hvor de må argumentere for deres plass i vodou. De må begrunne sin identitet som vodouisant fordi de ikke har historisk eller etnisk tilhørighet til religionen. Vi har sett at hvite har forsøkt å endre eller tilpasse historien som vodou er bygget på, slik at de får tilhørighet. Historien brukes også, fra begge sider av diskusjonen, som begrunnelse for lwas valg av vodouisants. Historiefortelling er altså et viktig element for vodouisants i deres argumentasjon i flere diskurser. Dette har tilknytning til vodouisants oppbygging av gruppeidentitet som sterkt bygger på fortellingen av vodous opprinnelse. Men hva med ikke-haitiske, svarte vodouisants? Vi skal i kapittel syv se at også svarte amerikanere som ikke har sterk tilknytning til Haiti må argumentere for sin plass i vodou.

Stereotypien og vodou

Hittil har jeg fokusert på hvordan hvite forsøker å beskytte sin (ønskede) identitet som vodouisant. Vi har sett hvordan vodouisants har diskutert de hvites argumenter for tilhørighet i vodou. Nå skal jeg ta for meg hvordan stereotypien voodoo opptrer i forumet. Vi skal se på hvordan vodouisants forsvarer sin religion mot hvite som vil være med i gruppa. Jeg har valgt å trekke frem advarsler og skremsel som hovedfokus, da slike tema ofte forekommer under diskusjon rundt hvite i vodou. Gjennom vodouisants advarsler til hvite medlemmer kan vi se sporene av voodoo.

Advarsler til utgruppen (hvite) fra inngruppen (vodouisants) er hyppig brukt av medlemmene av forumet for å opprettholde et skille mellom hvit og svart. Slike advarsler viser hvordan stereotypiene i USA kan påvirke enkelte vodouisants som ofte eksponeres for voodoo i populærkulturen. Jeg fremhever her to typer advarsler. Vi begynner med advarsler om at mangel på kunnskap kan få fatale konsekvenser. Dette knyttes opp mot fremstillingen av vodou som en mektig og farlig religion. Den andre typen advarsler vises i form av rykter og sladder om onde prester som misbruker nye uvitende.

Jeg vil trekke frem en kommentar som vi har sett på tidligere:

· 2 yr. ago

Get a reading. I know, based on news, it is harder for white people to do Vodou.

Look up the story on Kat Restin. I'm black, but it scared the fuck outta me.

Many Lwas would be very upset because your ancestors oppressed them a long time ago. If you were not called for it, I would suggest to stand clear until you get a reading. And be very careful! A lot of hougans/mambo will take advantage of you. Or they might send your soul away.

I understand you are asking with full respect, but is your main reason to become a practitioner is to get back at someone?

↑ 8 ↓ Reply Give Award Share Report Save Follow

Denne kommentaren inneholder flere advarsler og skaper en lengre diskusjonstråd i kommentarfeltet. Hen skriver at det er vanskeligere for hvite å praktisere vodou fordi lwa ble undertrykket av hvites forfedre. Like etter skriver hen at OP må undersøke en hendelse som skremte dem. Tildigere har vi sett hvordan det argumenteres for at lwa ikke ønsker at hvite tjener dem, og at det derfor kan være vanskelig for hvite å bli del av vodou. Her insinueres det at det er vanskeligere for hvite å «gjøre vodou» fordi det kan få negative konsekvenser. Hen skriver også at en bør være helt sikker på at man faktisk blir tilkalt av lwa²¹. Det insinueres at å praktisere vodou uten en lesing av en prest kan føre til alvorlige konsekvenser.

Skrekkhistorien hen refererer til var en hvit person som ønsket hevn gjennom vodou (i henhold til ryktene som beskrives i kommentarfeltet). Allerede her ser vi hint av stereotypiene rundt voodoo sin effekt på r/Vodou. «jeg vet basert på nyheter at vodou er vanskeligere for hvite folk». Blant «nyheter» refererer hen til historien om en hvit person som angivelig forsøkte å praktisere vodou som hevn. Gjennom et enkelt googlesøk finnes det lite troverdige kilder som forteller noe om Restin-saken. Hendelsen skal ha skjedd i 2020, som ville ha vært nær tiden innlegget ble postet. Basert på kommentarfeltet og de få artiklene som finnes av hendelsen virker det å ha svermet flere rykter rundt dødsfallet og hvorvidt det var et resultat av okkult praksis og magi.²²

I kommentaren benyttes dødsfallet som et eksempel på hvor farlig vodous magi kan være for hvite folk som ikke forstår praksisen. Brukerne benekter ikke at en person døde av

²¹ Dette i motsetning til andre enheter som brukerne på r/Vodou kaller djel. Brukerne beskriver disse som onde ånder som opptrer som lwa for å lure til seg ofringer fra uvitende mennesker.

²² Nettsiden *ThruthorFiction* har en artikkel som omtaler ryktene rundt hendelsen. Hovedaktiviteten virker fra artikkelen å ha foregått på twitter. Hvor ryktene eskalerte til å omhandle vodou og conjure.

magiske årsaker. Men konstaterer heller at hennes feilbruk av en poppet (som ikke har noe å gjøre med vodou) har gitt konsekvensene.²³ Rykter og sladder brukes altså her for å skape et skille mellom hvite og svarte vodouisants. Dette ryktet er et tydelig eksempel på hvor vanlig stereotypiene rundt voodoo er. Selv med all informasjon som finnes om vodou og om distinksjonen vodou/voodoo, ser vi at voodoo sitter igjen hos enkelte brukere på r/vodou. Lengre ned i kommentarfeltet viser den samme personen hvordan voodoo og vodou er til stadig forveksling:

2 yr. ago

Well, I really hope that this Kat Restin story is false. I'm still on the stage of "debunking" Vodou. I know that the media does not give the best representation of how Vodou actually is. I have heard lots of white people practicing. I also heard that you have to be called for it too. I just want to make sure that the person who asked gets a proper reading before taking any other steps. There's this YouTuber called _____ (Sorry if I spelled _____ name wrong) who explained that white people should be a little more careful, as some people can scam them.

 1   Reply Give Award Share Report Save Follow

Vedkommende skriver at hen er klar over at media ikke er «den beste representasjonen av vodou». Som vi så i kapittel fire er medias voodoo ikke en representasjon av vodou, men et resultat av at rasistiske stereotyper om all svart religion og kultur ble betegnet som voodoo gjennom 1900 tallets USA (Jenkins 2000:113). Likevel ser vi ovenfor at noen av de som kommer til r/Vodou ikke direkte avskriver voodoo. Voodoo oppfattes heller av noen medlemmer som en misforstått versjon av vodou. Dette viser en av måtene hvor stereotypiske elementer fra populærkulturen påvirker vodou i dag. Vedkommende viser også til denne situasjonen når hen skriver at de fortsatt er i stadiet av å «debunk'e» vodou. Det vil si, finne ut hva som er sant og ikke sant om voodoo. Dette speiler en prosess hvor en prøver å få ens eksisterende verdensoppfatning til å passe med den nye man har kollidert med.

For å utdype: hele ens oppvekst har man kun forholdt seg til voodoo, og en anser voodoo for virkelighet. Gjennom sosiale media lærer man at den verdensoppfatningen man har vokst opp med er feil. Vodou er ikke voodoo. Man bruker av de referanserammene man har, og begynner å forhandle om en ny verdensoppfatning. Amerikanere eller europeere som beveger seg fra sitt vestlige samfunn og inn til vodous afrikansk-orienterte samfunn beveger seg altså mellom to grupper med ulik verdensoppfatning. Når en deltar i en ny gruppe begynner man gradvis å se verden fra gruppens perspektiv (Jørgensen og Phillips 2011:101).

²³ OP skriver dette i et svar til kommentaren som først omtaler Restin.

Denne prosessen er dog flytende og adaptiv. Menneskets identitetsdannelse er e prosess som foregår konstant, og gjennom hele ens liv (Jørgensen og Phillips 2011:110).

I sin første kommentar om Restin, skriver vedkomne også at Iwa kan være opprørte fordi posterens forfedre behandlet dem negativt da de levde. Historien om Restin, sinte Iwa og onde prester er et eksempel på hvordan rykter kan brukes i et forsøk på å skremme vekk hvite fra religionen. Personen virker ikke å bevisst forsøke å skremme hvite, hen virker heller selv redd, men effekten blir den samme. Dette er de samme stereotypene fra populærkulturen. I hens andre kommentar ser vi hvordan hen er preget av en underliggende redsel for visse aspekter rundt vodou. I den siste setningen hvor hen spør om OP ønsker å lære seg vodou for å hevne seg på noen ser vi også effekten av stereotypier.

Det andre tema som jeg ønsker å trekke frem fra kommentaren ovenfor er farlige prester. Hen skriver «vær forsiktig!» og at mange prester vil utnytte dem eller sende sjelen deres bort. Advarsler mot dårlige og ondsinnede prester er den vanligste advarselen i forumet. Disse advarslene kommer oftest fra voduisants selv. Et eksempel er et innlegg i forumet hvor en houngan henges ut. I innlegget legger postens OP ved en skjermdump av en epost fra en houngan som omhandler materialer til en lave tet²⁴ seremoni. I kommentarfeltet deles det flere rykter om presten:

· 4 mo. ago

Houngan when people Google him. The first thing I always see is someone dying in a ceremony. If that were not bad enough. There is zero explanation or details or statements from the man himself. He has even made this a part of his advertisements. Because the only records of him being advertised by CBS and other news outlets were from when he was caught in that incident....

This is brought up on parts of his website that mention "as seen on X and X news outlet"

Not to mention his haitian vodou house kicked him out for attempting to profit and over monetize. The records for this are publicly posted by his former God parent. Never mind it is unknown who initiated him into 21 divisions and "Sanse".

Let's not even get into the God children.

 7   Reply Give Award Share Report Save Follow

²⁴ Lave tet er en seremoni hvor ens hode vaskes for å skape balanse for individet og Iwaene som følger dem. Ritualet kan gis alene eller sammen med andre større rituelle seremonier. En lave tet gis også i forbindelse med innvielse (Anderson 2015:152).

Ovenfor ser vi at en bruker trekke frem flere fortellinger som portretterer en houngan som en farlig prest. Uten mye detaljer beskrives dødsfall i seremonier, svindling, og utkastelse fra sin vodoufamilie. I det opprinnelige innlegget gjøres det narr av presten som omtales. Han fremstilles også som en farlig og upålitelig person. Ofte brukes rykter om dårlige prester som en kontrast til gode prester. Vi skal innom dette tema i kapittel åtte. Argumentet brukes også på en måte som tilsier at uærlige prester bare klarer å lure nye uvitende og ofte hvite personer. Eksempler på dette er kommentarer og innlegg som skriver: «det er veldig lett å bli svindlet om du er utlending» og «hvite folk bør være forsiktige, fordi de kan bli svindlet». Slik argumentene presenteres av vodouisants legges ansvaret på de uvitende, og ikke på vodou eller vodouisants som gruppe. En vodouisant har ikke ansvaret for at andre vodouisants utnytter uvitende. Vi finner også en diskusjon om farlige prester etter kommentaren om Restin.

Kommentaren om Restin starter en lang diskusjon på flere tema. Først og fremst uttrykkes et ønske om å ikke komme med slike advarsler til hvite utenfor vodou fordi dette bare er drivstoff på bålet som er stereotypier.

- 2 yr. ago

Shhh that's a different discussion. I don't like encouraging white people into thinking our religious beliefs equal we murder white girls in their bathtubs. There's nuance being missed. And all these anecdotal readings and such are just adding fuel to the fire to seem "spooky" which is a tired trope.

 0   Reply Give Award Share Report Save Follow

Ovenfor har Lisa som vi møtte tidligere kommentert. Hun reagerer på de stereotypiske tendensene i kommentaren over. Denne kommentaren fra Lisa er dog unik i innleggene som er kodet. Dette er første og eneste uttalelse om å minske skrekkhistorier fordi det gir gruppen et dårlig bilde fra utsiden.²⁵ Populærkulturelle bilder fra voodoo diskuteres og trekkes frem, ofte i forbindelse med New Orleans vodou, men ikke noen direkte handlinger foreslås annet enn kommentaren ovenfor

²⁵ Det er andre kommentarer som adresserer skrekkhistorier som falske narrativ skapt for å stille vodou i et dårlig lys. Men alle disse omfatter historier produsert av ut-gruppen. Lisa er den eneste som adresserer skrekkhistorier skapt innad i inn-gruppen for å skremme ut-gruppen.

Flere av de nye medlemmene påvirkes altså fortsatt av fremstillingen av voodoo slik den er integrert i samfunnet. Vi så at historier om seremonier og ritualer som ender katastrofalt brukes som en advarsel til hvite og uvitende. Underliggende disse advarslene er at vodou oppfattes som mektig og farlig i inkompetente hender. Advarsler av prester som misbruker sine stillinger for fortjeneste brukes til hvite som argument for at en bør være varsom når en leter etter en som skal lede dem. Her påpekes det at hvite ikke har familiære bånd en kan gå til. Det er derfor vanskeligere å vite hvem en kan stole på. Begge disse typene advarsler skaper et skille mellom svart og hvit. Hvite er mer utsatt for å svindles av prester, eller å lures av onde enheter. Vodouisants kjenner religionen og historien bedre. I tillegg har vodouisants et støtteapparat i familien sin som holder dem trygge når de handler med lwa.

Kapittel 7 Ikke-hvites identitetskonstruksjon som vodouisant

Jeg vil nå flytte fokuset over på ikke-hvites identitetskonstruksjon i r/Vodou. Jeg har valgt å trekke frem to problemstillinger som skal vise denne prosessen. Først vil vi bygge videre på etnisitet og haitisk tilhørighet som vi så på i forrige kapittel. Denne gangen skal vi se på hvordan betydningen av haitisk tilhørighet påvirker ikke-hvite som ønsker seg inn i vodou. Den andre problemstillingen handler om identitetsoppfatningen til vodouisants. Hva skjer når ulike variasjoner av vodou møtes i samme nettforum? Vi skal se på hvordan grensene mellom haitisk vodou og amerikansk vodou og hoodoo forhandles om når ulike sannheter kolliderer på internett. Til slutt skal vi se på diskursen rundt innvielse i vodou. Dette vil være en forløper til neste kapittel. Der vil vi se hvordan alle tema i oppgaven hittil viser seg i tilknytning til en indre autoritetskamp mellom to av gruppens medlemmer.

Hvor haitisk må en være?

I forrige kapittel så vi hvordan Lisa skapte et skille mellom svarte og hvite. Hun argumenterte for at hvite ikke kan praktisere vodou fordi religionen ikke er deres å ta av. Det sterke fokuset på etnisitet og haitisk eller afrikansk tilhørighet skaper også usikkerhet hos andre ikke-hvite. I eksemplene nedenfor ser vi at noen brukere opplever at de ikke har mørk nok hudfarge for å praktisere vodou.

I myself am of very light complexion and some have said its too closed for people of my skin color. I absolutely do not see myself as a white man and wanted to embrace the mixed heritage of my culture.

Eksempelet ovenfor viser at noen har fortalt en at han er for lys i huden til å praktisere vodou. Han identifiserer ikke seg selv som hvit og uttrykker et ønske om å lære mer om sin arv. Selv om han ikke identifiserer seg som hvit, spør han i forumet om en med hans hudfarge kan praktiserer vodou. Dette virker å være en usikkerhet blant flere.

Let me start by saying I'm north African, but barely. I don't have any Haitian ancestry, I'm more white European than anything. I practice witchcraft and have done some research on voodoo but it intimidates me and I feel like it isn't for me, it's for people who belong to that culture.

Dette er for medlemmene et betent tema på mange områder. Kommentaren ovenfor er et eksempel på hvordan flere velger å begynne sine innlegg om de er utenfor vodou-miljøet. Personen ovenfor har i tillegg lagt til at vodou er for folk som hører til kulturen. Dette er en måte å ydmykt tilnærme seg gruppen på, da appropriasjon er et hett tema i samfunnsdebatten.

Vi så i kapittel seks at noen vodouisants ytret meninger om at man måtte ha blodrelasjon til Haiti for å ha retten til vodou. Denne typen argumentasjon finner man også i diskusjoner med ikke-hvite. En kommentar lyder «vodou er ikke bare noe som er 'i mitt blod', men som jeg lever og puster». For denne brukeren er ikke etnisk tilhørighet nok. I en diskusjon med en annen bruker med relasjon til Haiti, konkurrerer hen om hvem som har mest kunnskap om vodou. En annen bruker skriver at om en person uten afrikansk biologisk tilknytning blir tilkalt av ånder fra afrikanske religioner, er dette fordi de faktisk har biologisk tilknytning. Altså om en lwa kommer til en ikke-haitisk person så er dette fordi en av deres forfedre var fra Haiti. Ut fra denne argumentasjonen er det altså ikke mulig å bli vodouisant uten tilknytning til Haiti spesifikt. Skille vi før så mellom hvit/svart har nå blitt et innsnevret skille, ikke-haitisk/haitisk.

I r/Vodou konstrueres en felles identitetsmarkør som haitisk. I stor eller liten grad skal alle enten ha en biologisk tilknytning til Haiti, eller en dyp forståelse av haitisk historie. På Lisas kommentarer har vi sett en bekymring for at vodou endres og tilpasses folk som ikke egentlig har noe opprinnelig relasjon til religionen. Det vil si ingen familiemedlemmer som har praktisert. Lisa antydte at man ikke kunne bli vodouisant kun fordi man nettopp ble kjent med vodous eksistens, og syntes det virket spennende. Vodou må altså ha hatt en

tilstedeværelse i ens liv, eller ens forfedres liv, for at man selv skal kunne bli del av religionen.

I et innlegg som spør om folk som har en hvit og en svart forelder kan praktisere vodou ligger en lang kommentar som adresserer dette. Hen skriver at kontroverser i svarene er forventet, sammen med temaer som etnisitet og kultur. Denne brukeren mener det er opp til hvert enkelt hus å bestemme hvem de slipper inn av hvilke hudfarger. Forumets innlegg og kommentarer gjenspeiler også at ulike manbos og houngans mener ulikt om tema. Noen kommentarer har vi sett tydelig argumentere for at kun haitiere kan praktisere vodou. Mens andre argumenterer for at religionen bare er delvis lukket. At slike ytringer postes regelmessig bidrar til usikkerheten til flere ikke-haitiere. Usikkerhet i identitet oppstår også hos vodouisants i New Orleans. Hvordan forholder en ikke-haitisk vodouisant seg til ytringer om at vodou er haitisk og skal tolkes på haitisk måte?

Når ulike sannheter møtes

Internett kan fungere som et verktøy for å skape eller finne en historie som kan tilknyttes sin identitet, eller som kan skape en identitet. Man kan bruke internettet til å sette sammen religiøs identitet på en måte som er mer flytende enn tradisjonelle metoder kan være (Campbell 2011:73). Internettet kan likevel også være forhindrende i prosessen av identitetsdannelser:

The anonymity and transience of online interactions can also bring unintended consequences such as identity fragmentation, leading to increased insecurity, and, in some instances, conflict between the truth claims of online authorities and religious leaders and their offline counterparts.

(Campbell 2011:73).

Dette ser vi skjer med medlemmer fra New Orleans (NO) vodou og hoodoo som kommer til forumet. Medlemmene fremmer haitisk vodou som korrekt og NO vodou som en utvannet og appropriert versjon av den ekte. Lisa møter motstand fra inngruppen i sin identitetsdefinisjon av hvem en vodouisant er. Vi så i kapittel 6 at Lisa jobbet i diskusjonen med å danne et skille mellom hvit og svart. Motstanden hen møter er fra et av de faste medlemmene, Daniel. Daniel skaper et indre skille gjennom å dele opp svart religion i flere grener og nyanser. Skille mellom haitisk vodou og amerikansk hoodoo og vodou blir tydeliggjort gjennom Lisas forsøk på å skille mellom svart og hvit.

Tidligere nevnte jeg at Daniel påsto at Maman Birgitte ikke er hvit. Det er her Lisa møter motstand. Hen argumenterer for at Birgitte kan være hvit i enkelte fortolkninger av lwa, og at dette er legitimt. Her begynner en tydeligere oppdeling av amerikansk vodou, hoodoo og haitisk vodou. Lisa skriver at Maman Birgittes etnisitet og historie kan diskuteres, «i likhet med mye av svart amerikansk vodou folkehistorie»²⁶. Lisa mener at haitisk vodou tar stor plass og ofte kritiserer svart amerikansk folkehistorie og erfaringer:

· 2 yr. ago

Haiti isn't the end all be all of ATRs. This is really typical in the ATR community where Lucumi and Haitian Voodoo take up a lot of space and denigrate the Black American folklore and experience. So we will agree to disagree.

 0   Reply Give Award Share Report Save Follow

Ovenfor uttrykker Lisa en frustrasjon over haitiske vodouisants påtatte autoritet innenfor samfunnet av afrikansk avledende religioner (ATR). Lisa skildrer det hun mener er en utbredt holdning i ATR samfunn. Svart amerikansk kultur blir kritisert av ATR utenfor Amerika. Det er gjennom denne kommentaren at vi ser Lisas usikkerheter skinne gjennom. Vi ser at Lisas identitet som vodouisant består av haitiske tradisjoner som er påvirket av NO kultur. Denne identiteten er mer flytende enn Daniels sterkt tradisjonelle identitet som vodouisant. Når Daniel avslår Lisas tolkning av lwa, forstyrrer dette Lisas fremstilling av hva lwa og hennes vodou er. I kollisjonen av to ulike sannheter velger Lisa å åpne opp for at det finnes flere sannheter. Hun forsøker å fremstå som passiv i sin uttalelse: «vi får være enige i å være uenige». Samtidig anklager hun haitiske vodouisant for å ta mer plass en hun føler de trenger.

Lisas påstand om at aspekter ved vodou er «diskuterbart» virker å provosere Daniel:

²⁶ *White people practicing vodou* i reddit.com/r/Vodou.

· 2 yr. ago

Brigitte is a Haitian spirit, of Haitian Vodou. You are in a Haitian Vodou forum. Now, as it happens, I have also studied a ton of Black Maerican folklore and folk magic. And I have never, in 20 years of studying, come across the idea that Brigitte is an Irish spirit. We know *exactly* where the Irish thing came from. It came from Racine and was unknown before this because she invented it. Racine didn't have contact with or experience of the Black community in the American South to any degree - she spent all her time in Haiti bringing over white people to her temple. This is really well known. With all the white people misappropriating hoodoo and Vodou and other ADRs at the moment, an Irish spirit in a Black tradition would have been sized upon and popularised if there was any folkloric evidence that such a thing existed. That hasn't happened. Certainly cat yronwode would have been all over it, but that hasn't happened. Not even anyone in the New Orleans lineages claims that Brigitte is Irish. It simply isn't true.

 0   Reply Give Award Share Report Save Follow

Daniel responderer med et forsøk på å tydeliggjøre sin autoritet over Lisa. Hen skriver at Lisa er inne på et forum for haitisk vodou, og at Birgitte er en haitisk ånd. Dermed bør Lisa forstå at Daniel har autoriteten når det kommer til hva som er riktig og feil kunnskap om vodou. Hen legitimerer sine svar som passende og «riktige» i konteksten. Når Lisa hevder at en kan tolke lwa ulikt, uten at noen tar feil, trues også Daniels identitet. Daniel har over tid i forumet bygget seg opp som en kunnskapskilde for vodou. Lisas antydning til at Daniel ikke vet hvordan hennes amerikanske vodou praktiseres, står derfor i strid med påliteligheten til Daniels kunnskap. Daniel føler derfor at hen må forsvare sine påstander ved å henvise til sine langvarige studier innenfor både haitisk vodou og amerikansk folkereligion. Daniel legger også til at det er så vanlig for hvite å plassere seg selv i afrikanske religioner, at om en lwa hadde vært hvit hadde dette vær mye mer utbredt i populærkulturen og det spirituelle miljø. Her bidrar Daniels argumenter med å tydeliggjøre skille hvit/svart.

Lisa uttrykker altså en oppfatning av at amerikansk vodou ofte blir kritisert av vodouisants som hevder at haitisk vodou er den eneste riktige. Det er sannsynlig at Lisa føler en slags eierskap eller tilknytning til de haitiske lwa'ene. Særlig om lwa er del av deres hoodoo eller vodou praksis. Dermed oppleves det et brudd med identitet når en haitisk vodouisant kritiserer din fortolkning av det som kan oppleves som ens egne ånder. Vodouisants er tett tilknyttet lwa og deler ofte identitetstrekk med sin lwa (Brown 2001:92). Dette kan forsterke en følelse av eierskap ovenfor lwa. Samtidig vil religionen være tilknyttet

en stor del av deres egen identitet. Da Lisa argumenterte mot en hvit person som hen anså som del av utgruppen var argumentene hennes mange og følelsesladet. Men når Daniel hevder at et av Lisas argument er feil, blir hen noe passiv og forsøker å beskytte sin tolkning av lwa. Det er dette som peker mot Lisas usikkerhet. Lisa skildret et skille mellom svart og hvit i relasjon til vodou og hvem som kan praktisere religionen. Daniel skaper et skille mellom ren og uren vodou, og hvem som er autentiske vodouisants.

Daniel skaper et skille innad i vodou. Dette inngruppeskillet forsterker hen også senere i kommentarfeltet. En bruker poster et spørsmål rundt hvorvidt praksis fra ulike afrikanske religioner og tradisjoner kan blandes. Daniel skriver at NO «voodoo» ikke eksiterer. I stedet skriver Daniel at det finnes tre tradisjoner eller religioner som ofte feil oppfattes som vodou. Den vodou i NO som anses å ha en relasjon til vodou blir en blanding av haitisk vodou og tradisjoner fra NO. Her fremstilles kombinasjonen som at den haitiske delen er ren og autentisk. Det er NO sine tradisjoner som er tilpasset vodou. Her blandes det ikke inn noen andre religioner. Den fremstilles som relativt ren. Denne variasjonen er også «velsignet» av en haitier, noe som fungerer legitimerende.

Den andre «NO voodoo» som beskrives er hoodoo. Hoodoo beskrives som en kristendom med inkorporering av svart magi.²⁷ Daniel understreker at dette ikke er vodou, men kristendom. Denne formen for religion mener Daniel ofte overlapper med turistfeller. Daniels tredje definisjon angår alt hen mener er en smeltedigel av spennende religiøse elementer ofte drevet av hvite. Dette er en falsk «religion» som approprierer alt som kan anses som mystisk. Daniel skriver at folk som «kjøper» denne fortolkningen ikke vil få respekt fra ekte afrikanske religioner.

Vodouisants fra New Orleans møter altså en konflikt med den sannheten de har lært av sine religiøse familier i Amerika, og sannheter de blir konfrontert med i forumet. Forumets formel for hva som regnes som sannheter om vodou er alt knyttet til hva som er mest likt haitisk praksis i dag, og historisk. Der hvor haitisk tilhørighet og historie ikke kan støtte opp om sannheter blir streng hierarki og institusjonelle normer verktøy for sannhetsskapning.

²⁷ Magisk praksis med opphav i amerikansk svart kultur og religion.

Innviet eller medfødt magi?

Innvielse er et vel diskutert tema inne på r/vodou. Dette er også en diskurs hvor ulikheten mellom varianter av vodoun er mest synlig. Diskursen rundt innvielse er så etablert på forumet at medlemmene selv har laget en avstemming om hva innvielse har av betydning for dem.

Bildet over viser til sammen 89 stemmer, hvor flertallet har stemt at innvielse er nødvendig for å praktisere Vodou. Innleggets 8 stemmer opp utgjør 91 prosent av alle som valgte å stemme på selve posten. Videre i kommentarfeltet fortsetter diskursen hvor flere forklarer, og argumenterer for sin stemme. Interessant med denne avstemmingen er at flertallet har stemt at innvielse er nødvendig for å praktisere haitisk vodou, men begrunnelser for at det ikke er nødvendig er i overtall i kommentarfeltet. Flertallet i kommentarfeltet er enig i at innvielse ikke er nødvendig for å praktisere haitisk vodou. Men uenigheter oppstår i detaljene.

De kommentarene som skriver at innvielse er nødvendig skriver at innvielse er nødvendig om du ikke er haitisk, om du skal jobbe med folk eller ha kontakt lwa, eller om lwa ber deg innvies. Noen kommentarer skriver at innvielsens nødvendighet avhenger i hvilken gren av vodou du tilhører. Grener som ikke krever innvielse defineres som haitiske grener. Unntak for innvielse knyttes også her til haitisk blod. Innvielse blir et tema som diskuterer identitetsgrensene. For haitiske vodouisants er innvielse kun et aspekt av vodou. Innvielse er ikke en nødvendighet for noen. Dette forholdet til innvielse har nok sammenheng med haitiske vodouisants medfødte rett til religionen. En av brukerne som har vært aktiv i forumet i oppgavens periode definerer vodou i dette kommentarfeltet:

OP

Let me say this:

1. Vodou is not a religion, it's a lifestyle.
2. Initiation is NOT required to serve the Lwa.
3. You should only get initiated if your Lwas ask you to.
4. Vodou is practiced differently throughout the island. There are some similarities but there are some major differences as well.
5. If you were trained in a house in Port-au-Prince, Jamel or some other area. That training is specific to that house and perhaps the region. Do NOT assume that's your training is applicable everywhere.
6. If you're a non-haitian practioner, please stop being so loud and adamant about your "opinions". You're coming off as rude and disrespectful. Keep in mind, you were invited to practice, this is not ur birth right.
7. As a vodouyizan, you are always learning. Stay humble! And let your spirits guide you.

Ayibobo!

 7   Reply Give Award Share Report Save Follow

Vi ser at den haitiske manboen definerer vodou som en livsstil i motsetning til en religion. Dette avviker fra flertallet av synspunktene som ytres i forumet den tidlige perioden i innsamlingen. Jeg velger å fokusere på de punktene som relaterer til innvielse. Brukeren forsterker sine tidligere kommentarer om at innvielse ikke er et krav for å tjene lwa. Dette skal kun utføres hvis det er lwas ønske.

Ovenfor gjøres flere påstander som presenteres som riktige. Ulikheter i praksis adresseres på en måte som både anerkjenner og aksepterer ulikhetene. Samtidig som det presiseres at disse ulikhetene ikke kan påtvinges andre. Disse argumentene virker på en måte som gjør at en ikke kan motsi brukerens påstander. Opplæring i vodou varierer fra by til by, og en må ikke påstå at en bys opplæring er feil. Brukeren skiller også tydelig mellom haitier og ikke-haitier. Og med det skapes også en verdifordeling. Alle ikke-haitiske vodouisants bes om å ikke være så påståelig i sine meninger om vodou. At «meninger» i tillegg settes i hermetegn viser til at disse meningene ikke oppfattes som sannheter, men som uønskede personlige meninger om religionen hen er oppvokst med. Hen oppfatter ikke-haitiske vodouisants selvtillit som frekt og respektløst ovenfor haitisk vodou og dets praktiserende. Hen minner dem på at de ikke har rett på vodou, men blir tillat inn i den. Haitiske vodouisants tilegnes dermed høyere verdi og autoritet enn ikke-haitiske vodouisants.

Uenighetene ser ut til å komme fra brukere med ulik geografisk tilhørighet. Flertallet av de som uttrykker en nødvendighet for innvielse er ikke-haitiere. De som mener du kan praktisere og være prest uten innvielse er fra Haiti. Førstnevnte konstaterer dog at det finnes ulike linjer av vodou som har ulike regler for dette. Og at din tilknytning til Haiti er en faktor i hvorvidt innvielse er nødvendig. For ikke-haitiske vodouisants oppfattes innvielsen som en essensiell del av deres identitet som manbo eller houngan. Disse medlemmene er ofte ikke oppvokst i religionen. Det kan være at de derfor anser innvielsen som en konkret overgang i deres nye identitet som vodouisant.

Innlegget om innvielse ble postet under en periode med konflikt i forumet. Denne konflikten oppsto mellom en hvit vodouisant som lenge hadde autoritet i gruppen, og et nytt medlem, en haitisk vodouisant. Jeg skal i neste kapittel se på hvordan denne konflikten oppsto, og hvilke identitetsdannede prosesser som utspiller seg når en ny person forsøker å oppnå autoritet i gruppen gjennom å styrte den gamle.

Kapittel 8 Legitimitet og autoritet

I dette kapittelet ønsker jeg å vise hvilke identitetstrekk som bygges og benyttes når det oppstår konflikter om autoritet i r/Vodou. I første omgang fokuserer jeg på hvilke virkemidler to gruppemedlemmer bruker for å fremstille seg selv som autoritet. Dette innebærer uthenging av andre, påkalling av guddommelig autoritet og fremstillingen av et onde som de ønsker å bekjempe. Jeg vil også vise hvordan slike situasjoner kan skape holdningsendring og holdnings forsterkning hos medlemmer av gruppen. Store diskusjoner mellom autoritetsfigurer i en gruppe tvinger de andre gruppemedlemmene til å ta et standpunkt. Vi skal i dette kapittelet se hvordan gruppen deler seg, og tar tydelige og utydelige posisjoner. Dette omfatter fremheving av etnisk tilhørighet og familie. Tidligere har vi sett hvor bredt miljøet på forumet er. Tilhørighet i gruppen er et mye omtalt tema som er grunnlaget for usikkerheten til flere medlemmer. Her undersøkes hva som ligger i kjølevannet av en stor autoritetskonflikt.

Hvordan utfordres og forsvares autoritet?

I løpet av tiden hvor data ble innsamlet oppsto det et skifte i gruppens dynamikk. En ny bruker som identifiserte seg som en haitisk manbo utfordret gruppens autoritet. Jeg kaller

nykommeren Monja. Monja begynte å utfordre gruppens mest aktive bruker. Dette er en bruker som flere vodouisants på forumet henvender seg til når de trenger informasjon om vodou. Jeg kaller den etablerte autoriteten Mikkel. Mikkel er en hvit houngan, slik Monja definerer han. Nye og gamle medlemmer fra Haiti med erfaring fra vodou slik det praktiseres daglig på Haiti begynte å bli vokale i forumet. Dette førte til reaksjoner hos hvite hougans som var lært opp etter strenge rammer på vodou.

Autoritet forsøkes oppnådd på ulike måter i forumet. Dette kapittelet tar utgangspunkt i fire innlegg. Jeg har valgt å dele opp kommentarene tematisk, istedenfor kronologisk. Dette for å få en klarere oversikt over virkemiddelene som brukes i konflikten. Jeg begynner med et innlegg jeg omtalte i kapittel seks (stereotypien og vodou). Der trakk jeg fram en kommentar fra et innlegg som hadde publisert en skjermdump av en epost fra en houngan. Eposten inneholder en liste med materialer nødvendig for en lave tet. Kommentarene i innlegget diskuterer hvordan hougans liste er et tegn på at han er en svindler. Dette reagerer Mikkel på:

· 4 mo. ago

There is a lot of talk on this thread about not needing to bring these things to Lave Tet. I am not trying to defend in any way, I think that this price is far too high and one could Kanzo for that, and it makes no sense to me. Nor do I know anything about his claims to initiation in 21 Divisions or Sanse, and to be honest, I don't care is not a part of my house and so I pay no attention to what he does. That being said I do want to say that typically when one goes through lave tet there are a list of things people are asked to bring. Some of it is in this list, some of this list is excessive and some is definitely missing from what we were taught to have people bring, but then not everyone does lave tet the same. But the point is you should be asked to bring certain things, and the is a reason for that, but again it comes down to trust in the person you are going through initiation with.

 5   Reply Give Award Share Report Save Follow

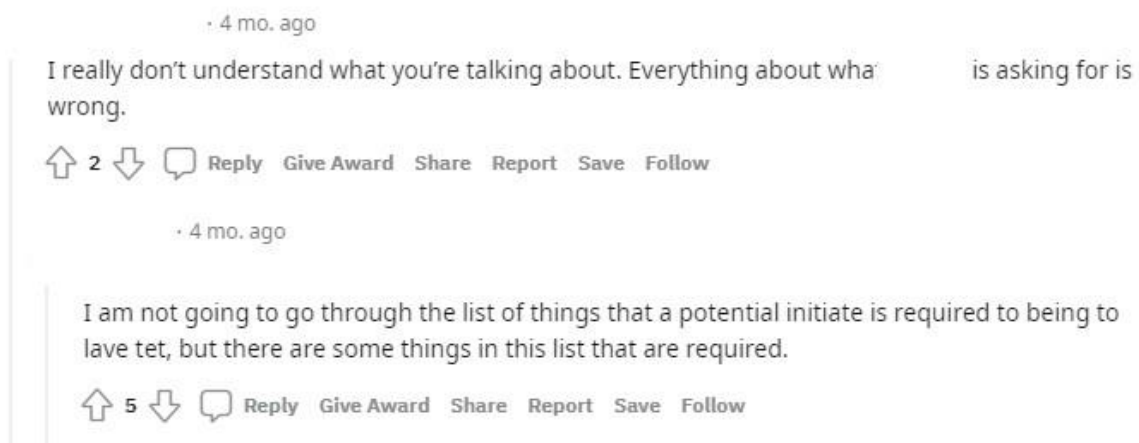
Her skriver Mikkel at noen av gjenstandene på listen er nødvendig for å utføre en lave tet. Først og fremst understreker han at han ikke har noen tilknytning til houngan det snakkes om, og at han heller ikke bryr seg fordi han ikke er del av Mikkels hus. Mikkel tar avstand fra personen det snakkes om, og de negative egenskapene personen tilegnes i kommentarfeltet. Han unngår å adressere ryktene som spres om houngan, og holder seg istedenfor til de seremonielle detaljene som diskuteres.

Her skriver altså Mikkel at de blir lært at noen av gjenstandene er nødvendig for lave tet. Siden kommentarene ovenfor uttrykker enighet i at gjenstandene er unødvendig og at

houngan det prates om derfor utnytter uvitende, får Mikkel et behov for å forsvare hvorfor han bruker noen av gjenstandene i sin egen lave tet. Å gå imot gruppens konsensus kan endre gruppens oppfatning av personen. Vi kan se på skjermdumpen ovenfor at kommentaren har fått flere positive stemmer enn negative stemmer. Mikkels autoritet i gruppen gir han mulighet til å motsi medlemmer uten å bli avfeid.

Mikkel bruker sin autoritet som lærer i gruppen. Houngans sitter på kunnskap som er hemmelig og som derfor ikke kan deles eller bevises ovenfor de som ikke er prester selv. Mikkel kommenterer i en tone som forsterker hans lærer-rolle. Han motsier gruppen for å lære dem at visse materialer er nødvendige for ritualen. I tillegg har Mikkels autoritet som klok houngan effekt fordi han allerede har etablert tillitt og respekt fra gruppen i forumet.

Den nylig ankommende Monja er derimot kraftig imot Mikkels meninger om hva som er korrekt praksis for lave tet.

I første respons til Mikkels kommentar er Monja forsiktig. Hun prøver å fremstille Mikkel som uvitende ved å skrive at hun, som er en manbo med haitisk blod, ikke forstår hva Mikkel snakker om. Siden detaljer om ritualer er hemmelig kunnskap reservert for prester, kan ikke Mikkel dele en full liste med nødvendige ting på forumet. Han har derfor ikke muligheten til å legge frem kunnskap som bevis på hans status. Dette gjør at manbo og houngans kan argumentere for at de begge har den korrekte praksisen.

4 mo. ago

You do a whole lot of talking for the purpose of trying to recruit people and to take credit for our ancestors' work. It's disgusting.

 -1   Reply Give Award Share Report Save Follow

· 4 mo. ago

I have absolutely no interest in recruiting people although it is clear that you are doing exactly that. I am also not an appropriator as I live Vodou the way it was passed to me ... I have no interest in getting into this kind of drama with you as you obviously thrive in aggression and drama.

 3   Reply Give Award Share Report Save Follow

I neste kommentar fra Monja går hun til angrep på Mikkel. Hun anklager han for å appropriere hennes forfedres religion, og for å kun være på forumet for å rekruttere flere medlemmer. Anklagene forsterkes med å skrive at det er motbydelig. Denne kommentaren har fått flere negative reaksjoner enn positive. Her ser vi at konflikten mellom autoritet og utfordrer begynner å eskalere. Den gamle autoriteten anklages for å være en falsk prest, presten forsvarer seg, og gir samme anklage tilbake til utfordreren. Dette mønsteret skal vi se mer til i konflikten.

I tillegg forsøker Mikkel å befestе sin posisjon som houngan i haitisk vodou ved å påpeke at han ble gitt vodou og at han lever slik han ble lært. Underliggende her er at han lever vodou autentisk fordi han følger reglene han ble gitt av sine forfedre. Mikkel viser altså til en familiær tilknytning til vodou. Til slutt prøver han å fremstille Monja som urimelig ved å skrive at hun virker å trives i aggresjon og dramatikk. I samme setning forsøker han å heve seg selv over henne ved å skrive at han ikke har interesse i å delta i hennes dramatikk. I kommentarene som virker som smålige fornærmelser mellom to prester, ser vi nå at det begynner å utvikle seg en definisjonskamp om hvem som er ekte og hvem som er falsk.

Mikkels kommentar har fått tre positive stemmer. De anklager begge hverandre, og prøver begge fremstille seg selv som rasjonelle i motsetning til den andre. Likevel ser vi på stemmene i kommentarene at flertallet i gruppen står ved Mikkel sin side. Monja fikk -1 stemme, og Mikkel fikk +3 stemmer. Posteren av innlegget kommenterer også i mikkels forsvar:

OP · 4 mo. ago

has a Asson is a asogwe he met Loko in person you can't throw away his statements. He has the stripes

 8   Reply Give Award Share Report Save Follow

· 4 mo. ago

You obviously have no idea who loko is if you think that he would support disrespect toward this tradition.

 1   Reply Give Award Share Report Save Follow

Ovenfor ser vi at OP legitimerer Mikkels kommentarer og den kunnskapen han deler, med at Mikkkel har møtt Loko. Det henvises her til at en hellig autoritet har godkjent Mikkkel som vodouisant ved å vise seg for ham i person. OPs forsvar av Mikkkel har også fått åtte positive stemmer. Monja avfeier OPs forsvar med at Mikkkel umulig kan ha møtt Loko, fordi Mikkkel respekterer ikke vodou og Loko ville ikke støttet Mikkels oppførsel ved å møte han.

Vi ser igjen et eksempel på hvordan overnaturlig autoritet påkalles fra begge sider av diskusjonen. OP gir Mikkkel autoritet gjennom Loko, mens Monja tilbakekaller autoriteten fordi hun kjenner Loko best, og vet at Mikkels respektløshet aldri ville blitt godtatt. Monja spør også Mikkkel om hvor mange ganger han har vært på Haiti. Her prøver hun å motvirke hans autoritet gjennom å avsløre hans manglende tilknytning til Haiti. En tilknytning som Monja selv har. Dette forsterkes videre:

4 mo. ago

I have noticed that you a lot of the info that you share is wrong, you're disrespectful, and you like to present yourself as a know it all when you're an appropriator. Make it make sense.

 -1   Reply Give Award Share Report Save Follow

Monja liker ikke at Mikkkel (som hvit vodouisant) har autoritet i forumet. Dette ser vi her: «du liker å representere deg selv som en allviter». Her skriver hun at den informasjonen Mikkkel fremstiller som kunnskap er uærlig eller av lav kvalitet. Monja forsøker å minske Mikkels autoritet i gruppen, ved å påpeke at hans fremstilling som en autoritet med mye kunnskap kun er en facade. Hun prøver å få flere i gruppen til å sette spørsmål til informasjonen Mikkkel deler. Samtidig forsøker utfordreren å fremstå som en hjelpende manbo som kun ønsker å beskytte vodou fra hvites misbruk av svart religion.

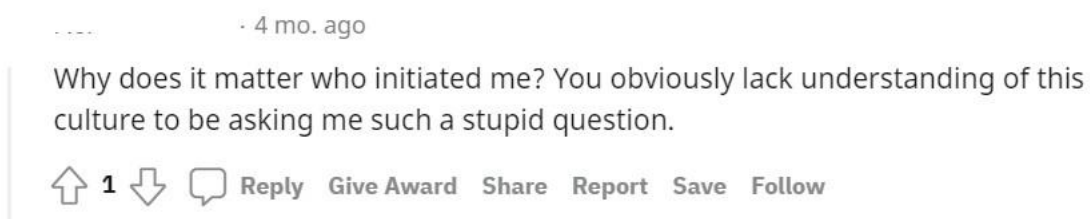
Da vodou er en religion med sterkt fokus på etnisitet har Monja også en fordel i kampen om autoritet. Hun kan argumentere for å ha en medfødt rett til kunnskap om vodou. Etnisk tilhørighet brukes her for å utfordre den gamle autoriteten. Mikkel velger å ikke utfordre Monja videre i dette innlegget. Likevel skriver en annen aktiv bruker i forsvar for Mikkel. Denne brukeren er Daniel som vi har sett kommentere tidligere.

Her ser vi at Daniel også refererer til overnaturlige autoriteten lwa som argument mot Monjas anklager ovenfor Mikkel. Daniel forsterker også denne anklagen ved å stille spørsmålet «hvorfors tror du at du vet bedre enn lwa?»». Daniels kommentar ligner de vi så i kapittel seks. Hellig autoritet trekkes frem som et argument for at en vodouisant anser sine meninger høyere en lwas meninger. Her dukker også temaet innvielse opp. Vi ser betydningen som innvielse og tilhørighet til familier har for hvorvidt man anses som legitim vodouisant i forumet. Spørsmål rundt hvem som har innviet en, og hvilket hus en hører til brukes ofte i situasjoner hvor ens legitimitet settes på prøve. Daniels «hvem innviet deg?» kan dermed også anses som en anklage.

Innvielse som legitimeringsmetode

Dette er punktet hvor diskusjonen rundt innvielse blir større og mer betent. Dette er også punktet hvor vi ser tydeligere gruppedannelser innad i forumet. Monja og Mikkel har hatt små stikk til hverandre i kommentarer tidligere. Etter Monjas respons til å bli utfordret med spørsmål om hvilket hus hun tilhører eskalerer konflikten.

I kommentaren ovenfor utfordres en av gruppens regler. Hittil har vodouisants verifisert seg selv gjennom sin status som innviet prest. Monja prøver igjen å framstille spørsmålet om innvielse som uforståelig og irrelevant. Dette forsterker hun ved å si at spørsmålet i seg selv var så dumt at Daniel må mangle kunnskap om vodou. Monja prøver å minske Daniels legitimitet fordi han forsøkte utfordret henne ved å stille spørsmål til hennes legitimitet. Det er interessant at Monjas kommentar har fått en positiv stemme her.

Monjas oppfatning av innvielsens plass i vodou utdypes også senere i kommentarfeltet:

OP · 4 mo. ago

That formal initiation stuff didn't occur until after the revolution ended. Our ancestors were enslaved. They didn't take a week off from work to initiate and that's because the power is in the blood. Not formal initiation. Which is another reason why appropriators are not welcome. If you don't have the blood, you don't have Iwa. Nobody can give you what you don't already have.

 0 Give Award Share Report Save Follow

Dette er et argument for at innvielse som praksis oppsto etter revolusjonen og dermed er en nyskaping i vodou. Som igjen brukes som et argument på hvorvidt innvielse er nødvendig for å være vodouisant, manbo eller houngan. Her bruker Monja historiske situasjoner for å argumentere for at det ikke finnes godt nok grunnlag for innvielse i vodou.

Mikkel skriver et innlegg basert på Monjas kommentar som sier at innvielse ikke er viktig. Det første Mikkel påpeker er at han har blokkert Monja. Så siterer han henne, og skriver at han oppfatter hennes utsagn som faretegn. Selv om Mikkel unngår å navngi Monja er det tydelig for flere brukere (inkludert Monja) hvem han snakker om. Ved å adressere tema innvielse gjennom Monjas kommentar oppfattes innlegget som et forsøk på offentlig uthenging. Dette forsterkes gjennom hans argumenter og påstander. Alle som blir innviet til prester forventes å kunne legitimere seg selv. Dette gjelder alle som velger å fremstå som «en kilde for læring». Igjen forsterkes Mikkels lærer-rolle i gruppen. Han tydeliggjør Monjas argument som «dumt» ved illustreringen som følger. En lege som nekter å fortelle pasienten sin hvor hen gikk på skole bør, skriver Mikkel, gjøre pasienten skeptisk til legen og informasjonen de gir.

Mikkel forsøker å tydelig befeste viktigheten av å kunne referere til sin vodou familie og sitt hus gjennom å gjøre innvielse til legitimitets-symbol. Mikkel skriver at selv svindlere

blir innviet. Her antydes det at titler alene ikke alltid er et godt verifiseringstegn. Da kan å legge fram «en rekke informasjon som vi deler på kreolsk», være et ekstra steg som gjør at du kan stole på presten du er usikker på. Tidligere kommentarer viser til at hensikten med å fremvise sitt hus og navnet på dem som innviet deg, er at en kan kontakte disse personene for å verifisere om de har et godt rykte fra sitt hus. Dette betyr også at ved å nekte å legge frem sin familie oppfattes dette som at en prøver å skjule sitt dårlige rykte og ikke ønsker at noen skal ta kontakt med foreldrene for å finne dette ut. Dette er slik en gruppe av vodouisants på forumet forholder seg til bekymringene rundt svindel og kommersialisering av vodou. Navngiving og tittelfremvisning er deres løsning på problemet. Til slutt legger Mikkel til at å dele hvor man kommer fra også har med stolthet over sin familie å gjøre. Han skriver at vodouisants er stolte over sine spirituelle familier og stolte og takknemlig overfor de som innviet dem. Dette er også en vag måte å anklage Monja for å ikke være stolt av sin religiøse familie og sin kultur.

Monja er først ute til å forsvare seg selv i kommentarfeltet:

5 mo. ago

Nobody has to answer to you about who initiated them. You are an OUTSIDER and APPROPRIATOR who is demanding information from someone who was defending the tradition as tho you were entitled to that information. My lineage predates the asson lineage by at least 10,000 years. Who are you, a white man with no birthright in vodou, to demand that I or anybody else state their credentials when you don't have any yourself?? We don't wear titles as a badge of honor in this tradition which only proves that you know nothing.

 2   Reply Give Award Share Report Save Follow

Monja har kommentert i to omganger. La oss gå igjennom dem hver for seg. Hun begynner med en anklage. Ingen skal måtte gi Mikkel innvielsesinformasjon. Dette begrunnes videre med anklager om at Mikkel er en utenforstående og at han approprierer en religion og kultur som ikke tilhører ham. Så legitimerer hun sin egen posisjon som vodouisant ved å skrive at hennes vodou linje er minst ti tusen år eldre enn Mikkels. Igjen brukes etnisk tilhørighet til Haiti som argument mot den gamle autoriteten. Monja avslutter med en påstand om at titler ikke brukes som hederstegn i tradisjonen. Mikkels insinuerer av dette «beviser» at han ikke vet noe om vodou. En interessant observasjon er at da innlegget ble transkribert hadde kommentaren fire positive stemmer. Tre måneder senere har dette falt til to positive stemmer. Dette kan hinte til en holdningsendring i gruppen.

I sin andre kommentar utdyper Monja sitt syn på innvielse og innvielsens rolle som legitimeringsmetode i vodou:

· 5 mo. ago

Formal "initiation" and having an asson doesn't make a person "legit". Legitimacy is shown by their actions. An asson can be easily bought on the internet. All you're doing is trying to justify your lack of respect and racism. You need to stop while you're ahead. Nobody in this tradition will ever respect a so-called priest who throws his title and asson around like that. That asson doesn't give you power or authority over anybody. The power is in the BLOODLINE. A person has to be born a priest. You can't become one later in life. If you don't understand this then you obviously don't belong in this tradition. Your white privilege is showing and it's not cute.

 2   Reply Give Award Share Report Save Follow

I første setning skriver hun at innvielse ikke har en rolle som legitimeringsverktøy. Denne tittelen kan lett kjøpes på internettet. I stedet for vises legitimitet gjennom handlinger. Her utfordres gruppens etablerte legitimeringsmetode igjen av nykommeren. Mikkell anklages for respektløshet og rasisme. Monja skriver at ingen vil respektere en prest som «slenger tittelen sin rundt». Innvielse og titler er for Monja en negativ definisjon. Prester som legger frem sin tittel og sitt hus blir et tegn på en prest som har noe å skjule. Hun utdyper igjen at makten ligger i blodet. En må bli født prest.

En kommentar viser større forståelse til Mikkell og andre hvite vodouisants, samtidig som en holder ved Monjas synspunkt.

5 mo. ago

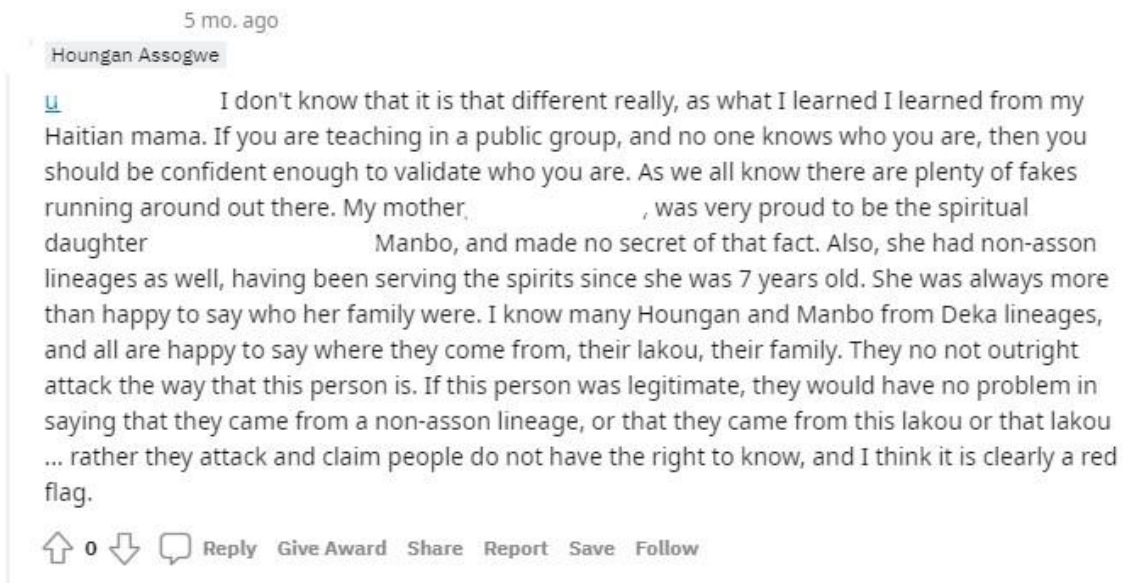
Savalouwe! I hear what the Hougan said, it makes sense from his point of view, as a non Haitian practitioner. I'm a Manbo Asogwe. And I can also pale langaj on my lineage. However, as a Haitian vodouyizan; the whole mama and papa thing is a bit different for us. We do have a lot of respect for our God parents, but the Lwas come first. We also know we don't need to belong or be a part of any house to practice. As Vodou runs in our blood. Unfortunately, too often a lot of us have fallen victims of the same God parents who were supposed to guide us. Asson is a beautiful lineage in Vodou. But it is NOT the only one. Also, contrary to popular belief the Asson does NOT make the Hougan or Manbo. Mwen sèsè. Mwen kwèsè. Mwen kwèsò boloviguè. Ago! Agosi! Agola!

 12   Reply Give Award Share Report Save Follow

Ovenfor påpekes en generell trend som man kan observere i forumet over de siste to årene. At vodouisants som ikke er fra Haiti har en sterkere tilknytning til innvielsen, og et større behov for å legitimere sin identitet som vodouisant. Personen ovenfor er fra samme vodou linje som Mikkell. Her skildres dog en forskjell mellom haitiere og ikke-haitiere når det kommer til familiedynamikk og betydningen av titler. Slik som i kapittel seks påstås det at haitiere ikke

trenger å være tilknyttet et hus for å praktisere, fordi det ligger i blodet deres. I tillegg heves lwa betydning over familiens, ved at mennesker kan misbruke makt og skade deg. Derfor vil lwa alltid være prioritert ovenfor familien.

Den gamle autoriteten har nå blitt utfordret av en innenfor sin egen gren av vodou. Han må dermed enten endre, tilpasse, eller forsvare sin oppfatning av hva som kvalifiserer en ekte og ærlig vodouisant:

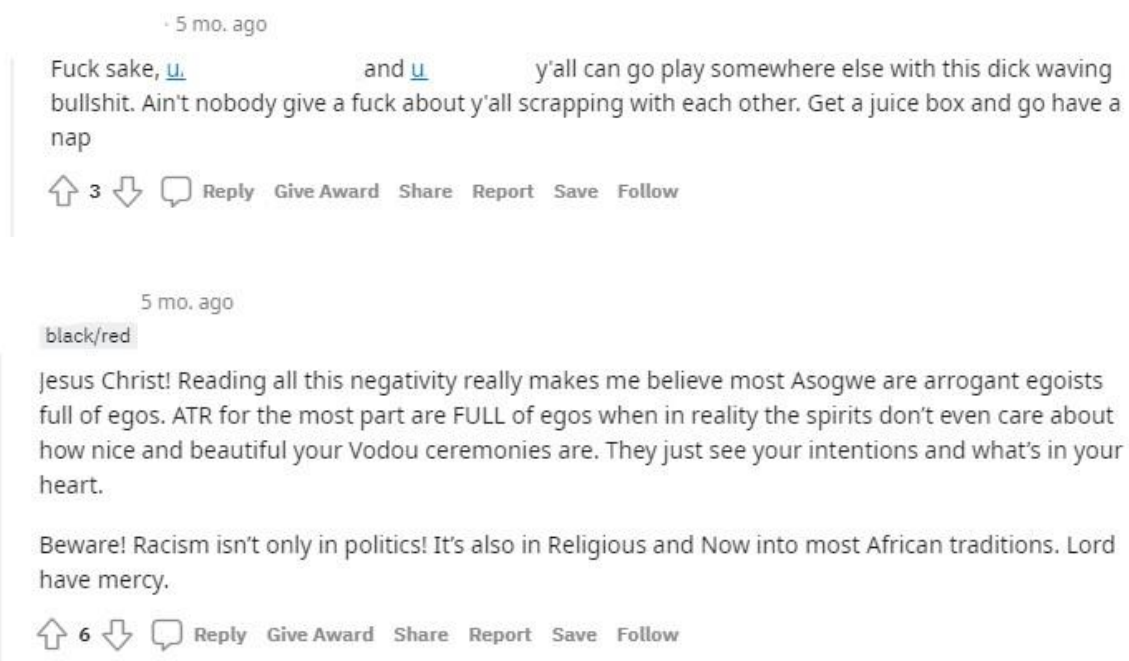
Det settes tvil på forskjellen mellom vodou for ikke-haitiere og haitiere. Han gjentar noen av sine argument om at å kunne verifisere seg selv er vesentlig når du deler kunnskap med folk som ber om hjelp. Her også henviser han til problemet rundt uekte prester.

I kommentaren ovenfor prøver Mikkel å viske ut forskjellene som kommentaren før forsøkte å etablere mellom hvite og haitiske vodouisants. Han bruker sin egen historie som vodouisant. Han bruker sin tilknytning til haitiske prester og haitisk kultur. Dette gjør han ved å referere til lærdommene hans haitiske foreldre ga han. Han bygger også opp betydningen av hans argument når han skriver at hans haitiske mor har vært med lwa siden hun var syv år, og hadde erfaring med flere linjer vodou. Mikkel kan ikke opprettholde sin autoritet på basis av etnisk tilhørighet. Hans tilhørighet skaper han gjennom familiære bånd og ansienitet. Mikkel antyder at han gjennom årene har gjort seg fortjent til sin nåværende plass i vodou.

Opprinneshistorier er et viktig legitimerings verktøy innenfor religiøs diskurs. Det å kunne referere til noe som har eksistert lenge er en effektivt måte å legitimere nåværende praksis også på andre sosiale områder. I religiøs sammenheng er dette særlig synlig når det

oppstår konflikter hvor ens legitimitet er i fare. Dette var en konflikt som oppsto under andre innsamling av data. Den ikke-haitiske houngan Mikkel hadde oppnådd en slags autoritet på forumet. En autoritet i den forstand at folk ofte nevnte han i innlegg for å få hans perspektiv og råd. Generelt sett var oppfatningen at hans råd var gode råd. Når en kan forankre sin praksis og sin religion i et verdensbilde som har eksistert lenge oppfattes ens praksis som legitim.

Vi har sett at noen medlemmer har støttet opp ulike sider av konflikten. Men ikke alle medlemmene har ønsket å delta i konflikten. Noen brukere i forumet er negative til denne kampen om autoritet. De anser dette som et negativt aspekt av vodousamfunnet:

Kommentarene beskriver en frustrasjon over hvordan prester krangler med hverandre i forumet. En av kommentarene påstår også at dette er en gjenspeiling av ADR generelt. Vi ser altså et tredje perspektiv som misliker debatten om hvem som er den beste presten.

Selv om de aller fleste kommentarene i dette innlegget er Monja og Mikel som krangler om hvem som er den falske houngan/manbo, trekker de begge frem noen viktige argumenter. Argumentene er viktige i den forstand at de viser til to ulike tolkninger av hva autoritet i vodou er. Vi har sett at det for Mikkel er prestskapet og familiære bånd som legitimerer en prest. Mens Monja har en motstående oppfatning av autoritet:

5 mo. ago

Godparents are not the authority in vodou by the way. It's the bloodline. Hence the reason why it's none of your business.

 5   Reply Give Award Share Report Save Follow

Vi har sett at vodouisants uten haitisk «blodlinje» tilegner lwa og prestene all autoritet. Ovenfor ser vi at Monja presenterer en motsetning. Hun legger all autoritet i etnisitet. For henne er det kun hvorvidt man er fra Haiti og har familiær tilknytning til Haiti som avgjør om en har autoritet. En slik tildeling av autoritet til genetikk gir også Monja rett til å fremlegge sine råd som sannhet, da hun har all autoritet hun trenger i blodet. Dette verdenssynet er umulig for ikke-haitiske vodouisants å ha, da dette innebærer at de ikke har autoritet og ikke har noen tilknytning til lwa. Vi ser at Monja har denne holdningen til ikke-haitiske vodouisants på hennes kommentarer i flere poster. Hun anser dem ikke som legitime vodouisants og i hvert fall ikke som legitime manbos eller hougans.

Uthenging som virkemiddel

Etter at noen av gruppens autoritets figurer har støttet ulike sider i kampen om hvem som har den beste kunnskapen om vodou, er det et siste innlegg som publiseres i et forsøk på å splitte gruppen i to. Dette innlegget er det Monja som publiserer. Det er en skjermdump av meldinger hun har utvekslet med Mikkell på privat melding. Her forsøker Monja å avsløre Mikkell som en respektløs houngan ved å henge han ut i forumpet. I kommentarfeltet kan vi se at positiv respons på Monjas kommentarer har økt i forhold til de tidligere innleggene:

5 mo. ago

I have to respect the Reglemen and the LWA. If they put a asson in someone's hands the LWA gave them authority no matter the race or nationality has a asson and is a Asogwe others in the Haitian Vodou community have verified his legitimacy.

 8 Give Award Share Report Save Follow

OP · 5 mo. ago

That has nothing to do with my point. You don't know what the lwa gave anybody. Fake initiations happen everyday. Even if his initiation was legit, since when does that give him a license to disrespect another manbo??

 11 Give Award Share Report Save Follow

I kommentaren ovenfor avfeier Monja at lwa og innvielse har noen rolle i hvorvidt Mikkel er en genuin houngan. Lwa oppfattes ikke som en garanti for at innvielsen var ekte. Hun forsøker også å rette fokuset mot at Mikkel har vært respektløs mot henne i meldingene og i tidligere kommentarfelt. Her har hennes kommentar fått mye støtte, i forhold til de andre kommentarene som støtter Mikkel i dette innlegget. Monjas taktikk med å henge ut den gamle autoriteten kan ha hatt en effekt på gruppedynamikken.

Monja forsøker igjen å fremstille seg selv som en beskytter i gruppen:

OP · 5 mo. ago

I already get respect from the people who matter lol. You're completely ignoring the proof of how he disrespected me by calling me fake simply bc I told him to be careful about the info he's telling people. So yeah you're only here to defend him 🙄

0 Give Award Share Report Save Follow

Monja har bare forsøkt å be Mikkel være forsiktig med informasjonen han deler på forumet. Tidligere har vi sett at Mikkel også forsøkte å fremstille seg selv som beskytter ved å peke på manbos som nekter å oppgi deres hus og hvem som innviet dem. Selv om Monjas kommentarer får økt positiv respons, kjemper noen medlemmer fortsatt for Mikkels rykte:

· 5 mo. ago

Houngan has been active on this forum for a number of years. He has made no secret of his lineage and he comes from a respected house. You talk about fake initiations and say "even if his initiation was legit", there are many Haitian houngan and mambo who were at his kanzo and know him that can attest to the legitimacy of his asson. On the other hand, you have come on this Reddit disrespecting and questioning a houngan, calling him fake, an outsider, accuse him of appropriation and call him a racist. You haven't even provided your lineage as a mambo, where does your license to attack him come from? It certainly doesn't come from the Lwa, L'Afrique Guinen or Bon Dye.

3 Give Award Share Report Save Follow

DP · 5 mo. ago · edited 5 mo. ago

is not my elder and he doesn't run this app or this tradition. Get your racist asses out of here. You obviously don't like to hear the truth. Tcha tcha is my lineage and we don't have to follow the reglemen of asson so keep it moving. Nobody asked to prove shit yet you want me to prove myself as if I owe you. Your entitlement to a tradition that doesn't belong to you is pathetic. And my license comes the lwa. But you wouldn't know anything abt that. Idgaf how long he's been LYING to people on this app. He is not qualified to teach this tradition. Periodt!

3 Give Award Share Report Save Follow

Ovenfor ser vi en bruker gå Mikkel i forsvar. Hen henviser til Mikkels ansiennitet i gruppen og hans åpenhet om familie, hus og etnisitet. I tillegg skriver hen at flere haitiske hougans og manbos var tilstede på hans innvielse og kan derfor verifisere at innvielsen ble gjort riktig. Andre haitiske prester med haitisk blod brukes som legitimeringsmetode for Mikkels autoritet i gruppen. Historier om «lineages» er viktige for medlemmene. Vi ser hvordan opprinneshistorien om huset og slekten er tett knyttet til ens oppfattet autoritet og derav legitimitet i en diskurs. Medlemmene av r/vodou knytter ofte ansiennitet til mengde kunnskap. Særlig er denne koblingen viktig siden vodou er en muntlig religion. Å lære vodous ritualer og å forstå hvordan universet fungerer, ikke minst hvordan en skal arbeide med universet krever lang tid. Derav er det sannsynlig at jo flere år man har som manbo eller hougans jo mer kunnskap og erfaring har man tilegnet seg.

Monja sammenlignes også med Mikkel. Kommentaren påpeker at Monja er nytt medlem i forumet, og kritiserer hvor raskt hun kom i konflikt med en av de godt likte brukerne. Dette ser vi provoserer Monja, som tydelig viser sin misnøye over at Mikkel har autoritet i forumet. Hun distanserer seg fra Mikkels dogmer og regler ved å fortelle sin vodou gren. Hun påpeker også at Mikkel ikke har måttet bevise seg selv for gruppen i motsetning til henne som har fått flere spørsmål om å bevise hvor hun kommer fra. Dette oppfatter hun som urettferdig, og som hvite brukeres privilegier. Igjen understreker Monja at Mikkel og hans «tilhengere» legger krav på en tradisjon som de ikke hører til. Selv om Monja har kritisert bruken av lwa som legitimeringsmetode gjør hun det også selv mot slutten. Mikkel er ingen sted å finne i denne tråden. Her har han valgt å utebli fra diskusjonen.

Når det kommer til verifisering i form av innvielse ble dette definert ulikt hos ulike grupper vodouisants. For haitiske vodouisant var dette ikke en identitetsmarkør. For ikke-haitiske vodouisants ble dette fremstilt som en meget viktig markør. Dette kan ha sammenheng med at de mangler den viktigste identitetsmarkøren for en vodouisants, haitisk blod. Dette påvirkes nok også av den usikkerheten som oppstår blant ikke-haitiske vodouisants av å observere de hyppige diskursene mellom hvite og haitiere i forumet.

Krav om verifisering oppstår også som en konsekvens av det vodouisants definerer som hvites appropriering av svart religion. Medlemmene på r/Vodou skildrer at voodooos forlokkende fortellinger om mektig svart magi har ført til et stort problem med svindlere i

vodou. Det blir vanskeligere og vanskeligere å skille mellom en ekte prest og en som bare misbruker voodoos drivkraft for å tjene penger på hvite uvitende.

Kapittel 9 Avslutning

Reflekterende konklusjon

Vodou er en religion som er tett tilknyttet en historie om undertrykkelse og lidelse i et rasistisk samfunn hvor hvite mennesker står skyldige. I analysen av «hvite folk som praktiserer vodou» kan man tydelig se at det hos flere hvite oppstår kognitiv dissonans. De vet at religionen de praktiserer, eller eklektisk approprierer, ikke er deres å ta av. Det vil si de henvender seg til haitiske vodouisants med en uttrykt forståelse om at vodou er afrikansk og at de som hvite ikke har noe krav på religionen. Samtidig aksepterer de ikke å bli utestengt, og de forsøker å argumentere for at de har plass i vodou.

Hvite som adopterer elementer fra andre tradisjoner har blitt mer og mer vanlig. Daniels skriver i sin artikkel *Whiteness in the ancestral waters: Race, religion, and conversion within North American Buddhism and Haitian Vodou* om den økende trenden av hvite som konverterer til «eksotiske» religioner (2018). Daniels argumenterer for at hvite nordamerikanere ofte konverterer til etniske religioner i en søken på et individuelt og personlig forhold til hellighet (Daniels 2018:93). Av den hvite vesten anses ofte «eksotiske» religioner som mer ekte enn de hvite, institusjonelle religionene. De søker å finne seg selv gjennom religioner de opplever som nye og spennende. Daniels bruker buddhismens spredning i vesten som et eksempel på det hun mener kan være tilfellet med haitisk vodou.

Daniels argumenterer for at flere nordamerikanere på 60-70 tallet ble lei protestantismens kjedelige, og katolisismens strenge, tilbakeholdende kultur. Dette førte til en søken etter noe spennende å fordype seg i (Daniels 2018:94). Det som oppstår blir en løs spirituell retning som inneholder elementer av ulike etniske religioner, men som utelater hierarkisk struktur, dogmer og regler, og kulturell praksis (Daniels 2018:94). Religionens form går fra å eksistere i et samfunn med høyt fokus på familie og samhold, til å også eksistere i et samfunn med høyt fokus på individualisme. Når de omformer den «nye» etniske religionen de har oppdaget, fra en samfunnsbasert religiøs og kulturell praksis, til en spirituell kollasj for individuell livsstil, forvandles hovedelementet av religionen. Daniels argumenterer

for at trenden av hvite i vodou kan være samme prosess som blant annet buddhismetrenden på 60-tallet (Daniels 2018:96).

Manbos og hougans nære forhold til lwa kan være tiltrekkende for hvite som ønsker et nærmere bånd til helligheten. Hvite som er lei institusjonelle religioners hierarkiske struktur og strenge regler, skaper sin egen sammensetning. Sammensetningen av ulike religioner skjer gjennom prosessen av «disembedding» og «reembedding». Reisendes fortellinger om «eksotiske» kulturer publiseres og blir tilgjengelige, fortellingene tolkes av talspersoner fra esoteriske miljø, og instruksjonsbøker publiseres (Hammer 2001:51). Slik spres informasjon om «nye» religioner til vesten, som tolker disse religionene gjennom sin verdensoppfatning. Elementer fra ulike religioner blir separert fra sin opprinnelige kontekst, og blir integrert i en ny kontekst. Innholdet forandres også i den nye fortolkningen. Spredningen av elementer av vodou når hvite som søker etter en annen form for religiøsitet enn den institusjonelle. Flere hvite kan dermed komme til vodou for å oppnå en mer direkte relasjon til hellig makt. En tilegner lwa og vodou magisk eller spirituell betydning og søker å innfri den magien en ellers savner fra livet. I forumet ser vi et skille mellom vodouisants som følger og forsterker denne strukturen, og vodouisants som praktiserer en sammensetning av ulike elementer fra afrikanske religioner og okkulte religioner.

Å ta i bruk bare få elementer fra andre etniske religioner, uten kunnskap om religionens kultur og historie, kan bidra til at religioner fetisjeres og approprieres. Selektiv tilegning av minoritetsreligioners praksis kan føre til at folk utenfor bare ser de mest «spennende» elementene av deres religion. På denne måten kan noen aspekter spres og populariseres mer enn andre. Vesentlige deler av religionene forsømmes i denne prosessen. Daniels gjør eksempelet av at noen nordamerikanere påstår at en ikke trenger å følge noen katekisme eller være vegetarianer for å delta i buddhistisk praksis (Daniels 2018:96). Jeg gjør et annet eksempel gjennom hvite som praktiserer vodou helt individuelt.

Det som for haitiske vodouisants er vodous viktigste element, familie og samhold, uteblir fra den nye sammensetningen. Haitiske vodouisants på r/Vodou argumenterer for at den vodou som de hvite praktiserer, ikke blir vodou uten ens tilknytning til historien og systemet religionen er satt i. Nære relasjoner til biologisk eller religiøs familie er en viktig identitetsmarkør for haitiske vodouisants. For haitiske vodouisants er familie, struktur, og kjennskap til vodous opprinnelsehistorie sentrale identitetstrekk ved en ekte vodouisant. Det er absolutt ikke mulig å praktisere vodou alene.

Vodou har en hierarkisk struktur i det religiøse husholdet. Den hemmelige kunnskapen som lwa har tiltrodd manbos og houngans gjør dem til nødvendige bindeledd mellom vanlige vodouisants og lwa. Husets hode avgjør hvem som blir akseptert i husholdet. Det er derfor opp til hvert enkelt hus hvem som får bli del av deres familie, inkludert om en hvit kan bli en vodouisant. For vodouisants på r/Vodou inneholder vodou en hierarkisk struktur som ikke er så ulik de større institusjonelle religionene. Tilknytning til en felles historie fremmes som nødvendig for å bli vodouisant. Historiefortelling brukes ofte av haitiske vodouisants i forumet. Vi så en bruker skrive at revolusjonen på Haiti, og tiden før og etter, fortsatt ligger friskt i minnet hos flere haitiere.

Opprinnelseshistorien til vodou gjentas flere ganger i ulike kommentarer på r/Vodou. Dette viser tydelig at hvor de kommer fra, og hvem deres forfedre var, er et vesentlig identitetstrekk for disse vodouisants. Å hedre sine eldre er også noe som ofte understrekes i flere kommentarfelt. Vodouisants vedlikeholder altså sine emosjonelle bånd til sine forfedre. Det kan derfor være vanskelig for flere av dem å akseptere at noen som ligner forfedrenes undertrykkere skal få plass i deres religiøse rom. Hvite kan ikke argumentere for at de har historisk tilhørighet til vodou på samme måte som haitiske vodouisants. Likevel blir det gjort noen forsøk på å omdefinere historien for å gi plass til dem. Dette ser ikke ut til å endre gruppens holdninger til hvite i vodou.

Vodouisants i forumet har skapt ulike definisjoner på vodou. Siden vodou er en religion hvor hver vodouisant tilhører en tett hierarkisk familie offline, kommer de til forumet med allerede etablerte verdensbilder og identiteter. Dette gjør at vi ser de ulike verdenssynene kolliderer online. Noen vodouisants forsterker sitt allerede etablerte verdensbilde. Andre tilpasser seg eller unngår konfrontasjon. I r/Vodou er det haitiske vodouisants som beholder sine etablerte normer og regler. Noen haitiske vodouisants mener at det aller viktigste identitetstrekket er at man har Haiti i blodet. Ikke-haitiere kompensere for manglende tilhørighet med strenge regler for praksis, og innvielse. For dem er titler et større identitetstrekk enn for haitiere. Flere gjør det også tydelig at det er deres definisjon og verdensbilde som er det korrekte og mest autentiske. Hvite eller NO vodouisants i forumet er ofte mer tilbøyelig til å tilpasse sine definisjoner fordi de selv opplever haitisk vodou som mer autentisk.

Haitiske vodouisants argumenter mot hvite i vodou kan ha påvirkning på ikke-hvite vodouisants uten etnisk tilknytning til Haiti. Flere brukere fremstår som usikre på hvorvidt

vodou er lukket for hvite eller alle ikke-haitiere. Lisa, som fremstår som en NO vodouisant, viser usikkerhet når deres oppfatning av lwa utfordres av en haitisk vodouisant. Diskursen rundt hvite i vodou er dermed også tilknyttet en bredere diskusjon rundt alle ikke-haitiere i vodou.

Denne diskursen kan skape tvil og forvirring hos ikke-haitiske vodouisants. Deres amerikansk-baserte oppfatning av vodou møter motstand i r/Vodou. Forumet er i hovedsak et forum for haitisk vodou. Daniel gjorde også et poeng av dette. Denne spesifiseringen i forumets beskrivelse gir også haitiere mer autoritet for hva som er riktig og gale tolkninger av vodou. Med en undersøkelse av NO vodou kunne en sett på hvorvidt forholdet mellom haitiske vodouisants og NO vodouisants påvirker ikke-haitiskes identitetsdannelsesprosess.

Hvite som kommer til r/Vodou kommer fra et samfunn som opererer med hvit som standard. Normen er de hvites utgangspunkt. Dette kan ofte føre til at viktige problemstillinger blir oversett. Daniels undersøker noen religioner som kan ha etniske begrensninger og hva dette betyr for de som deltar i religioner de ikke har tilhørighet til. Hun diskuterer om det er plass for hvite i en religion som er tilrettelagt for mennesker med afrikansk avstamning. Haitisk vodou forteller en historie om «Afrik-Ginen». Afrik-Ginen er et det Afrika hvor sjeler oppholdes før og etter deres tid i vår dimensjon (Daniels 2018:90). Vodous verdensbilde inneholder altså en sjeleverden basert på et forestilt Afrika. Ut fra hvites tilegning av asiatiske og svarte religioner og kulturer, kan vi anta at hvite ofte ikke ser en hemning i sin hvithet. Hvite tar ikke nødvendigvis utgangspunktet at religioner kan ha etniske begrensninger som ekskluderer dem.

Daniels skriver: «if African-derived religious circles have historically proven to be “nonwhite zones”, in what manners does a lack spirit world also carve out celestial room for whiteness?» (Daniels 2018:91-92). Vi har sett eksempler på hvordan hvite forsøker å omdefinere hvithet. Haitiske vodouisant forsøker å forsterke sin tilknytning til svart historie. Hvite forsøker å separere sin hudfarge fra historiske handlinger som har blitt tilknyttet hvithet. Hvite i forumet r/Vodou forsøker å skape et «celestial room for whiteness» gjennom sine forhandlinger med haitiske vodouisants i forumet.

I forumet kan vi se at hvite i visse omstendigheter får lov til å praktisere vodou. Hvordan disse hvite opplever sin hvithet i en svart religion er derimot ikke skildret i datasettet. Haitiske vodouisant i forumet forsterker fremstillingen av vodou som en «ikke-hvit sone». Daniels spørsmål illustrerer hvordan religioner kan ha etniske utgangspunkt som gjør

det vanskelig å inkludere mennesker utenfra (Daniels 2018:92). På bakgrunn av Daniels artikkel som påpeker vodous afrikanske rammeverk får vi også en bedre forståelse for hvorfor noen vodouisants ikke ser rom for hvite i vodou.

I tillegg til diskusjoner om hva som er den autentiske vodou, er diskusjoner om legitimitet og autoritet også sentrale i forumet. Her speiles også stereotypienes påvirkning tydelig. Det er viktig for vodouisants i r/Vodou å skille mellom falske prester som profiterer på stereotypien, og autentiske, ærlige vodouisants. De tar altså avstand fra stereotypiene om onde «voodoo doktorer» med tvilsomme intensjoner. Voodoo og utbredelsen av stereotypien påvirker altså både ikke-vodouisants og vodouisants.

I sin artikkel «*Modernizing God*» in *Haitian Vodou?* fra 2008 utforsker Markel Thylefors endringer i haitisk vodous gudebilde, med fokus på re-afrikanisering av Bondye (Gud) og ekskludering av katolske helgener. Thylefors konkluderer med at svært få vodouisants bytter ut katolske helgener i fremstillingen av lwa. Det påstås også at katolske elementer vil fortsette en lang tid i vodouisants praksis og tro (Thylefors 2008:123). Likevel kan en finne publiseringer i r/Vodou av brukere som forsøker å skape egne ikoner for lwa, basert på haitisk kultur og tradisjon. Brukerne skriver eksplisitt at dette er fordi de ønsker å separere seg fra hvithet. Som eksemplifisert i analysen ser vi også at noen vodouisants ikke definerer vodou som en kristen religion. Daniel beskrev hoodoo og rootwork som svart amerikansk kristen praksis, men i kontrast til haitisk vodou. Oppgaven tar for seg et lite utvalg kommentarer fra et spesifikt nettforum. En kan derfor ikke konkludere med en økende trend av re-afrikanisering i vodou på generell basis. Det er likevel en interessant observasjon som kan utforskes videre.

Hva nå?

Datainnsamlingen viser at vodou varierer i praksis og regler ut fra hvor vodouisants praktiserer geografisk, og ut fra deres tilknytning til Haiti og Afrika. I forumet ser vi at de ulike tolkningene ofte kolliderer når de møtes på internett. En nærmere undersøkelse som kombinerer denne oppgavens metode for observering, med intervjuer, vil gi en bedre forståelse for hvordan disse møtene oppleves for vodouisants. Det hadde også vært interessant å sett på om holdningene som kommer frem i forumet samstemmer med holdninger som fremmes i et intervju hvor vodouisants har innsikt i forskningen.

Denne oppgaven tok for seg vodouisants identitetskonstruksjon i en situasjon hvor flere identiteter møtes og kolliderer. Flere ulike faktorer opptrer i forumet som «tvinger» vodouisants til å stadig sette grenser og definere sin vodou. Haitiske vodouisant bygger sin religiøse identitet gjennom videreføring av fortellinger om sine forfedres kamp og lidelser. Vodous opprinnelseshistorie blir en viktig identitetsmarkør for hvem de er. Forfedrenes historie baserte seg på rasisme i form av hvites undertrykkende makt og deres omgjøring av afrikanske mennesker fra menneske til slave.

I r/Vodou beskrives en frustrasjon over rasisme i form av voodoo. Stadig kommer hvite til forumet og stiller spørsmål som grunnes i vestens kunnskap om voodoo. Hvite vodouisants bygger sin religiøse identitet gjennom tilpasning av den haitiske historien, gjennom hellig autoritet som ikke kan motsies og gjennom å separere seg fra sin egen hvithet. r/Vodous vodouisants er også bevisst over at stereotypiene ble skapt av hvite. De er derfor naturlig beskyttende ovenfor hvem som får praktisere vodou. De uttrykker en frykt for at mer av deres praksis skal approprieres og igjen forsterke stereotypiene. En videre og dypere forskning av stereotypiens påvirkning på haitiske og NO vodouisants vil også være innsiktsfull i å dekonstruere stereotypien. Vi har sett at brukere som identifiserer seg som NO vodouisants speiler en annen påvirkning fra voodoo enn haitiske vodouisants. NO Vodouisants i forumet tilegner vodou noen av egenskapene en kan se i voodoo. Haitiske vodouisants i forumet setter stadig grenser for at vodou ikke har noen likheter med voodoo.

Denne oppgaven har sett på flere identitetsdannede aspekter ved religiøs identitet og internettet. En av de sentrale pådriverne for at denne oppgaven fikk vodou som tema var en slags forvirring over voodoos eksistens. Voodoo er fortsatt en godt integrert og akseptert stereotypi. På samme tid som det er åpenbart at stereotypiene er skapt og drevet fram av rasisme, så er det også vanskelig å forstå at disse åpenbare rasistiske karikaturene av svart religion er tillat og tolerert av de aller fleste.

Kapittel fire argumenterte frem en mulig forklaring på hvordan vi kan ha havnet der vi er i dag. Voodoo er ikke skapelsen av en enhet alene. Individuer, grupper, institusjoner og media har sammen skapt og opprettholdt rasistiske stereotyper. Etterspørselen etter, og produksjonen av, flere filmer, serier og spill med voodoo som tema har bidratt til normalisering av disse rasistiske stereotypiene. Disse stereotypiene har blitt produsert i populærkulturen så lenge, at mange ikke gjenkjenner dem som stereotyper. Bakker og McGee beskriver godt hvilken effekt media har på populærkulturen, effekten populærkulturen

har på samfunn, og dermed også hvilken effekt det har på individer som rammes av stereotypiene (Bakker 2019, McGee 2012).

Å produsere flere artikler som kritiserer integrerte stereotyper i vårt samfunn kan med tiden bidra til endringer i samfunnet. Kulturelle inntrykk er viktige for hvordan individer og institusjoner tolker «fremmed» kultur. Siden sosialt konstruerte verdensoppfatninger danner bakgrunn for hvordan mennesket handler selv i en autoritets-stilling (Delgado og Stefancic 2017:50), kan en endring i utbredte narrativ få effekt for minoritetsgrupper som rammes av stereotyper. Siden rasisme er et sosialt konstruert konsept, kan det også dekonstrueres (Delgado og Stefancic 2017:51).

Denne oppgaven har fokusert på vodou. I forumet er det derimot ofte krysninger mellom andre ADR. Det hadde vært interessant å sett hvordan for eksempel santeria står i forhold til stereotyper om svart religion. En kommentar påpekte også at «sanse» som praktiseres på Puerto-Rico, i likhet med vodou, ble demonisert og stigmatisert gjennom propaganda. Dette til den grad at de opplever at selv vodouisants setter spørsmål til deres afrikanske tilhørighet. Det er altså mange flere ADR som kan være i lignede situasjon som haitisk vodou. Den økende forskningen på vodou vs. voodoo kan bidra til at flere afrikanske religioner blir kjent og avstigmatisert.

Litteraturliste

Anderson, J., E. (Red.). (2015). *The Vodou Encyclopedia: Magic, Ritual, and Religion*. USA: ABC-CLIO.

Bakker, J., M. (2019). *Hidden presence: race and/in the history, construct, and study of western esotericism*. I *Religion*. DOI: 10.1080/0048721X.2019.1642262

Bartkowski, John. P. (1998). Claims-Making and Typifications of Vodou as a Deviant Religion: Hex, Lies, and Videotape i *Journal for the Scientific Study of Religion*, Dec., 1998, Vol. 37, No. 4. (559-579).

Berger, J., M. (2018). *Extremism*. The MIT Press: London.

Brown, M. K. (2001). *Mama Lola: A vodou Priestess in Brooklyn*. University of California press: California.

Butler, A. (2021). *White Evangelical Racism: The Politics of Morality in America*. The university of North Carolina Press: Chapel Hill.

Campbell, H., A. (2011). Understanding the Relationship between Religion Online and Offline in a Networked Society. I *Journal of the American Academy of Religion*, Volume 80, Issue 1, March 2012, Pages 64–93, <https://doi.org/10.1093/jaarel/lfr074>

Daniels, K., M. (2018). *Whiteness in the Ancestral Waters: Race, Religion, and Conversion within North American Buddhism and Haitian Vodou*. I *The journal of interreligious studies*. 22: (s. 90-102).

De nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora [NESH]. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. 5.utgave. Hentet fra: [Forskningsetikk.no](https://www.forskningsetikk.no)

Delgado, R. og Stefancic, J. (Red.). (2017). *Critical Race Theory*. (3.utgave). New York: NYU Press.

Desmangles, L., G. (1992). *The Faces of the Gods: Vodou and Roman Catholicism in Haiti*. USA: the University of North Carolina Press.

Fairclough, N. (1995). *Media discourse*. Edward Arnold: London.

Hammer, Olav. (2001). *Same Message From Everywhere: The Sources of Modern*

- Revelation. i Rothstein, Mikael (red.). (2001). *New Age and Globalization*. Gylling: Aarhus University Press. ss. 42-57.
- Jenkins, P. (2000). *Mystics and Messiahs: Cults and New Religions in American History*. New York: Oxford University Press.
- Jørgensen, Marianne. og Phillips, Louise. J. (2002). *Critical discourse analysis. In Discourse analysis as theory and method* (pp. 60-95). SAGE Publications Ltd, <https://dx.doi.org/10.4135/9781849208871>
- McAlister, E. (2012). *From Slave Revolt to a Blood Pact with Satan: The Evangelical Rewriting of Haitian History*. I *Studies in Religion* 41 (2):187-215.
- McGee, A. M. (2012). *Haitian Vodou and Voodoo: Imagined Religion and Popular Culture*. I *Studies in Religion/Sciences Religieuses*, 41(2), 231-256.
- McTernan, E. (2018). Microaggressions, Equality, and Social Practices. I *The Journal of Political Philosophy*, 26(3), 261–281. <https://doi.org/10.1111/jopp.12150>
- Michel, C. og Bellegard-Smith, P. (Red.). (2006). *Vodou in Haitian Life and Culture: Invisible Powers*. Palgrave Macmillian: New York.
- Partridge, C. (2004). *The Re-enchantment of the west: Volume I. Alternative Spiritualities, Sacralization, Popular Culture, and Occulture*. London: Clark International.
- Rigaud, M. (1969). *Secrets of Voodoo*. San Francisco: City Lights Books.
- Reisigl, M. og Wodak, R. (2001). *Discourse and discrimination. Rhetorics of racism and antisemitism*. London: Routledge.
- Williams, M. T. (2020). Microaggressions: Clarification, Evidence, and Impact. I *Perspectives on Psychological Science*, 15(1), 3–26. <https://doi.org/10.1177/1745691619827499>

